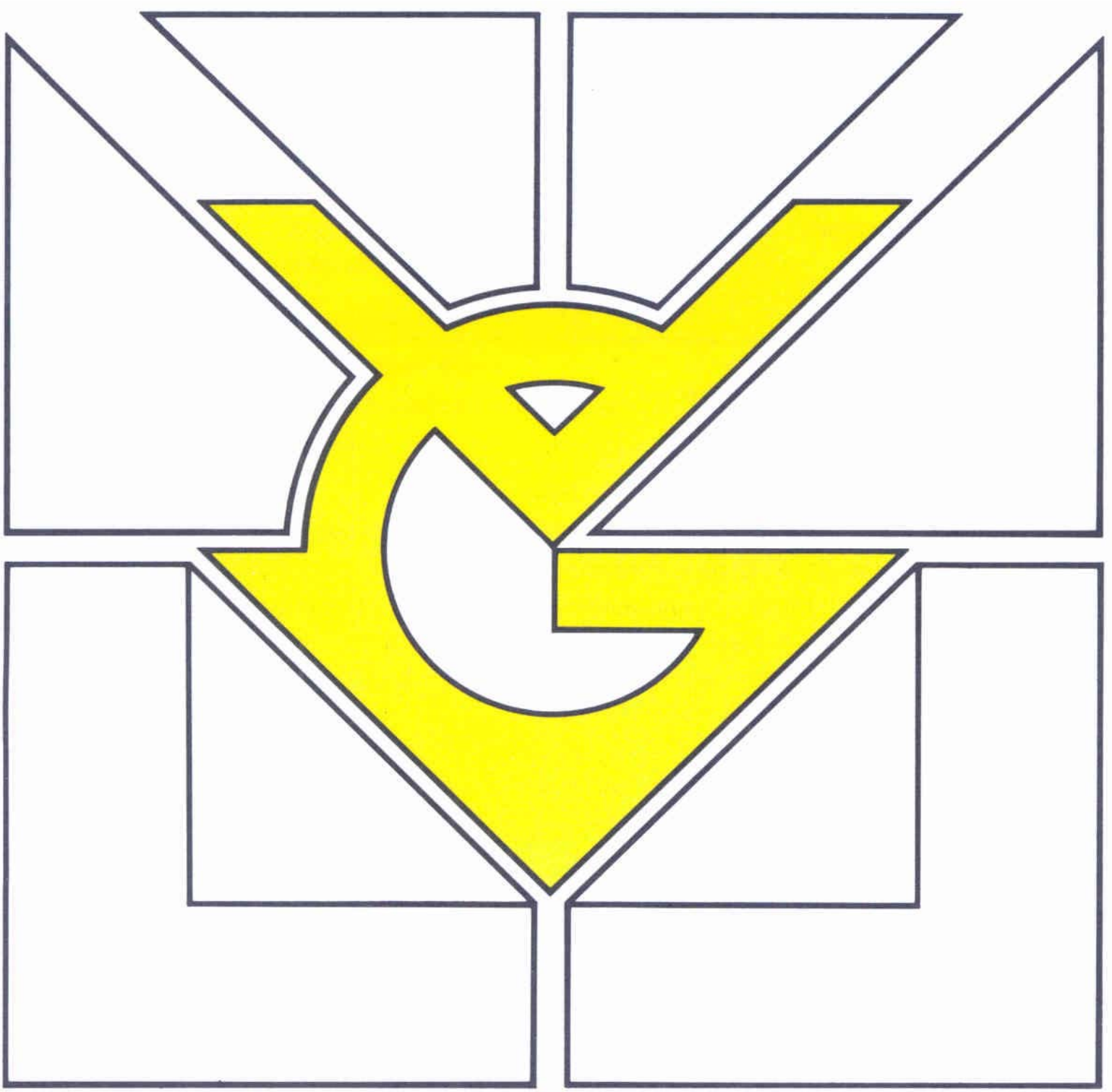
België - Belgique
P.B.-P.P.
2000 Antwerpen 1
BC 9497

PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND

65ste jaargang Jan - Feb - Maa 2010 Nr. 1

AFGIFTEKANTOOR: 2000 ANTWERPEN 1

Inhoud

VOORWOORD **3**
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE **4**
- DEEL II: HET BEGRIP MELANCHOLIE IN HET KERKELIJK INSTITUUT 4

BALANS **7**
FORUM **11**
- ONGELIJKHEID IN GEZONDHEID: VAN STAMELEN NAAR BELEIDSTAAL 11
- EEN BERICHT UIT DE ACADEMISCHE WERELD 12
- OPEN BRIEF AAN PHILIPPE MOUREAUX 13
- PIETER DE JENNER VAN BINNENPOST 14
- DAMBISA MOYO KOMT IN AANMERKING ALS 'KONINKLIJK BEMIDDELAAR' 15
- EUROPESE WAARDEN IN EEN NIEUW ELAN 15
- WAAROM EIST CD&V-SENATOR BEKE EEN DIABETESCOMMISSARIS VOOR BELGIE? 16
- VACCINATIE BRENGT BEWIJS: TAALGRENS IS ZORGGRENS 16

KORTE BERICHTEN **18**
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING **23**
- GISTEREN ZAL HET BETER GAAN?* 23

VGV-MEDEDELINGEN **25**
- BLAUWDRUK VLAAMSE GEZONDHEIDSZORG 25
- PERSBERICHT VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND 31.10.09 25
- STATUTAIRE ALGEMENE VERGADERING VGV: LEUVEN 28.11.09 26
- STEDENWEDSTRIJD * 28

OVV-MEDEDELINGEN **29**
- PERSCONFERENTIE AKTIEKOMITEE VOOR EEN VLAAMSE SOCIALE ZEKERHEID 29
- PERSBERICHT VAN HET OVERLEGCENTRUM VAN VLAAMSE VERENIGINGEN 29
- PERSBERICHT AKTIEKOMITEE VOOR EEN VLAAMSE SOCIALE ZEKERHEID 30
- IN MEMORIAM OVV-VOORZITTER HUGUETTE INGELAERE 30

VGV-CULTUUR **31**
- VGV BEZOCHT 31
- VGV BEZOEKT 31
- POËZIEHOEKJE 32
- DE KLOKKENROOF IN DE TWEEDE WERELDOORLOG (1) 33
- CULTURELE EVENEMENTEN IN FRANKRIJK 34
- UIT DE DISCOTHEEK 35
- HET EX LIBRIS VAN JOSEPH REGA (LEUVEN 1690 – LEUVEN 1754) 37
- BOEKBESPREKINGEN 38

BRIEFWISSELING **44**
DWARSKIJKER **46**
- ONZE EUROPEANEN GAAN VLAAMS, of toch niet? 46

HOMO LUDENS **47**

VVMV-Berichten: KATERN ingevoegd.

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: Dr. J. Dockx
Ondervoorzitter: Dr. R. Vermeulen*
Secretaris: Dr. Bart Garmyn
Penningmeester: Dr. G. Debruyne
Cultuur: Dr. J. Dockx
Leden: Prof. Dr. A. Baert, Dr. G. Celen, Dr. L. Ide, Dr. P. H. Jongbloet, Prof. Dr. E. Ponette*, Dr. D. Van de Voorde, Dr. J. Van Meirhaeghe*, Dr. H. Verbrugge

* oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr. Rik Casteels, K.U.Leuven
Dr. J. Daels, Het Vlaamse Kruis
Dr. E. De Bleeker, oud-voorzitter VVMV
Prof. Dr. L. Denis, directeur Oncologisch Centrum Antwerpen
Prof. Dr. W. Dierick, U.Antwerpen
Dr. C. Geens, voorzitter Alumni geneeskunde K.U.Leuven
Prof. Dr. Jan Peers, K.U.Leuven
Prof. Dr. P. Van Cauwenberge, rector U.Gent
Prof. Dr. Philippe Vandekerckhove, gedelegeerd bestuurder Rode Kruis Vlaanderen
Prof. Dr. G. Verdonk, U.Gent
Dr. R. Verhaert, V.V.K.

Uitgave van het VGV

Redactieraad: Prof. Dr. A. Baert, Dr. J. Dockx, Dr. J. Gyselinck, Dr. P.H. Jongbloet, Dr. R. Lenaerts, Prof. Dr. E. Ponette, Dr. J. Van Meirhaeghe
Verantwoordelijke uitgever:
Dr. J. Van Meirhaeghe,
Koolkerkesteenweg 76, 8340 Oostkerke
Hoofdredacteur: Prof. Dr. E. Ponette,
Schoonzichtlaan 40, 3020 Winksele-Herent
en Dr. P.H. Jongbloet
De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs
Drukkerij Jules De Winter,
Kleine Markt 13, 2000 Antwerpen,
Tel. 03/232.20.22, Fax. 03/225.15.84

UITGAVEN VGV

Autokenteken

- Decalco € 2.00,- + € 0.59,- Port
- Aluminium € 3.00,- + € 0.59,- Port

Fiscaal dagboek € 25.00,- + € 1.77,- Port

BLAUWDRUK VLAAMSE GEZONDHEIDSZORG

Gelieve de vragenlijst in te vullen op onze webstek.

Zie p.25

Lidgeld V.G.V.

Gewoon lid	€ 55.00
Tot 5 jaar na diploma	€ 25.00
Arts zonder praktijk	€ 25.00
Steunend lid	€ 75.00
Artsenkoppel	€ 60.00
Artsenkoppel (tot 5 jaar na diploma of zonder praktijk)	€ 30.00
Abonnement "Periodiek" voor niet leden	€ 20.00

KBC nr. 407-3062251-47

Secretariaat V.G.V.: Ergo de Waellaan 3 – bus 14
2100 Deurne – Antwerpen - Tel: 03/322.28.50 – Fax: 03/322.45.14
e-post: info@vgv.be - webstek: www.vgv.be
Het secretariaat is open alle werkdagen van 9 tot 13 uur

VOORWOORD

Toespraak tijdens de Algemene Ledenvergadering te Leuven op 28 november 2009

Beste Vrienden VGV-leden,

Alvorens over te gaan tot de dagorde wil ik vooraf één van onze meest opmerkelijke leden huldigen in de persoon van Rem Lenaerts. Hij mag zich terecht familie en een intellectuele erfgenaam noemen van Priester Daens: eerlijk, rechtlijnig en rechtvaardig. Hij is geboren te Muizen in 1924 waarbij geen muis maar een potentiële leeuw het levenslicht zag. Hij studeerde aan het Sint-Romboutscollege te Mechelen en behaalde vervolgens in 1949 het diploma van arts aan de KU Leuven. In Mortsel heeft hij ruim 50 jaar het beroep van huisarts uitgeoefend. Gedurende 30 jaar bekleedde hij belangrijke functies in de Provinciale Geneeskundige Commissie en in de Orde van Geneesheren te Antwerpen. In 1973 was hij medestichter en ondervoorzitter van de Belgische Vereniging voor Medische Ethiek en Moraal die in 1991 gedefederaliseerd werd tot de Vlaamse Vereniging voor Medische Ethiek. Hij is reeds meer dan 15 jaar voorzitter van de Antwerpse Gilde Sint-Lucas, een onafhankelijk ethisch geïnspireerde vereniging van katholieke artsen . Tot daar het reeds indrukwekkende voorspel. Voor het VGV betekende hij nog veel meer. Ruim een kwart eeuw maakt hij deel uit van onze Raad van Bestuur en de redactieraad van Periodiek. Hij was voorzitter van het VGV van 1992 tot 1996. Hij profileerde zich als een welsprekend redenaar beslagen in elk medisch of Vlaams onderwerp. Zijn literaire bijdragen over medische ethiek zijn van blijvende betekenis. Gehuwd met Bieke bouwde hij een indrukwekkend nageslacht op met 5 kinderen, 14 kleinkinderen en 3 achterkleinkinderen. 25 jaar heeft alleen maar een symbolische betekenis want het VGV zal kunnen blijven rekenen op zijn scherpzinnige en steeds alerte geest.

Voor het VGV was 2009 een merkwaardig jaar in het teken van de Os.
Positief is dat het culturele aanbod overweldigend was en dat de VGV-leden daarvan talrijk gebruik maakten.
De donkere zijde van deze medaille is echter het totaal gebrek aan enige politieke moed om de resoluties, gestemd in het Vlaams parlement, te realiseren waardoor er communautair eenvoudig niets werd bereikt. Zelfs integendeel: campagnes zoals het rookverbod en borstkankerscreening, die deel uitmaken van de preventieve gezondheidszorg, worden nu stiekem geherfederaliseerd. Anderzijds worden gemanipuleerde RIZIV-studies de wereld ingestuurd waaruit zou blijken dat de geldtransfers omgekeerd zijn geworden
De grootste infrastructuurwerken van de eeuw, het sluiten van de ring in Antwerpen, verzinken in een moeras van politiek gekibbel waarbij het er in de doorsnee kleuterklas hoffelijker aan toe gaat.
Zelfs de aanleg van de IJzeren Rijn, zo noodzakelijk voor de haven en dus voor Vlaanderen, kunnen we niet rond krijgen. Dat zal Vlaanderen uiteindelijk zuur opbreken: nu al zakken we in de *ranking* van economische topregio's in Europa.
Maar bijzonder ernstig is dat we er zelfs niet in slagen om te behouden wat ons eerder is toegewezen. Als straks de financieringswet onvermijdelijk ter discussie komt, het enige wapen dat ons nog rest, dan moet het VGV als een pitbull toekijken welke politici Vlaanderen uitverkopen voor een handvol zilverlingen.
Voorwaar een droevig en somber jaar om snel te vergeten met de hoop dat dit niet het begin is van een langdurende donkere middeleeuwse periode van communautair immobilisme. Laat dan snel de Vlaamse renaissance aanbreken en hopen dat in 2010 Wallonië eindelijk tot het besef komt dat een noodzakelijke staatshervorming veel meer betekent dan alleen maar Brussel Halle Vilvoorde. Het VGV start het nieuwe jaar dan ook met een rustige vastheid maar niet met een vaste rustigheid.

Dank aan de leden van de Raad van Bestuur voor hun enthousiasme en de intellectuele hoffelijkheid waardoor elke vergadering een waar hoogstaand festijn werd.
Dank aan onze hoofdredacteur Eric die, met de hulp van de andere leden van de redactieraad, van Periodiek een uniek document heeft gemaakt dat inhoudelijk mag gerekend worden tot de top van de tijdschriften van het Vlaamse verenigingsleven.
Dank aan Marina, onze secretaresse, die met beperkte middelen ons zo goed als mogelijk heeft ondersteund. En tenslotte een bijzonder dankwoord voor Natalie die op briljante wijze ons gebrek aan computerkennis kon verdoezelen.
Beste VGV-leden, ik dank U allen voor Uw lidmaatschap in 2009 en wens U een goede gezondheid en persoonlijk geluk in 2010!

Jan Dockx,
VGV-voorzitter

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

Peri melancholîês: De melancholía als "ziekte" en "individuele natuurlijke gesteldheid": Van Hippokrátês tot Robert Burton.
Een korte exploratie van een belangrijk antiek, polysemisch concept en zijn verdere doorwerking tot in de Middeleeuwen en Renaissance.

CV PROF. DR. JAN GODDERIS

- *Geboren in 1944*
- *Gewoon hoogleraar aan de Faculteit der Geneeskunde van de K.U.Leuven.*
- *Doceert er zowel psychiatrie, geschiedenis van de geneeskunde als cultuurgeschiedenis van de seksualiteit.*
- *Publiceerde diverse werken op het gebied van de moederdiscipline, de psychiatrie, met betrekking tot de historia medicinae en op het grensgebied tussen filosofie, antropologie en geneeskunde.*

DEEL II: HET BEGRIP MELANCHOLIE IN HET KERKELIJK INSTITUUT

De opvattingen over melancholie bij de Antieken werden in de Christelijke Middeleeuwen heftig aangevallen. Zij zal als achtste ondeugd worden aanzien, naast hoogmoed, praalzucht, gierigheid, vraatzucht, ijdelheid, luiheid en nijd.

Melancholie is de grootst denkbare rampspoed (*ho barútatos daimôn*), waarvoor vergeving niet eens mogelijk lijkt. In het traktaat '*De institutis coenobiorum'* door de 5de-eeuwse Franse monnik Johannes Cassianus, wordt de *tristitia* aan de schuldige en verwerpelijke *acedia* gerelateerd. *Acedia* is de Latijnse translitteratie van het Griekse *akêdeia* (letterlijk: "nalatigheid of zorgeloosheid"). Deze toestand werd, in de context van het fenomeen van de *daimôn mesêmbrinos* of "middagduivel" reeds door de Anachoreten van de woestijn uit de 4de eeuw na C ter sprake gebracht, onder meer door de theoloog en mysticus Evagrius Ponticus, in zijn '*De octo vitiosis cogitationibus'*. Het betreft hier de duivelse verzoeking die bij de monnik blijkt te kunnen toeslaan, maximaal *circa horam sextam*, dit is tussen 10 en 14 uur van de middag. Deze toestand wordt gekenmerkt door indrukwekkende zorgeloosheid, loslaten van de geest, *demissio animi*, blasfemisch gebrek aan gerichtheid op de zaken Gods. Dit bedreigt vooral de monniken, die zich aan intense en voortdurende meditatie overleveren. Hierdoor gingen deze *monachi acidiosi* inderdaad een hevige hitte ontwikkelen, die zich progressief verspreidde over de vaste hersensubstantie, zo dacht men. Dit had als gevolg dat de "hersen-cellulae", waarin toentertijd de belangrijkste psychische functies - *imaginatio*, *cogitativa* en *memorativa* - gelokaliseerd werden, hun temperatuur verloren. Aldus afgekoeld waren zij niet langer bij machte om de hen toebedachte functies door te drukken. Dit laatste was er dan ook voor verantwoordelijk, dat deze *homines religiosi* een werkelijke afkeer voor de zaken Gods (*recessus a bono divino)* ontwikkelden, en van slechte wil getuigden in het volbrengen van de religieuze plichten. Ze vielen inderaad in slaap, of lieten hun hoofd uit wanhoop rusten in hun linker hand, zoals de melancholici doen uit hoofde van het gefluit in het linker oor. Dit symptoom werd geassocieerd met het fysiologisch syndroom van abundantia melancholiae. De typische houding van de melancholicus zal in honderden kunstwerken blijven opduiken, zoals gevisualiseerd in in fig 1: de gravure "Melencolia" van Hans Sebald Beham (1539). Ook bleken ze ijlings, in een toestand van *vagatio mentis*, rondzwerving van de geest in de richting van verboden zaken (*circa illicita)* hun kloostercel te verlaten.

Fig. 1: "Melencolia" door Hans Sebald Beham (kopergravure, 1539)

De duurzame assimilatie van de *melancolia* of *tristitia* met de *acedia* werd door Thomas Aquinas in zijn '*Summa theologica'* bestempeld als een *species tristitiae* én zelfs als doodzonde *secundum genum suum*, wanneer het verstand instemde met de acedia. Dit lag voor de hand, want de dochters van de acedia blijken een opvallende gelijkenis te vertonen met wat men gebruikelijk meende te kunnen vaststellen bij overmaat aan zwarte gal. Het gevoel van verdoving ten aanzien van wat men geacht wordt te ondernemen en de *vagatio mentis* (met de haar kenmerkende onrust, de *instabilitas loci*) kunnen hiertoe worden gerekend.

Maar, nog radicaler dan dit overheersend discours met betrekking tot de *daimôn akêdias* of *daimôn mêsembrinos* was het sombere tableau dat werd geschilderd door de 12de-eeuwse mystica en abdis van het Rupertsberg-klooster Hildegard van Bingen. In haar nadrukkelijk moraliserende benadering van de humorale theorie, vatte deze erudiete vrouw de melancholie op als een "hemels element". Door de goddelijke voorzienigheid was dit losgelaten op de mensheid in het algemeen en op sommige lieden in het bijzonder, om hen te straffen voor de zonden die in het verleden werden begaan en om, middels een pijnlijke ervaring, te vermijden dat ze in de toekomst in dezelfde zonden weerom zouden vervallen. Zij bracht de vorming van het zwarte sap in het lichaam van Adam in verband met de zondeval, met de inwerking van de adem van de slang op ingeving van Satan in het paradijs. De *nigra colera* in het bloed van de mens ging hierdoor stollen, zoals het schitterend licht van een kaars, die uitdooft op haar eind gekomen, en er alleen een smeulende of rokende en vooral stinkende pit overblijft (*et ut stuppa ardens et fumigans foetendo remanet*). Indien de

mensen in het Paradijs zouden zijn gebleven, zouden ze beschermd zijn gebleven tegen de schadelijke humoren; máár, door de onfortuinlijke gebeurtenissen in de schaduw van de Boom van Kennis zijn ze nu eenmaal droefgeestig geworden, vreesachtig en onstandvastig van geest. Ze verkeren in een toestand van fundamentele verlatenheid (*status destitutus*). Zij deugen niet, noch voor wat hun constitutie, noch voor wat het door hen ten toon gespreide gedrag betreft. Onder de portretten van de vier temperamenten, die deze "prophetissa teutonica" in haar werk *Causae et curae* heeft geconstrueerd, is dit van de melancholicus inderdaad bijzonder somber en onheilspellend. Het is merkwaardig, dat de samenstelling van die portretten zich bij haar rond één welbepaald punt organiseert, namelijk rond het seksuele gedrag geconditioneerd door het temperament (waarin het zijn oorsprong vindt).

Hildegard was de eerste om, inzake de melancholie, afzonderlijke "mannelijke en vrouwelijke types" van elkaar te onderscheiden. En, voor wat het mannelijke type betreft beschreef ze het melancholische individu als een sadist, die door een demonisch verlangen wordt gestuurd als een wezen dat de vrouwen zonder enige zelfbeheersing achterna zit, zoals de ezels (*velut asini*). Of nog, als een monster, dat verglijdt naar de toestand van waanzin, wanneer het niet kan voldoen aan zijn lusten, een wezen dat de vrouwen haat en tegelijk bemint en hen zelfs in zijn gewelddadige omhelzing zou kunnen doden - zoals men dit bij wilde wolven ziet (*velut rapidorum luporum*). De melancholicus - waarin men een reminiscentie terugvindt aan de reeds vermelde *lukanthrôpíê* - is, zo zegt Hildegard, een wezen wiens kinderen, die zonder tederheid werden verwekt, even ongelukkig, geperverteerd, verdoemd en misanthroop zijn als hun vader. Maar soms - en dit is dan een aan '*Problêma XXX, 1'* herinnerend positief element - zijn ze handig en bij al wat ze ondernemen zelfs heel bedachtzaam. Ze nemen dit bijzonder ter harte (*utiles et prudentes sunt in operibus manuum suarum et libenter operantur*).

Er bestaan nochtans heel wat andere, meer positieve beschrijvingen van de melancholicus, die in contrast staan met het sinistere beeld, dat Hildegard had geschetst. Hierin kan een duidelijke verknoping worden onderkend met de wellust. Men ontwaart een analogie met de toestand, die van nature wordt opgeroepen door met de zwarte gal verwante, lucht-houdende en zelfs schuim producerende rode (warme en robuste) wijn. Dit verband werd reeds in het '*Problêma XXX.1'* van Theóphrastos ontwikkeld, waarin vermeld werd dat rode wijn en melancholie mensen snel verliefd maken en stimuleren tot seksuele activiteit. Dit is niet verwonderlijk voor een leerling van Aristotélês, vermits seksuele activiteit, in de opvatting van de Stagiriet, gepaard gaat met "lucht" (*pneuma*). Deze positieve beschrijvingen sluiten ook zeer goed aan bij de tekst van '*Problêma XXX 1',* waarin werd voorgehouden, dat alle *perittoi andres* melancholici zijn. In het slot van deze tekst wordt beklemtoond dat ze uitzonderlijk zijn, niet door ziekte (*ou dia nóson*), maar door hun natuur (*dia phúsin*). De melancholicus is diepzinnig (*bathúphrôn*), anders gezegd, een denker.

Doch, hoe positief deze beschrijvingen ook mogen wezen, zij blijven - zoals dit het geval is in het traktaat '*De melancholia* van Constantinus Africanus' - steevast ook de nadruk leggen op het lijden van de melancholicus, die *pexime complexionatus* is. Hij heeft een ongunstige constitutie en kan bij geestelijke overbelasting ten prooi vallen aan tal van ernstige ziekten, waarvan melancholie het meest te duchten is. In zulk geval gaat het om een lijden dat bestaat uit "vrees" voor iets wat men niet hoeft te vrezen, en uit "nadenken" over iets waarover men niet hoeft na te denken (*timor de re non timenda, cogitatio de re non cogitanda*). Hierdoor vervalt men uiteraard gemakkelijk *de cogitatione in cogitationem*, van de ene ruminatie in de andere. Het gaat om een lijden, dat neerkomt op een overtuigd zijn van iets verschrikkelijks en vreselijks, dat men niet hoeft te vrezen, en op de gewaarwording van iets wat niet eens voorhanden is (*certificatio rei terribilis et timorosae et tamen non timenda, et sensus rei, quae non est*).

De zoëven ter sprake gebrachte positieve duiding van het melancholisch type, die voortdurend blijft alterneren met de eerder sinistere beschrijvingen van deze toestand, wordt niettemin iets meer teruggevonden in de bellettrie dan in de medische literatuur. In dit verband kan men verwijzen naar Giovanni Boccaccio, in zijn '*Trattatello in lauda di Dante',* auteur van de *Divina commedia* en grote dichter uit het trecento. Hij ging ervan uit dat de *grande tristezza* niet in verband kan worden gebracht met particuliere omstandigheden, maar met de existentie zelve. Als *malincónico è pensoso* (melancholisch én nadenkend) zal hij woorden karakteriseren, die tevens de regels uit Petrarca's *Canzoniere* voor de geest roepen:

> "Alleen en mijmerend (*solo è pensoso*) meet ik met trage vermoeide passen (*a passi tardi è lenti*) de meest eenzaamste gebieden, ... terwijl ik mijn ogen scherp laat spieden, naar plaatsen, waar geen mens zijn schreden zet".

Niettemin zullen later toch weer anderen blijven benadrukken, dat de melancholie terzelfder tijd wanhoop en wellust te voorschijn kan roepen. Deze opvatting vond trouwens aansluiting bij de toestand die reeds werd beschreven als *mélancolie d'amour* door de vroeg-Middeleeuwse artsen uit de school van Montpellier en de Catalaanse geleerde Arnaldus de Villa Nova.

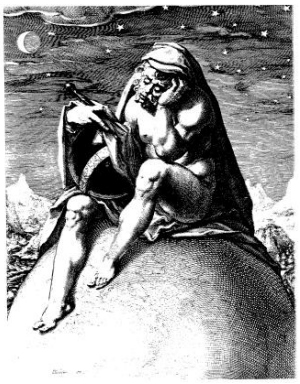

Fig. 2: Jacob de Gheijn II (1565-1629), "Saturnus met de passer" (kopergravure) die de *homo melancholicus* verzinnebeeldt.

Doch, volledig parallel aan dit alles, lijkt vanaf een bepaald ogenblik het astrologisch denken in Europa een nieuw verklaringselement op de voorgrond te treden. Deze ontwikkeling werd beïnvloed door de vertaling van een aantal Arabische astrologische traktaten. De melancholie wordt in verband gebracht met de reeds ter sprake gebrachte planeet Saturnus, de onheilspellende, donkerste, zwaarste, droogste en koudste van de toendertijd bekende planeten. Deze bleek aan de basis van heel wat onheil te liggen, maar in de Neoplatoonse traditie tegelijk gezien als het hemellichaam van verheven contemplatie. In dit verband kan men onder meer denken aan Pico della Mirándola, die op het einde van het quatrocento zal voorhouden, dat de ziel met Saturnus het beschouwende en nadenkende leven, de *vita contemplativa,* stuurt. Reeds in de

21ste zang van Dante's *Paradiso* is het in de sfeer van de planeet Saturnus dat de zielen van het beschouwende leven (*anime speculatrici*) aan de grote dichter verschijnen. Dit werd in de gravure van Jacob de Gheijn (fig. 2) afgebeeld met de passer, net zoals dat in de gravure van Hans Sebald Beham het geval was. En vanuit diezelfde sfeer vertrekt de glinsterende ladder, die leidt tot het aanschouwen van het goddelijke. In de 3de zang van zijn '*Inferno'* worden de rampzalige mensen, die de gave van het maken van een onderscheid hebben verloren, ondergebracht in de Stad der smarten (*nella città dolente*).

Een eeuw na Dante (in het Italiaanse quattrocento) zal Marsilio Ficino, Florentijnse arts, theoloog, astroloog en filosoof, hier een merkwaardige synthese brengen. Hij was leermeester van Pico della Mirandola en verwierf grote bekendheid als vertaler van Plato en de belangrijke neo-platonist Plotinus. De *melancolia*, die hij vreesde, kwam van Saturnus, een gevaarlijke planeet, die het trage, lage, minderwaardige, verdrietige en arme mensentype verwekt, zoals hij in zijn *De triplici Vita* laat horen. Maar de *melancolia*, waarvan hij zei dat ze een kracht had, die in de richting van de twee extremen kon stoten (*ad utrumque extremum vim habet*), was tegelijk een uniek geschenk, omdat in die tijd Saturnus aanzien werd als de hoogst geplaatste van alle planeten en, bij bepaling, tegelijk als de meest edele. En zo ziet men dat er ook inzake Saturnus inderdaad een opvallende tegenstrijdigheid herkenbaar blijft. De kinderen van Saturnus, zoals men de melancholici op dit ogenblik bestempelt, hebben de noodzakelijke kwaliteiten voor intellectuele arbeid. Maar deze intense intellectuele activiteit oefent tegelijk een funeste invloed uit op hen, door ze volledig onder de dominantie te plaatsen van de in een geheimzinnige rode nevel gehulde en zich langzaam bewegende planeet. De intellectuelen zijn derhalve op een dubbele manier met de melancholie verbonden. De planetengod Saturnus leidt hen naar de contemplatie van de hoogste werkelijkheden. Hij brengt buitengewone filosofen voort, die door het transcendente in sterke mate worden aangetrokken. Zij zijn *per natura* melancholisch en neigen tot nadenkendheid. Ficino kan echter niets anders dan toegeven dat de denkers, die de hoogste vorm van contemplatie nastreven, tegelijk ten prooi kunnen vallen aan een ziekelijke melancholie (*melancholia per infirmita)*. In deze gedachtegang resoneren duidelijke reminiscenties mede aan de *melancholia dia phúsin* en de *melancholia dia nóson* bij Theóphrastos.

Fig. 3: "Melencolia I", Albrecht Dürer (kopergravure, 1514).

Dit alles vindt men ook een weinig later terug in de beroemde gravure "Melencolia I" van Albrecht Dürer (fig. 3) uit het jaar 1514, met de gevleugelde vrouwelijke engelfiguur, die met een gezicht als een donderwolk (of wellicht met een contemplatieve blik?) gezeten is tussen allerlei meetinstrumenten. Deze gravure, waarin de melancholie op een niet te miskennen wijze met Saturnus in verband wordt gebracht, is overduidelijk door Ficino geïnspireerd. Men hoeft slechts te wijzen op de regenboog, de komeet, de zandloper en de voor aardmeting gebruikte passer. Dit is een belangrijk attribuut van de met de aardmeting en geometrie gelieerde Saturnus, de oude Etruskisch-Romeinse god van landleven en landbouw. Het gaat hier om een gravure waarin niet alleen een door *grande tristezza* gekenmerkte belevingswereld wordt belichaamd, maar tegelijk (op allegorische wijze) de kracht wordt geïncarneerd om *more geometrico* te denken.

Vermits melancholie of het Saturnische temperament een *Janus Bifrons* was, met een positieve en tegelijk bedreigende zijde, gingen alle inspanningen van Ficino begrijpelijkerwijs in de richting van praktische bemoeienissen om de *viri literati melancholici* tegen de gevaren inherent aan hun temperament te beschermen, met name onstandvastigheid, verzwakking van de geest, zwaarmoedigheid en waanzin. Zijn advies was elke buitensporigheid inzake eten en drinken te vermijden, te zorgen voor een goede dagindeling en een geschikte verblijfplaats, veel te wandelen, te zorgen voor een goede spijsvertering, massages te laten uitvoeren op hoofd en lichaam, bepaalde kruiden tot zich te nemen, naar muziek te luisteren en specifieke talismans te dragen, die de invloed van gunstige sterren aantrekken om de intensiteit van hun inwerking te versterken en de nefaste invloed van Saturnus te neutraliseren. Het feit van zich voort te bewegen op een smalle kam tussen twee afgronden - de situatie die het saturnisch-melancholisch type kenmerkte - verschafte deze *viri literati* het gevoel van zich boven het niveau van de banaliteit te kunnen verheffen, als zij maar met deze diëtische maatregelen rekening hielden! Het voerde hen tot de stevige overtuiging dat ze *perittoi andres* waren. De particuliere spirituele situatie van het "Florentijns humanisme" heeft op die wijze aanleiding gegeven tot de in die tijd zo nadrukkelijk aanwezige notie van *uomo di geni.* In een positief *otium,* in schril contrast met de *dotiositas* van de acedia, konden zij er zich op beroemen zich volledig te hebben vrij gemaakt van de *vita negotiosa* (het drukke leven), de criteria van de geldende moraal en de vigerende regels met betrekking tot de kunst.

Deze wijze van denken heeft een zeer belangrijke invloed gehad in het Europa van die tijd. Ze heeft zich niet in het minst doorgedrukt bij de monstrueus erudiete Robert Burton, die in zijn *Anatomy of Melancholy* (1621) "expressis verbis" onderstreepte, dat de melancholie ook zijn natuur was. Voor hem kan er een nauwe band worden onderkend tussen de melancholie en het genie. Hij benadrukte echter eveneens, dat er een nauwe band bestaat tussen melancholie en waanzin. De melancholie kon zijns inziens worden beschouwd als bron van waanzin of dwaasheid (*folly*) en scherpe pijn (*sour grief*), maar tegelijk van vreugde, die onlosmakelijk verbonden is met deze pijn. Hij vatte dit kernachtig samen in de strofen van het gedicht: *The author's abstract of Melancholy*, dat voorafgaat aan zijn monumentale studie over de melancholie ... en dat nu als refrein heeft:

"*All my griefs to this are jolly,*
None so sour as melancholy";

dan weer:

"*All my joyes besides are folly,*
None so sweet as melancholy".

BALANS

We kunnen 2010 beginnen met een positieve medische noot: de **MUG-dienst Halle** van het Sint-Maria ziekenhuis is effectief gestart op 1 januari 2010.
Dat is, beste Collega's, voor een goed deel aan jullie te danken. Door jullie lidmaatschap van VGV konden we als bestuursleden steunen op de noodzakelijke legitimiteit om de noodzaak van die MUG te gaan bepleiten bij de directeur van het ziekenhuis, bij de burgemeester van Halle en bij tal van politici.

Op 26 oktober 2009 bracht het **RIZIV** een **studie** naar buiten onder de titel "Medisch verbruik vanuit geografisch perspectief – Variaties in de uitgaven van de verzekering voor geneeskundige verzorging in België in 2006".
Uit die studie blijkt dat de uitgavenkloof tussen Wallonië en Vlaanderen, die reeds sinds jaren progressief vermindert, in 2006 gedaald is tot 2,3 %.
De studie bevestigt eveneens dat de klemtoonverschillen, die Vlaanderen en Wallonië sinds jaren leggen, ook uit de Vlaams-Waalse uitgavenverschillen in meerdere deelsectoren kunnen afgelezen worden.
Als VGV hebben we echter wel een probleem met het herberekenen van de uitgaven in Vlaanderen, Wallonië en Brussel bij middel van "standaardisatie", waarbij vier parameters (leeftijd, geslacht, "voorkeurstatuut" en "regeling") ingevoerd worden. De bedoeling van die oefening is "het effect van die verschillen tussen de populaties, die voor de betrokken variabelen moeten vergeleken worden, uit te schakelen" (p. 19). Zo berekent het RIZIV *virtuele* uitgaven en komt het tot het besluit dat Vlaanderen per hoofd eigenlijk meer uitgeeft dan Wallonië. Daarbij kunnen vragen gesteld worden, onder meer: waarom juist die vier parameters en waarom geen andere? We zijn argwanend omdat PS-topman Michel Jadot in zijn rapport van 1994 na een analoge vingeroefening reeds verklaarde dat Vlaanderen per hoofd meer uitgaf dan Wallonië (Zie ook het VGV-persbericht elders in dit nummer).

Toen federaal vice-premier Steven Vanackere er in september 2009 voor pleitte te besparen op de federale begroting door de kosten voor de posten, waarvoor de deelstaten nu reeds bevoegd zijn zoals preventieve gezondheidszorg, naar de deelstaten door te schuiven, was dat voor minister-president Peeters geen probleem. Doch de minister-presidenten Demotte en Picqué hielden de boot af met de boodschap dat de federale overheid de bijhorende middelen moest meesturen (Periodiek, oktober 2009, p. 6).
Zo kwam de Vlaamse regering op het idee van de "**asymmetrische vaccinatie**". Daarover zegt minister Jo Vandeurzen in een interview: "Kijk naar het vaccinatiebeleid waar er een protocol gemaakt is dat toelaat dat er asymmetrische programma's komen. We hebben ervoor gepleit dat we als gemeenschap de hand houden in de aanwijzing, de toewijzing, dat er ook een wederzijdse informatieplicht komt. … door asymmetrie toe te laten, wordt wellicht ook een beleid op maat mogelijk." (Peter Backx en Pascal Selleslagh, Artsenkrant 03.11.09).

Indien dit een middel is om, in de huidige financieringscontext, het preventiebeleid als Vlaamse bevoegdheid te bevestigen en effectief uit te voeren, is dat niet slecht bekeken.
Die asymmetrische techniek is wellicht ook bruikbaar om progressief de curatieve sector eveneens in Vlaamse handen te brengen.

Als antwoord op de communautaire impasse van de federale regering formuleerde Prof. Bart Maddens, docent politieke wetenschappen aan de KU Leuven, in maart 2009 enkele voorstellen om uit het slop te geraken (DS 03.03.09). Die voorstellen werden in de Pers als de **"Maddens-doctrine"** betiteld. Op 22 oktober 2009 stelde hij zijn boek "Omfloerst separatisme?" voor in het Vlaams Parlement: hierin worden de elementen van zijn strategie – volgens Maddens een betere omschrijving van zijn voorstellen dan de term "doctrine" – nader toegelicht (Zie boekbespreking elders in dit nummer).
De kernelementen zijn: aangezien de Franstaligen "non" blijven zeggen, zijn wij geen vragende partij meer voor een staatshervorming en wachten we tot zij zelf vragende partij worden uit geldnood; intussen vullen we de Vlaamse bevoegdheden maximaal en creatief in via de Vlaamse regering en roepen we via diezelfde regering belangenconflicten in, telkens de federale regering via de begroting of andere kanalen Vlaamse belangen dreigt te schaden.
Tegen de Maddens-strategie werden een aantal tegenwerpingen geformuleerd.

- Het kan wellicht nog jaren duren vooraleer de Franstalige politici in geldnood geraken. Wat als de Franstaligen niets vragen? (Bart Haeck, DT 03.10.09). Dan wordt de staatshervorming op de lange baan geschoven. Maddens' antwoord is dat de federale regering door het inroepen van belangenconflicten voortdurend onder communautaire hoogspanning zal komen, die een staatshervorming dichter bij zal brengen (Omfloerst separatisme? p. 174-5).
- Een *tweede* tegenwerping komt van Dirk Van Mechelen: de strategie om geen overschotten op te bouwen tot de Franstaligen zelf een staatshervorming vragen kan aanleiding geven tot het ontstaan van een uit de hand lopende Vlaamse schuldenberg (Bart Haeck, DT 13.11.09). Vanzelfsprekend zal de Vlaamse regering dat aspect moeten opvolgen.
- Een *derde* tegenwerping werd gemaakt door Herman Deweerdt: de Maddens-strategie geeft geen antwoord op de institutionele gijzeling – via grendels in de grondwet – van de Vlamingen door de

Franstaligen inzake de jaarlijkse geldtransfers die de Vlaamse welvaart bedreigen (Periodiek, okt. 2009, p. 10-11). Allicht geldt hier hetzelfde antwoord als op de eerste tegenwerping.

- Een *vierde* tegenwerping, die van meerdere kanten wordt gehoord, is of de Vlaamse politici het lef zullen hebben om de Vlaamse bevoegdheden creatief aan te wenden en om het wapen van het belangenconflict boven te halen. Daarmee valt of staat de strategie natuurlijk en dat beseft Maddens zelf ook (DS 28.08.09). Natuurlijk kan om tactische redenen niet op elke slak zout worden gelegd, toch is het jammer dat de Vlaamse partijen niet op dezelfde lijn stonden toen LDD in het Vlaams Parlement een voorstel deed om een belangenconflict in te roepen tegen het ontwerp van de federale uitgavenbegroting 2010 met als motivatie: "de federale uitgavenbegroting bevat voor meer dan 300 miljoen euro aan uitgaven voor bevoegdheden die via eerdere staatshervormingen zijn toegewezen aan de deelstaten" (Persbericht LDD, 02.12.09).

De regering Van Rompuy startte op 30 december 2008 en eindigde officieus bij de aanstelling van **Herman Van Rompuy** tot voorzitter van de Europese Raad op 19 november 2009; hij nam die functie officieel op op 1 januari 2010 (Dirk De Wilde, DT 20.11.09).
Herman Van Rompuy is ontegensprekelijk een ethisch bevlogen man.
Doch hij is ook een man van tegenstrijdigheden. In 2007 noemde hij een regering zonder meerderheid in Vlaanderen staatsgevaarlijk (De Morgen, 15.10.07), doch het ganse jaar 2009 was hij zelf federale eerste minister van zulke regering. In 2007 schreef en ondertekende hij mee het CD&V-wetsvoorstel tot splitsing van BHV zonder voorwaarden (Eric Donckier, BvL 27.10.09), doch in 2009 liet hij minstens Marianne Thyssen betijen met haar ommezwaai tot pleidooi voor een onderhandelde oplossing.
Tijdens zijn regeerperiode werd een begroting opgesteld met als resultaat een tekort van 5,9 % van het bruto binnenlands product (bbp) of ruim 20 miljard euro bij de afsluiting van 2009 (Pieter Blomme, DT 05.01.10).
Inzake de Vlaamse eis voor meer bevoegdheden zette hij, tot grote voldoening van de Franstalige politici, geen stap vooruit. Ook in andere domeinen betrachtte hij het status-quo, wat hem vanwege de Pers het imago van rustige vastheid bezorgde.
Niet alleen de Vlaamse doch ook de Franstalige kranten verkozen hem als "Man van het jaar" en binnenkort krijgt hij een eredoctoraat van een Waalse universiteit (Steven Samyn, DS 24.12.09).
Herman Van Rompuy liet weten dat degenen die na hem komen altijd op zijn discreet advies zullen kunnen rekenen (Wim Winckelmans DS 21.11.09). Indien hij vanuit Europa Jean-Luc Dehaene kan overtuigen geen toegevingen te doen op het principe van de gelijkberechtiging tussen Franstaligen en Nederlandstaligen in het dossier BHV, zullen we hem met genoegen alsnog feliciteren voor zijn aanstelling tot voorzitter van de Europese Raad.

Op 7 november 2009 zei Béatrice Delvaux, hoofdredactrice van Le Soir, in een editoriaal "non" tegen de terugkeer van **Yves Leterme** als eerste minister (Wim Van de Velden, DT 10.11.09).
Zes dagen nadat de koning Wilfried Martens uit Venetië had teruggeroepen kon de regering Leterme II onder het waakzaam oog van twee "schoonmoeders", "koninklijk begeleider" Wilfried Martens en "koninklijk opdrachthouder" Jean-Luc Dehaene, op 25 november van start gaan.
Van Jean-Luc Dehaene wordt verwacht dat hij met Vlaamse en Franstalige politici gesprekken voert over BHV, zodat de partijvoorzitters en de eerste minister een beslissing kunnen nemen tegen Pasen van dit jaar (Belga, DT 04.12.09).
Bij de start van zijn nieuwe regering verklaarde Leterme werk te zullen maken van het begrotingsbeleid volgens het meerjarentraject, uitgestippeld door Herman Van Rompuy (Wim Van de Velden en Pieter Blomme, DT 26.11.09). Doch geen plannen meer voor een staatshervorming.
Een kort overzicht.
In 2007 verliet hij zijn post als Vlaams minister-president om in kartel met de N-VA, kartel waarvan hij de belangrijkste architect was (Bart Brinckman, DS 09.01.10), de federale verkiezingen van 10 juni dat jaar in te gaan met de dikwijls herhaalde woorden "Mijn partij zal nooit in een federale regering stappen als die geen serieuze stappen zet op het vlak van de staatshervorming" (Humo, 29.08.06). Toen sprak hij over het Belgisch beleid als een rem voor het Vlaamse bestuur (Bart Brinckman, DS 09.01.10).
In augustus 2008 herhaalde hij in een interview met de Gazet van Antwerpen "dat hij gebonden was door het regeerakkoord, waarvan de staatshervorming een essentieel onderdeel is" (Paul Geudens, G.v.A. 05.01.10).
Later verklaarde hij over zijn ontslag als eerste minister op 14 juli 2008: "De geschiedenis zal me gelijk geven: 14 juli was een kantelmoment. Het federale overlegmodel heeft op dat moment zijn grenzen getoond. We zitten in een dynamiek waarbij een uitsluitend federale oplossing voorgoed onmogelijk is geworden. We moeten nu verder werken vanuit gemeenschappen en gewesten" (DS 02.08.09).
En dan recent: "Ik heb begrepen dat er in de komende weken en maanden blijkbaar geen staatshervorming te verwachten is" (DS 05.01.10). Vrij vertaald: de Franstaligen zeggen nog steeds "non". Prioriteit geven aan bedrijven en werkgelegenheid sluit immers de mogelijkheid niet uit om tegelijkertijd te werken aan een staatshervorming, zeker wanneer men overtuigd is dat een staatshervorming nodig is om een goed sociaaleconomisch beleid te voeren.
Toch blijft hij herhalen: "Het blijft mijn vaste overtuiging dat een staatshervorming noodzakelijk is …" (DS 08.01.10).

Dit is het beeld van een getormenteerde man die wel wil, doch vaststelt dat hij het niet kan realiseren in een federaal carcan, en er dan – met de dood in het hart – voor kiest om premier van het federaal niveau te blijven en zijn oorspronkelijk doel (voorlopig?) te laten varen. Dit is een dramatische wending in een persoonlijk drama.
Het zal Leterme allicht een troost zijn dat de Hoge Raad verklaarde geen enkele aanwijzing te hebben dat de ministers Leterme, Vandeurzen en Reynders tijdens de Fortis-zaken *persoonlijk* contact zouden hebben genomen met de magistraten belast met de zaak (Lars Bové, DT 19.12.09).

Nadat hij premier Herman Van Rompuy getrotseerd had, door een regering te vormen met een andere samenstelling dan die van de federale regering, ging Peeters II met zijn Vlaamse regering van start einde juni 2009.
Kris Peeters is een tegenstander van samenvallende federale en regionale verkiezingen, dit in tegenstelling met Yves Leterme en is ervan overtuigd dat België onbestuurbaar is zonder diepgaande communautaire hervorming (Isabel Albers en Bart Brinckman, DS 09.01.10).
Peeters is er zich, even goed als Leterme, van bewust dat de financieel-economische crisis niet voorbij is, en zelfs dat het ergste voor de arbeidsmarkt nog moet komen. Hij is er zich eveneens van bewust dat de regelneverij van de Vlaamse administratie tegenover de ondernemers moet afnemen, onder meer inzake ruimtelijke ordening, indien de Vlaamse regering economisch efficiënter wil worden (Katrien Verstraete en Bart Haeck, DT 31.10.09).
Publiek distantieert hij zich van de Maddens-strategie (Isabel Albers en Bart Brinckman, DS 09.01.10). Doch hij pleit voor maximaal gebruik van de Vlaamse bevoegdheden en verklaart: "… de Vlaamse regering doet al een serieuze inspanning door een begrotingsevenwicht in 2011 te realiseren. En neen, we gaan daarbovenop geen overschotten boeken om de begroting van de nv België te redden" (Katrien Verstraete, DT 09.01.10). Omdat, zo stelt minister Philippe Muyters, een bijkomende budgettaire inspanning voor de federale begroting elke marge voor de geplande nieuwe beleidsinitiatieven in Vlaanderen helemaal zou uithollen (Wim Van de Velden, DT 31.12.09).
Bovendien dreigde Peeters samen met Muyters met een belangenconflict over werk. Met als gevolg dat federaal minister Joëlle Milquet, na aanvankelijk groot gedruis en melodramatisch protest, haar banenplannen aanpaste, zodat lager geschoolde jongeren sneller van een lastenverlaging kunnen genieten. En zodat de activeringsmaatregelen uitgebreid werden tot alle werklozen die tussen één en twee jaar zonder werk zitten (Ivan Broeckmeyer, DT 15.12.09).
Hopelijk laat Kris Peeters zich niet verleiden om federaal premier te worden.

De uitdagingen voor Vlaanderen
De Vlaamse begroting sluit 2009 af met een tekort van 1,2 miljard euro en een schuld van 5,8 miljard euro (Wim Van de Velden, DT 31.12.09).
Doch een reeks uitdagingen komt op ons af. Hieronder volgt een greep daaruit.

- De *werkloosheid* steeg dit jaar veel sterker in Vlaanderen (+ 23,8 % werkzoekenden) dan in Wallonië (+ 3,8 %) en Brussel (+ 8,8 %) met als gevolg een werkloosheidsgraad einde 2009 van 7,69 % in Vlaanderen, 16,3 % in Wallonië en 20,8 % in Brussel (Ivan Broeckmeyer, DT 06.01.10).
- De Vlaamse *werkzaamheidsgraad*, die weliswaar hoger ligt dan het federaal gemiddelde, kwam in 2008 uit op 66,5 %: dat is een stuk lager dan de Lissabonnorm van 70 % die in 2010 moet gehaald worden. Van de Vlaamse 55-plussers is amper 34,5 % aan het werk bij een Europees gemiddelde van 46,5 % (Patrick Martens, Knack 18.11.09).
- De omzet van de *Antwerpse haven* boerde in 2009 16,7 % achteruit, de grootste terugslag sinds het begin van de jaren '70 (DT 31.12.09).
- De Vlaamse *administratieve regelneverij* speelt onze economie nog steeds parten, zowel naar de ondernemers toe die bedrijven willen opstarten als voor de uitvoering van werken aan de wegeninfrastructuur (Johan Rasking, DS 07.12.09; Sas van Rouveroij, DT 06.01.10; Ellen Cleeren en Gwen Declerck, DT 09.01.10).
- Door de besparing van de Vlaamse regering op *wetenschappelijk onderzoek en innovatie* dreigt Vlaanderen volgens Karel Vinck, voorzitter van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, terecht te komen in een neerwaartse spiraal van ontwikkeling en welvaart (Katrien Verstraete en Bart Haeck, DT 26.12.09).
- De wachtlijsten voor kinderen in de *geestelijke gezondheidszorg* zijn onaanvaardbaar lang (Guy Tegenbos, DS 31.12.09).
- De *vergrijzing* begint in Vlaanderen vroeger dan in Wallonië (AK-VSZ brochure 2006 "De kosten van de vergrijzing zijn in Vlaanderen hoger dan in Wallonië": www.akvsz.org). Dit jaar beginnen de babyboomers – de generatie van na de tweede wereldoorlog – de arbeidsmarkt te verlaten en daardoor beginnen de pensioenlasten op te lopen, net op het moment dat de instroom van jongeren op de arbeidsmarkt vermindert door een dalend geboortecijfer. Er zijn dus dringend overschotten nodig (Luc Coppens, DS 06.01.10).
  Die vergrijzingskosten zijn nu nog een probleem voor België, doch de kans is groot dat de deelstaten in de toekomst minstens gedeeltelijk de lasten van de vergrijzing zullen moeten dragen.

Aan de administratieve regelneverij kan en moet Vlaanderen zelf verhelpen, doch aan de andere genoemde factoren kan het nu weinig doen. Hierbij twee bedenkingen:

1. Wat zou Vlaanderen al niet kunnen doen in vermelde domeinen met de 11,38 miljard euro geldtransfers, waarvan 4,7 miljard sociale transfers (zie persconferentie AK-VSZ elders in dit nummer), die jaarlijks richting Wallonië en Brussel vloeien en waarvoor we geen politieke loyaliteit (BHV, taalpolitiek in Brussel …) in ruil krijgen?
2. Om aan genoemde uitdagingen het hoofd te bieden missen we de noodzakelijke hefbomen: een eigen arbeidsmarktbeleid afgestemd op de eigen noden, fiscale autonomie en een eigen Sociale Zekerheid. Daarvoor is een grondige staatshervorming dringend nodig.

De uitdagingen voor België

België sluit 2009 af met een tekort op de begroting van 5,89 % van het bbp of iets minder dan 21 miljard euro en een schuld van 97,9 % van het bbp of 325 miljard euro (Isabel Albers, DS 05.01.10).

De recessie liep ten einde in het derde kwartaal van 2009: de economie groeide tussen juli en september met 0,5 % na een krimp in de vorige 4 kwartalen. Doch klassiek loopt de arbeidsmarkt 6 tot 9 maanden achterop op de evolutie van het bbp, zodat nog een belangrijk jobverlies verwacht wordt (Bart Haeck, DT 10.12.09).

Wat zijn de uitdagingen voor België?

- Er is vooreerst het *hoge begrotingstekort* (5,89 % van het bbp), waarbij de Europese ministers van Financiën formeel aanbevelen om het een jaar vroeger dan voorzien, namelijk in 2012 in plaats van 2013, terug te dringen tot 3 % (Pieter Blomme en Dirk De Wilde, DT 03.12.09).
- Meerdere andere Europese landen hebben een gelijkaardig tekort, doch België heeft een *zeer hoge overheidsschuld*, waarvan verwacht wordt dat ze over enkele weken of maanden terug boven de 100 % van het bbp zal stijgen (Isabel Albers, DS 05.01.10). Na Italië en Griekenland heeft België de hoogste overheidsschuld in de eurozone (Isabel Albers, DS 13.01.10).
- De financiële crisis, die einde 2008 begon, leidde tot een economische crisis met stijging van het aantal faillissementen en afdankingen, en afname van het aantal starters en dus met stijgende werkloosheid als gevolg. Dan komt het er op aan concurrentieel te blijven in vergelijking met de naburige landen voor investeringen in nieuwe bedrijven en voor uitvoer van producten.
  Als oorzaken van verminderde investeringen worden genoemd: hoge fiscale druk, hoge parafiscale druk die samen met hoge lonen leidt tot hoge loonkosten (loonkostenhandicap), rigiditeit van de arbeidsmarkt en reglementitis (Johan van Overtveldt, DT 04.08.09); Bart Sturtewagen, DS 15.09.09; Pieter Blomme, DT 24.09.09; Wouter Vervenne, DT 30.09.09; Bart Haeck, DT 08.10.09; Dirk De Wilde, DT 04.11.09; Johan Rasking, DS 10.11.09; Ivan Broeckmeyer, DT 13.11.09; Pieter Timmermans, DT 20.11.09; kdr, DS 26.11.09; Guy Tegenbos, DS 26.11.09; Isabel Albers, DS 30.11.09; Wouter Vervenne, DT 15.12.09).
  De politieke instabiliteit van de voorbije twee jaar is volgens Scott Beardsley, voorzitter van de Amerikaanse Kamer van Koophandel in België, geen negatieve factor geweest bij het aantrekken van investeerders (kdr, DS 26.11.09).
  In het opgesomde lijstje wordt vooral de nadruk gelegd op de *loonkostenhandicap* (Zie ook de rubriek Korte Berichten in dit nummer). Dan blijkt dat België ten opzichte van de buurlanden een duidelijke loonkostenhandicap heeft, en die handicap drukt zowel op de investeringen in bedrijven in België als op de uitvoer van producten uit België.
- De genoemde financieel-economische problemen worden nog extra verzwaard door de *vergrijzingskosten* die vanaf 2010 beginnen op te lopen: verhoogde uitgaven voor pensioenen en voor gezondheidszorgen.
- De voornaamste uitdaging voor België is echter de steeds moeilijker wordende *besluitvorming tussen beide gemeenschappen*, niet enkel inzake BHV en de taaltoestand in Brussel, doch ook in steeds toenemende andere domeinen.

Daarom zal meer en meer duidelijk worden dat België slechts één mogelijkheid heeft om te overleven: de omvorming tot een confederale staat.

Eric Ponette
13 januari 2010

Ik garandeer u dat de splitsing (n.v.d.r.: van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde) er komt, zonder prijs en zo snel mogelijk.

Caroline GENNEZ - DE STANDAARD – 14/10/04

Bij de volgende regeringsonderhandelingen zal men niets bekomen, als niet alle Vlaamse partijen eensgezind zeggen: "We treden alleen in een federale regering wanneer die essentiële punten van de staatshervorming worden goedgekeurd".

Herman VAN ROMPUY – KNACK – 21/12/05

Vraag van HUMO: In 2007 zijn er federale verkiezingen. In hoeveel minuten zal BHV gesplitst zijn?
Antwoord: Ik blijf erbij: er zijn daar slechts vijf minuten politieke moed voor nodig. …Mijn partij zal in ieder geval nooit in een federale regering stappen als die geen serieuze stappen zet op het vlak van de staatshervorming.

Yves LETERME – HUMO – 29/08/06

FORUM*

**** In deze rubriek worden bijdragen van VGV-leden en andere personen, evenals reacties hierop, opgenomen; elke auteur is zelf verantwoordelijk voor de inhoud.***

ONGELIJKHEID IN GEZONDHEID: VAN STAMELEN NAAR BELEIDSTAAL

Met het stamelen over sociale ongelijkheid in gezondheid (Tegenbos en Jongbloet) en voorstellen van oplossingen (Annemans) in het voorhoofd, een poging in vijf stappen tot synthese en verdere reflexie over een prioritair thema in ons gezondheidsbeleid.

1. Sociale ongelijkheid in gezondheid: een internationaal probleem.

Een meisje in Lesotho zal gemiddeld 42 jaar minder lang leven dan haar leeftijdsgenote in Japan. Een zwangere vrouw in Zweden heeft een risico van 1 op 17.400 om te sterven tijdens zwangerschap of bevalling: in Afghanistan bedraagt deze ratio 1 op 8. De gemiddelde levensverwachting bij geboorte voor een man bedraagt in één van de arme buurten van Glasgow 54 jaar, terwijl die nauwelijks 13 kilometer verder, maar dan wel in een meer gegoede buurt, 82 bedraagt. In België ligt het risico binnen het jaar te overlijden 45% hoger voor de laagste inkomensgroepen dan voor de hoogste. *Sociale ongelijkheid in gezondheid manifesteert zich dus niet uitsluitend tussen verschillende samenlevingen, maar ook binnen dezelfde samenleving zoals bijvoorbeeld België.*

2. Sociale ongelijkheid: evidence-based

Het voorbije decennium hebben we sociale ongelijkheden in kaart weten te brengen en nam de wetenschappelijke evidentie duidelijk toe, dit zowel internationaal als in Belgie. Internationaal hebben organisaties zoals de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO), het United Nations Development Program (UNDP) en EuroHealthNet baanbrekend werk verricht. Het rapport van de Commission on Social Determinants, eind 2008 gepubliceerd door de WGO, vormt binnen deze overvloed aan data en studies voorlopig het belangrijkste synthese-document. Ook nationaal hebben wij de voorbije jaren bibliotheken volgeschreven, congressen volgepraat en memoranda over sociale ongelijkheid vertienvoudigd. Zo heeft ondermeer de Koning Boudewijn Stichting met haar gezondheidsprogramma een belangrijke bijdrage geleverd om zowel sociale ongelijkheid in kaart te brengen als krijtlijnen voor actie uit te tekenen. *De wetenschappelijk evidentie van sociale ongelijkheid moet dus niet opnieuw worden uitgevonden.*

3. Sociale ongelijkheid: consensus in verklaring

Zowel internationaal als nationaal bestaat een consensus om de verklaring voor de "sociale gradient" – de gezondheid neemt netjes af met de positie op de sociaal-economische ladder- te zoeken in de sociale omgeving waarin mensen geboren worden, leven, opgroeien, werken en ouder worden. Annemans refereert naar sociale determinanten zoals voeding, woonomstandigheden, economische en sociale relaties, transport, opleiding en gezondheidszorg. Tegenbos spreekt van een minder gunstig sociaal, economisch en cultureel klimaat, minder gunstige woon- en werkomstandigheden en minder sociaal kapitaal, terwijl Jongbloet naast genoemde determinanten op de mogelijke rol van constitutionele factoren in het ontstaan van sociale ongelijkheid wijst. Afgezien van deze laatste nuancering, die voor mogelijke validat meer fundamenteel onderzoek vereist, is er dus ogenschijnlijk een *consensus over verklaringen van sociale ongelijkheid.* Overigens wijst ook het rapport van de Commission on Social Determinants, die in haar eerste aanbevelingen uitvoerig ingaat op "improving daily conditions" en dus het belang van de sociale omgeving onderstreept, in eenzelfde richting.

4. Sociale ongelijkheid: diversiteit in benadering

Wanneer men overschakelt van verklaring (waarom sociale ongelijkheid) naar benadering (hoe sociale ongelijkheid aanpakken), dan neemt diversiteit de plaats in van consensus, dit althans wat de hoofdaccenten betreft in de voorgestelde benaderingen. Zo wijst Annemans in zijn *voorstellen van oplossingen* voornamelijk naar de rol van het zorgenaanbod. Geen eenheidsworst in preventieve gezondheidsprogramma's maar aan specifieke doelgroepen aangepaste initiatieven, uitreiken naar minder begoeden, impact van remgeld en forfaitaire betaling, het opzetten van een armoedebril om beleidsdaden te toetsen op toegankelijkheid tot gezondheidszorg: evenveel maatregelen die een betere toegankelijkheid tot het zorgensysteem beogen en die Annemans als belangrijkste oplossing voor sociale ongelijkheid naar voor schuift. Ook Tegenbos onderkent deze "aanbodsgerichte" benadering maar zet zich terzelfdertijd kritisch af tegen een verenging in de Belgische aanpak van sociale ongelijkheid tot "*toegankelijkheid van de geneeskunde en aanpassing van terugbetalingstarieven van de solidaire sociale zekerheid ten voordele van de lage inkomens*". Wanneer het evenwel om equity in gezondheid en gezondheidszorg gaat, om het verminderen van de ongelijkheid in de gezondheidstoestand, dan zijn we op stamelen aangewezen. Tegenbos geraakt daar zelf trouwens ook niet helemaal onderuit want zijn alternatieve benadering blijft (althans in bedoelde bijdrage) beperkt tot het wijzen op de afwezigheid in Belgie van een beleidstaal over equity in gezondheid en gezondheidszorg. Het blijft tasten in het donker wat inhoud en orientatie van dergelijke beleidstaal betreft. Als ingrijpen op het zorgenaanbod onvoldoende equity-effecten oplevert, welke andere benadering zou dan wel (kunnen) werken?

5. Sociale ongelijkheid: de Commission on Social Determinants als uitgeleide

Na drie jaar consultatiewerk tussen wetenschappers, beleidsmakers en veldwerkers kwam genoemde Commissie tot de volgende conclusie:"The toxic combination of bad policies, economics, and politics is in large measure

responsible for the fact that a majority of the people in the world do not enjoy the good health that is biologically possible". Een revolutionaire boodschap maar wat betekent dit in de concrete dagdagelijkse realiteit. Drie hoofdstrategieën worden geformuleerd om sociale ongelijkheden in gemiddelde levensverwachting en gezondheidstoestand op meer effectieve wijze aan te pakken. We zetten ze even op een rij:

a) **Verbeter de dagelijkse levensvoorwaarden waarin mensen geboren worden, opgroeien, leven, werken en ouder worden.**

Voor ontwikkelingslanden is dit plaatje uiteraard snel ingekleurd maar ook in welvarende landen zoals België, spelen een reeks maatschappelijke leefsferen een kapitale rol in het onstaan, respectievelijk bestendigen van sociale ongelijkheid. Zo worden in dit land sectoren zoals opvoeding en onderwijs, tewerkstelling en werkloosheid, sociale ondersteuning en uitsluiting, stress en verslaving, voeding, transport en huisvesting zelden of nooit op mogelijke gezondheidswinst afgestemd, laat staan geevalueerd en blijven effecten op sociale ongelijkheid inzake ziekte en gezondheid helemaal buiten het aandachtsveld.

b) **Onderneem actie tegen de ongelijke verdeling van macht, geld en sociaal kapitaal.**

We zijn gewend om begrippen zoals ontvoogding, participatie en goed bestuur, faire handels- en financiële praktijken, gelijkekansenbeleid, progressieve taxatie en dergelijke meer met enige zelfgenoegzaamheid naar het hoofdstuk "ontwikkelingslanden" te verwijzen. Ten onrechte evenwel want ook in België spelen ongelijke verdeling van macht, geld en sociaal kapitaal equity in gezondheid parten. Kijk maar naar de significante verschillen bv. inzake farmaca-gebruik, collocatie, langdurige werkloosheid, ziekteverzuim, klachtenprocedures en ombudsdiensten, tot en met de afwezigheid van patiëntenparticipatie in het gezondheidsbeleid.

c) **Breng sociale ongelijkheid in kaart en evalueer het impact van ondernomen acties.**

Een effectieve aanpak van sociale ongelijkheid veronderstelt uiteraard het accuraat identificeren en opmeten van de diverse vormen waarin sociale ongelijkheid in ziekte en gezondheid zich manifesteert, naast het onderzoeken of interventies de geviseerde gezondheidswinst al dan niet opleveren. Ofschoon we hoger reeds wezen op het bestaan van uitvoerig nationaal onderzoeksmateriaal, toch even erop wijzen dat dit overwegend op rekening mag worden geschreven van universitaire onderzoeksequipes, mutualiteiten en stichtingen en niet van overheidsinitiatieven zoals het Federaal Kenniscentrum of Ministeriele Steunpunten: die geven hier merkwaardig genoeg afwezig, wat niet meteen op een scherpe politieke aandacht voor de problematiek wijst. Dat dit onderzoeksmateriaal bovendien slechts af en toe, en meestal alleen maar in verkiezingstijden, de politieke agenda weet te halen, doet de vraag rijzen of men in dit land uberhaupt reeds over *knowledge management, knowledge brokering* of gewoon *transfermechanismen van onderzoek naar praktijk en beleid* heeft gehoord. M.a.w. het aanpakken van sociale ongelijkheid heeft ook te maken met een pro-actief wetenschapsbeleid.

Tenslotte nog dit. Onlangs publiceerden twee Engelse onderzoekers het resultaat van dertig jaar speurwerk naar sociale ongelijkheid in het boek ***The Spirit Level****. De ondertitel van het boek "*Why More Equal Societies Almost Always Do Better"* suggereert en reikt onze nationale beleidsmakers een unieke kans aan om...hun stamelen over sociale ongelijkheid in een beleidstaal om te zetten. En daarvoor is het meer dan vijf voor twaalf.

Yvo Nuyens
Emeritus Hoogleraar KU Leuven, Voormalig Programmadirecteur bij de Wereldgezondheidsorganisatie in Geneve.

* Wilkinson, R. & Pickett, K., The Spirit Level: Why more equal societies almost always do better, Penguin Books, 2009

EEN BERICHT UIT DE ACADEMISCHE WERELD

Aan de K.U. Leuven is het Academisch Centrum Huisarts-Geneeskunde sinds jaar en dag de afdeling die als eerste het nieuwe academiejaar op gang trekt.
Sinds het recente emeritaat van prof. Jan Heyrman leidt prof Bert Aertgeerts daar nu de dans. In zijn spoor is prof. Jan Degryse daar momenteel verantwoordelijk voor het programma van de cursus huisartsgeneeskunde tijdens het zevende jaar. Met deze man aan het stuur mag men er gerust in zijn dat enige innovatie nooit ver weg is.
Zo kregen de studenten aan het einde van de eerste zeer creatieve lesdag, een lezing van een oud-vice-rector van de K.U. Leuven, die vanuit zijn filosofische achtergrond de studenten en docenten meenam voor een half uurtje reflectie.
Wij waren aanwezig en namen enkele nota's die wij hier voor de lezers van Periodiek in vorm goten.
Veel lees en reflectiegenot.

Waardeperspectieven voor artsen – Em. Prof. Herman De Dijn

Vooraf

Het was een bijzonder goed idee van programmaverantwoordelijke Prof. J. Degryse om Prof. De Dijn uit te nodigen voor de startdag van het nieuwe academiejaar.
De 62 studenten die de keuze maakten om meteen met de beroepsopleiding tot huisarts te starten werden zonder veel uitleg de arena in gestuurd voor een dag boordevol verrassende activiteiten.

Het optreden van Prof. De Dijn aan het einde van deze boeiende startdag bracht rust en aanzet tot reflectie, en zo hoort dat volgens de regels van de pedagogiek in een academische context

Wie ben ik als arts?

Als metafoor kregen wij hier de arts-technicus voor de voeten geworpen.
Deze mechanieker zorgt voor herstel en onderhoud van de machines en zoekt op allerlei wijzen om ook de capaciteit en mogelijkheden van wat hij onder handen krijgt op te drijven.

Maar let wel op, het gaat hier om organische machines die zelf heel eigen ideeën hebben. Er zijn er ook bij met ernstige gebreken, met felle reacties en de meeste getuigen van bijzondere mondigheid.
Dit omgaan met al deze aspecten vraagt van de stielman heel wat handigheid, ervaring en kunstzinnigheid.
Al snel valt het op dat zorgen voor en communiceren met mensen zeer sterk samen gaan. Echt resultaat behaalt de arts pas wanneer hij goed contact kan maken met de patiënt.
Het moet een sterke persoonlijkheid zijn die in dit beroep kan overleven. Steeds bestaat de mogelijkheid dat een actie tot mislukking leidt, dit is haast inherent aan het beroep.
Vraag is hoe en in welke mate artsen zich weten af te schermen tegen dit inherent gevaar van mislukking en fataliteit.

Wat met de mens als persoon?

Een tweede perspectief dat artsen in Vlaanderen en in onze westerse wereld in het algemeen kenmerkt is het zich inschakelen in de lijn van onze cultuur. Hier is de mens als persoon ook een ethisch begrip dat naam en leven kent voor het geboren wordt en nog heel lang daarna.

Artsen zien de mens als een eerbiedwaardig wezen, een persoon waaraan men dienst verleent.
De arts is de priester voor de eredienst van de mens in heel zijn waardigheid. De mens moet hij als persoon terugplaatsen binnen een normaal en gezond leef- en werkingspatroon en daar hoort nu eenmaal ook de fataliteit bij van lijden, ziek zijn en dood gaan.
Inderdaad houden de artsen ook best een plan B klaar voor wanneer de opdracht mislukt. Dan moet de priester immers van cure naar care gaan en dit bezig zijn strekt zich vaak uit tot ver over de grens van elke menselijke activiteit.

Maar heel deze context, waar respect en eerbied voor de menselijke persoon geboden zijn, vereist ook een maximale kennis en inzet van alle technische wetenschappelijke zorgmogelijkheden.

De kwadratuur van de cirkel

Beide waardeperspectieven, dit van zeer deskundige technicus en dat van priester van de cultuur van de zorg voor de totale mens, moeten artsen combineren en samenbrengen met respect voor de mens als persoon.
Deze primaire eerbied uit zich vaak in een aantal rituelen als handelingen bij het begroeten en afscheid nemen, het betonen van schroom en het volgen van de regels van wellevendheid. Ook dit handelen heeft zijn grenzen.

De verzorger is nu eenmaal ook geen lid van de familie, hoe groot het wederzijds vertrouwen ook is.
De familieleden en hun ondersteuners hebben elk de eigen taak die artsen zelf niet kunnen of mogen invullen.

De fataliteit

De plotse dood komt zeker vaak over als een fataliteit en zo is dit ook met ziekte en lijden. En wat te denken van de mislukking die ook op de weg van de arts ligt bij het stellen van diagnose of opzetten van behandelingen. Maar ook het "opgebrand" zijn ligt op de loer en ook de eigen fataliteit.

Soms stelt men zich terecht de vraag, "waar haalt deze arts de kracht vandaan", dit kan hij toch niet allemaal uit zichzelf realiseren.

Ook de arts moet een sterke persoon zijn die veel zorg aan zichzelf besteedt. De dingen plaatsen en betekenis kunnen geven, en gaan voor andere waarden biedt vaak perspectief.

Lees ook: "Ons mankeert niets" (Willem Jan Otten 1994).

Vrij genoteerd door **C.Geens**
Docent Faculteit Geneeskunde K.U. Leuven/Campus Kortrijk
Voorzitter Alfagen/Alumni Faculteit Geneeskunde

27 augustus 2009

OPEN BRIEF AAN PHILIPPE MOUREAUX

ZONDAG 29 NOVEMBER 2009

De heer Philippe MOUREAUX
Minister van Staat
Senator-Burgemeester
Scheutboslaan, 24/7
1080 BRUSSEL

Geachte Collega,

Met zeer veel eerbied voor uw titels en verdiensten veroorloof ik het mij u als collega aan te schrijven

In De Morgen van zaterdag 28 november 2009 stelt u, ik citeer:

"*Zonder een akkoord over B H V komen wij terecht in een periode van hevige politieke turbulentie. Als de regering het probleem niet oplost haalt zij het einde van de legislatuur niet. Zonder akkoord over B H V valt Leterme II*", einde citaat.

Even voordien liet u in Le Soir opnemen, ik citeer:

"*Op een op andere mannier zal B H V op een dag gesplitst moeten worden, maar voor de Franstalingen zullen er garanties en grote toegevingen van Nederlandstalige kant moeten tegenover staan*", einde citaat.

Uw partijvoorzitter doet er nog een schepje bovenop door te verkondigen dat de splitsing van B H V het einde van het Belgische staatsverband voor gevolg zal hebben.

Nochtans ligt de oplossing binnen handbereik. Stop met de belangenprocedures en laat de Kamer van Volksvertegenwoordigers de splitsing goedkeuren; dit biedt op zich enige aardige voordelen:

- Het Belgische staatsverband overleeft en wordt een turbulentie bespaard – toch één van de zorgen van de P S - en de Franstalingen kunnen zich probleemloos verder laven aan de Vlaamse gulheid;
- De regering Leterme II kan ongestoord verder regeren tot medio 2011 en zich volledig concentreren op het rechttrekken van de voluntaristische begroting die met rustige vastheid opgesteld is;
- De Grondwet wordt gerespecteerd; voor een staatsman van uw formaat moet dat toch een grote voldoening inhouden;

- Het arrest van het Grondwettelijk Hof wordt nagekomen en de rechtsstaat wordt geëerbiedigd; andermaal een hoogtepunt voor een doordesemd democraat;
- De Franstalingen wordt geen enkel recht ontnomen en kunnen verder in Vlaams Brabant probleemloos lijsten neerleggen en verkozen worden;
- De stemming over de splitsing van de kieskring en van het gerechtelijke arrondissement door de volksvertegenwoordiging zal u zonder twijfel als een democratisch hoogtepunt waarderen – meerderheid tegen minderheid. Voor uw politieke formatie en voor uzelf, die de democratische besluitvorming hoog in het vaandel voeren, zal dit ongetwijfeld als een hoogdag in uw annalen geboekstaafd blijven;

Het zou onbegrijpelijk zijn dat u dergelijke voordelen uit uw handen laat glippen om de voorrechten van een handvol Franstaligen in de Vlaamse rand rond Brussel, die zich uit vrije wil in Vlaanderen gevestigd hebben en weigeren zich aan te passen, te verdedigen.

Bovendien lijkt met mij onwaarschijnlijk dat u als eminent socialist zult kunnen uitleggen dat u meer belang hecht aan het bestendigen en uitbreiden van de voorrechten van een handvol Franstaligen in de Vlaamse rand dan u te bekommeren omtrent het welzijn en de welvaart van uw Franstalige lotgenoten.

Ik twijfel er niet aan dat u zeer spoedig zult inzien dat de beste oplossing voor de pacificatie in deze federale staat er in bestaat de splitsing van de kieskring B H V en van het gerechtelijke arrondissement te laten goedkeuren door de Volksvertegenwoordiging.

Ik hoop u hieromtrent spoedig te lezen.

Met bijzondere hoogachting,

Willy De Waele
Burgemeester Lennik

PIETER DE JENNER VAN BINNENPOST

Mijnheer Lesaffer, u zou beter solliciteren voor een buitenpost in plaats van als kwelduivel te spreken in het artikel “Leg al uw kwalen voor” in De Standaard 14.11.09. De dag na Prof. De Maeseneer persevereert u als zijn waardige acoliet maar dan als niet-medicus. Dat is de tol van de democratische binnenpost. Laat mij u vooraf onderstaande anekdote even diets maken.

Pater André Gailliaerde, een vooraanstaande norbertijn van de abdij van Averbode, was tijdens mijn middelbare opleiding in het Sint-Michielscollege te Schoten een gerenommeerd kunstschilder. Hij zou met de opbrengst van zijn talloze werken de verwezenlijking van het college bijeengeschilderd hebben. Als jonge snaak was ik getuige hoe hij de kathedraal van Antwerpen tekende in Oost-Indische inkt in een tijdspanne van tien minuten. Het was de kathedraal ten voeten uit. Argeloos vroeg ik hem wat de vraagprijs was. “Vijfduizend frank” antwoordde hij.
Voorzichtig repliceerde ik of het bedrag niet wat te hoog was voor slechts tien minuten arbeid. “Neen”, antwoordde hij, ”want je honoreert hiermede vijftig jaar schilderservaring” en prompt kreeg ik het werk cadeau. Het behoort nog steeds tot mijn gekoesterde kleinoden.
Tot daar de eerste lezing uit het evangelie volgens Jan Dockx.

Wel, Mijnheer De Jenner, op zaterdag 14 november hebben we een grote vaccinatiecampagne georganiseerd in onze duopraktijk te Deurne waarbij 200 patiënten werden “geprikt” voor de prijs van 22.46 euro, sorry 22.50. In koor met Prof. De Maeseneer en Prof. Van Ranst zingt u het refrein “Poenschepper”. Laat mij u, als binnenpost redacteur en niet-arts, eens haarfijn duidelijk maken waarom 22.50 euro op zaterdag niet eens zo onredelijk is. Een maandenlange al dan niet terechte campagne kondigde een stormloop aan op het vaccin. De datum van 11 november was niet haalbaar wegens onzekere leveringen. Op goed geluk af werd een lijst geopend voor 14 november maar de toezegging op dat ogenblik was beperkt tot 50 vaccins.
Ik wens u vooraf op te merken, Mijnheer De Jenner,dat 1 flacon met een maatschappelijke kostprijs van 100 euro vooraf op kamertemperatuur moet worden gebracht en geschikt is voor 10 patiënten waarbij het vaccin 1 dag houdbaar is. Een optimaal gebruik in de week is dus onmogelijk. Wij hebben sedert 30 (dertig) jaar drie bedienden in vaste loondienst die nu gedurende twee weken honderden telefoons hebben beantwoord om deze lijst van 200 op eerlijke wijze samen te stellen. Er zijn harde woorden gevallen want sommige echtparen hebben een gezondheid met twee snelheden: “Moet ik dan doodgaan?” Toch geraken er slinkse incivieken (geen voetballers) op de lijst die nadien werden uitgezuiverd wat nogmaals leidde tot oeverloze woordenwisselingen. Donderdag 12 november is de lijst volledig maar het aantal toegezegde vaccins bleef ongewijzigd. Een grote rondvraag bij bevriende apothekers zorgde ervoor dat er op 13 november een voldoende aantal bijeen gebedeld kon worden. En, Mijnheer De Jenner, we kopen voldoende doses adrenaline en cortisone om de zo gevreesde anafylactische shock te bestrijden.
Zaterdag 14 november omstreeks 08.30 uur start de vaccinatiecampagne waarbij om 10.00 uur de eerste patiënten zijn voorzien. Gedurende anderhalf uur worden de ampullen gemengd en opgetrokken in 200 spuiten. Niet onbelangrijk om weten is dat er op het einde een restant van een aantal ongebruikte dosissen overschiet omdat er soms uit één flacon meer dan tien komen.
We zijn ondersteund door twee personeelsleden, die ons van 09.00 uur tot 17.00 uur met weekenddienst onafgebroken bijgestaan hebben, om de “prikgelden” te innen en om in te loggen op de computer waarmee we eveneens voldoen aan de medico-legale verplichting van een aanvaardbare aanwezigheid. Op het einde van deze, overigens voortreffelijke mooie weekenddag, blijkt dat we beschikken over een 10-tal vaccins waarvoor we nog een bestemming zoeken. Ik ben uiteindelijk ’s avonds bij een aantal zwaar gehandicapten dit “sacrament” gaan ronddragen voor de prijs van een gewone consultatie.

En u, Mijnheer De Jenner, heeft zaterdag zonder twijfel een mooie dag doorgemaakt nog nagenietend van uw denigrerend artikel.
U vergeet evenwel dat niet deze twee minuten werden gehonoreerd maar wel de totaalkennis van onze patiënt. We hebben overigens alleen maar lof gekregen met uitzondering van 1 persoon die waarschijnlijk uw artikel reeds had doorgenomen.

Maar ik zie dat u een weldoorvoede dertiger bent die waarschijnlijk geen vragende partij is voor deze vaccinatie en daardoor voor uw tijd heeft gesproken.
Tenslotte wens ik u echter geen varkensgriep toe maar wel een mooie buitenkooi.

Jan Dockx
Huisarts te Deurne

DAMBISA MOYO KOMT IN AANMERKING ALS 'KONINKLIJK BEMIDDELAAR'

"Ontwikkelingshulp sluit vaak de ogen voor de ongemakkelijke waarheden van Afrika en vaak bereikt zij het tegenovergestelde van wat wordt beoogd. Zij houdt de machthebbers in het zadel, of hun verkeerde ambities.", aldus Dambisa Moyo, de Zambiaanse econome, afgestudeerd in Harvard (US) en gepromoveerd in Oxford.

In haar boek *Dead Aid* betoogt Moyo dat Afrika's onderontwikkeling gevolg is van de financiële hulp door Westerse landen. Deze zou de Afrikaanse leiders ontslaan van hun plicht om verantwoording af te leggen aan hun bevolking. Het zijn immers niet de burgers die voor wegen, zorg en onderwijs hebben betaald, maar de donoren. De becijferde schijnwerkelijkheden moeten verhullen dat de op school ingeschreven kinderen niet leren lezen, schrijven en rekenen en dat men stemt op wie een fooi belooft. Afrikaanse leiders hebben er belang bij dat alles bij het oude blijft en er wordt ontwijkend gereageerd op het falen van hulp, die nauwelijks economische groei blijkt te realiseren.

Dambisa Moyo is niet de eerste die aldus betoogt. Ook de Oegandese commentator Andrew Mwenda zegt dat hulp wel de symptomen van Afrika's problemen bestrijdt, maar niet de oorzaken. Erger nog, hulp verergert de structurele problemen door het feit dat zij alleen pleisters plakt. Een regering zou het land pas behoorlijk besturen, wanneer publieke goederen met belastingsgeld worden betaald.

Jawel, het gaat over Afrika's problemen en niet over deze van Wallonië. Maar er zijn wijze lessen uit te trekken en een 'koninklijke bemiddelaar' zou onze overheden kunnen inpeperen dat afgedwongen 'solidariteit' niet de oplossing is. Het mechanisme van verantwoording aan de onderdanen door de overheid wortelt in onze westerse democratie.

Piet Hein Jongbloet

EUROPESE WAARDEN IN EEN NIEUW ELAN

Een Europees tweedaags symposium, georganiseerd door PRO FLANDRIA, het netwerk van ondernemers en academici, op vrijdag 16 april 2010 in de Warande te Brussel en op zaterdag 17 april 2010 in de grote Aula Pieter De Somer van de K.U. Leuven.

Waarom dit symposium?

Pro Flandria is diep bekommerd om de neerwaartse spiraal waarin onze westerse beschaving zich momenteel bevindt en om de negatieve gevolgen ervan. Onze missie is duidelijk: vanuit een welbegrepen conservatieve hoek werken we mee aan de realisatie van een onafhankelijk Vlaanderen. Op dat ogenblik, als België verdwijnt, zal de rechtstreekse betrokkenheid tussen Vlaanderen en Europa verruimen. Vandaag al vindt 80 % van de nieuwe wetgeving in de lidstaten haar oorsprong in de Europese besluitvorming. Toen de Tsjechische president Klaus EU-voorzitter was, waarschuwde hij voor een groot centralistisch Europa, waarbij de Europese diversiteit gesmoord wordt en daardoor de weg ontsluit voor een niet-democratisch en totalitair Europa.
Allerhande factoren hebben er overigens toe bijgedragen dat onze identiteit, onze normen en waarden geleidelijk aan zijn gerelativeerd, vervaagd en in vraag gesteld. Dit leidde enerzijds tot maatschappelijke desintegratie, sluipende volksverhuizingen, radeloosheid en cynisme bij de burger enerzijds en onmacht en decadentie in de politiek anderzijds.
Het ergste is dat velen, zowel in de elites als in de massa, dit alles onafwendbaar achten en haast fatalistisch ondergaan.

Vanaf 1993 kwam de ontwikkeling van de EU in een stroomversnelling terecht. Materiële welvaartstijging, europeanisering en globalisering waren de gevolgen ervan. Maar leidde deze stroomversnelling tot een evenredige ontwikkeling van het geestelijk welzijn van de bevolking?

Wat wij Europees en westers noemen is het resultaat van opeenvolgende en op elkaar inspelende filosofische culturele- en morele ontwikkelingen.
Samen met filosofen (denkers?) stelt Pro Flandria vast dat Europa geworteld is in de christelijke moraal en cultuur. Zelfs de verlichtingsbegrippen broederlijkheid, vrijheid, gelijkheid en democratie, en wat wij in het Westen de "universele mensenrechten" noemen, zijn de vrucht van een lange ontwikkelingsgeschiedenis met Grieks – Joods - Romeinse en sinds twee millennia ook christelijke wortels.
Onze westerse samenleving kenmerkt zich dus door de ontwikkeling van een politiek proces tot oplossing van problemen, door het harmonisch laten samenleven van mensen van verschillend geloof en afkomst en door het niet ten gronde richten van zijn eigen cultuur!
Zo betoogt Scruton, een van de belangrijkste hedendaagse filosofen en ook gastspreker op ons symposium, dat het Westen, met zijn Grieks-Romeinse en christelijke wortels, staat tegenover de REST.

Dit Westen van Scruton en van ons, dat overigens tot vorige eeuw de wereld beheerste, zit echter in een beschavingscrisis. Ons inziens werd die crisis vooral duidelijk na het ineenstorten van het communistisch blok. Daarenboven stelt het Westen zichzelf in vraag met zijn multiculturalisme en zijn relativisme. En op datzelfde moment dringt de radicale Islam zich van buitenaf aan het Westen op. Wij mogen ons toch

stilaan vragen stellen (of niet?) bij bepaalde hardnekkige standpunten uit de moslimcultuur: de ongelijkheid tussen man en vrouw of hun verhouding tussen kerk en staat of de discriminatie van homoseksuelen?
Zijn we dan islamofoob? Of racistisch? Of haatzaaiers?

Vanuit bovenstaande beschouwingen en bekommernissen wil Pro Flandria bijdragen tot een positieve discussie over Europa.
Wij willen middels ons symposium discuteren over de morele grondslag van het Europa van morgen. Hiertoe hebben wij verschillende prominente denkers uitgenodigd: R.Scruton, G. Bodifée, M. Storme, F. Bolkestein, L. Abicht, P. Bruckner, G. Naets, A. Kinneging en J.P. Rondas.

Het volledig programma en de inschrijvingsmogelijkheden van het tweedaags symposium kan u vinden op de webstek van Pro Flandria: www.proflandria.org
U kan ook telefonisch een folder aanvragen op 0495-54 04 78.
U bent allen van harte uitgenodigd!

Dr. Gui Celen
Voorzitter Pro Flandria.

WAAROM EIST CD&V-SENATOR BEKE EEN DIABETESCOMMISSARIS VOOR BELGIE?

Wouter Beke, vice-voorzitter van CD&V, blijkt zeer verguld met de activiteiten van de Griepcommissaris Van Ranst en bepleit daarom een commissaris voor diabetes om de leefkwaliteit van de patiënt te verbeteren en de uitgaven in de gezondheidszorg te beperken. Hij wil de diabetespas in het Elektronisch Medisch Dossier integreren en diabetespreventie bovenaan op de agenda. Dit alles wekt verbazing, omdat zelfs een vice-voorzitter van het CD&V hierbij zijn eigen kiesprogramma in verband met de Vlaamse gezondheidszorg inslikt.
Het is algemeen bekend dat er bij de antigriepvaccinatie nogal beroering was in Wallonië, omdat de eerstelijnsgeneeskunde er nauwelijks berekend is op een intensieve campagne. Erger nog, Beke veronachtzaamt hierbij dat de preventieve gezondheidszorg sinds 1980 toekomt aan de gemeenschappen. Die is hoofdzakelijk in Vlaanderen tot ontwikkeling gebracht. Hierbij helpt Beke de federale overheid in haar recuperatiestrategie, opnieuw op kosten van de beste leerling.
Er zijn vele argumenten die pleiten voor *diabeteszorg in Vlaamse handen*:

- Het voorkomen van diabetescomplicaties vraagt bij uitstek een preventieve instelling.
- Deze aanpak heeft vooral te maken met levensstijl, voeding, gedrag en activiteit. Dit zijn materies die grondig verschillen in de Vlaamse en Franstalige gemeenschap. Wie pleit voor levenskwaliteit moet weten dat welzijn en gezondheidszorg gemeenschapsmaterie zijn.
- De eerstelijnsgeneeskunde in Vlaanderen is veel beter ontwikkeld dan in Wallonië en de elektronische dossiervorming is er veel verder doorgevoerd, wat hiervoor essentieel is (eind 2008: 54,4 % in Vl. tegen 25,9 % in W. en 23,8 % in Br.).
- In Nederland functioneert reeds een vooruitgeschoven model voor diabeteszorg, volledig in handen van de huisartsen. Zij verwierf de gouden wimpel in de *European Health Consumer Index (EHCI) 2008*. Vlaanderen kan zich hieraan spiegelen.

Indien de CD&V enige geloofwaardigheid in Vlaanderen wil overhouden en bezuinigingen wil voorstellen in de gezondheidszorg, dan zal dit toch moeten blijken uit het gedrag van hun vertegenwoordigers en hun terreinkennis ter zake. Vlaanderen heeft geen diabetescommissaris nodig, maar zijn eigen bevoegdheid over de ganse gezondheidszorg! Wil de Franse Gemeenschap een commissaris, dan mag ze die ook zelf betalen.

Piet Hein Jongbloet

VACCINATIE BRENGT BEWIJS: TAALGRENS IS ZORGGRENS

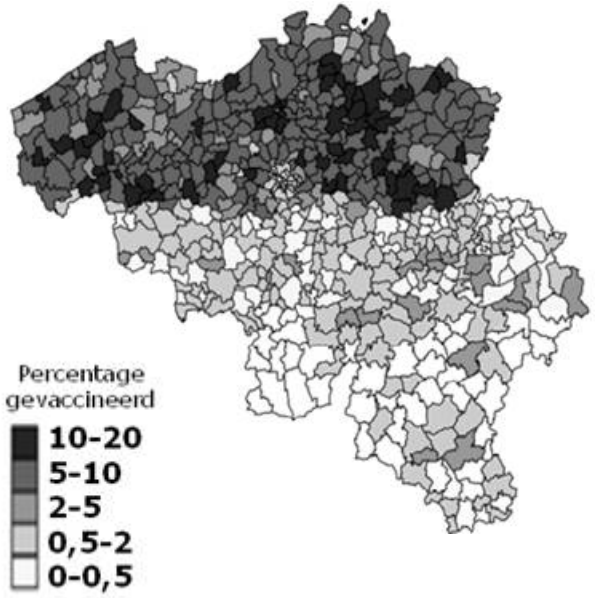
Uit recente opgevraagde cijfers blijkt dat de vaccinatie tegen de Mexicaanse griep België in twee splijt. Hoewel de vaccinatiecampagne nationaal werd georganiseerd, valt het op dat Vlaanderen massaal vaccineert en Wallonië niet. Dit komt door de totaal andere visie op gezondheidszorg, zowel bij de artsen als bij de patiënten.

Vlaanderen heeft in België altijd een voortrekkersrol gespeeld wat betreft het vaccineren van de bevolking. Voorbeelden daarvan zijn de vaccinatie tegen hersenvliesontsteking, de pneumokokken, enzovoort. Telkens nam Vlaanderen het voortouw ondanks het Franstalige verzet. Een recent voorbeeld hiervan is de vaccinatie tegen baarmoederhalskanker, waarbij de minister van Volksgezondheid van de Franse Gemeenschap, Dr. Fonck, haar veto stelde. Tot voor kort boog Vlaanderen voor deze oekazes vanuit Namen, maar sinds de nieuwe Vlaamse regering is dit verleden tijd. Er is nu een protocolakkoord dat asymmetrie in de preventieve gezondheidszorg toelaat. Hieronder vallen ook vaccinatiecampagnes.

Toch werd de vaccinatie voor de Mexicaanse griep een federale aangelegenheid, omdat men overwoog om de vaccinatie te verplichten, zoals voor polio. Hierdoor werd de vaccinatieprocedure institutioneel een federale zaak. Omdat de vaccinatie toch geen verplichting werd, speelde er ongewild een interessant gegeven. Er werd een griepcommissaris aangesteld die een uniform beleid moest uitstippelen voor het geheel van België. Door de niet-verplichting van de vaccinatie en het uniforme beleid kon er worden gekeken naar eventuele verschillen tussen de verschillende gemeenschappen en gewesten.

	absoluut	% bevolking gewest	% van de registraties
Vlaanderen	578.654	9,4%	88,3%
Wallonië	44.242	1,3%	6,7%
Brussel	15.000	1,4%	2,3%
België	655.539	6,1%	100,0%
niet toegekend	17.643		2,7%

Wat blijkt? Ondanks het uniforme beleid vaccineert Vlaanderen veel beter. Volgens de recentste cijfers werden tot nu toe 578.654 Vlamingen gevaccineerd op een totaal van 655.539 gevaccineerde Belgen. Dat betekent dat van alle gevaccineerde Belgen maar liefst 88% zich in Vlaanderen bevinden.[1] Deze cijfers zijn echter nog niet compleet aangezien veel Vlaamse ziekenhuizen bezig zijn met de registratie van de vaccinaties nadat het griepcommissariaat recentelijk een softwareprogramma ter beschikking stelde om dit registratieproces te vereenvoudigen. Op de bijgevoegde kaart is duidelijk het verschil merkbaar tussen Vlaanderen en Wallonië. In sommige Waalse gemeentes komt de geregistreerde vaccinatiegraad niet eens boven de 1 procent!

Deze cijfers zijn niet verbazingwekkend als je weet dat 62% van de Vlaamse huisartsen werkt met een elektronisch medisch dossier (EMD). In Wallonië is dit maar het geval voor 41% van de huisartsen en in Brussel slechts voor 37%.[2] In het zuiden van het land is het verzet tegen alles wat met informatica te maken heeft dan ook veel groter, zoals blijkt bij de implementatie van E-Health. Onder andere door deze redenen slaan zowel vaccinatie als registratie veel meer aan in Vlaanderen dan in Wallonië. Dit omdat de registratie voor de vaccinatie via het E-Health platform gebeurt. Doordat er nu tal van softwarepakketten beschikken over een module om de in het EMD opgeslagen vaccinaties te exporteren naar E-Health, zullen verschillende gemeentes donkerder worden dan ze nu zijn op de bijgevoegde kaart. Deze module zorgt niet alleen dat dubbel werk wordt vermeden, maar ook voor een versnelling van de online registratie. Toch is er geen reden om aan te nemen dat de kloof tussen de Vlaamse en de Waalse registraties hierdoor verkleint, aangezien het voornamelijk de Vlaamse huisarts is die de weg heeft gevonden naar E-Health.

De aandachtige lezer zal merken dat de hierboven meegedeelde cijfers niet dezelfde zijn als degene die minister Onkelinx gaf aan senator Wouter Beke bij zijn parlementaire vraag van 10 december. Ik merkte op dat deze cijfers niet correct waren aangezien in het 'Weekly Epidemiological Report Influenza'[3] andere cijfers werden gebruikt. Minister Onkelinx gaf dit een week later ook toe naar aanleiding van mijn parlementaire vraag waarop ze antwoordde: "De meest recente cijfers dateren van 16 december. Ze verbeteren de cijfers die ik vorige week aan senator Beke meedeelde en waarin tot onze spijt een fout was geslopen."[4] Ze probeerde ook de oorzaken voor de verschillen bloot te leggen, namelijk dat artsen vaak de vaccinatie eerst registreren op papier en pas later de gegevens invoeren in de gegevensbank. Ook het verschil in syndicale opstelling in de beide landsgedeelten zou een rol spelen.[5] Deze oorzaken zijn niet helemaal correct, want niets wijst erop dat de Waalse arts langer wacht met de elektronische registratie dan de Vlaamse.

De minister mag nog zoveel oorzaken inroepen als ze wil. Toch kan men niet naast het structurele verschil tussen Vlaanderen en Wallonië zien. Dit is het zoveelste bewijs dat de taalgrens ook een zorggrens is. Waar Vlaanderen vaccineert en gebruik maakt van informatica, doet Franstalig België dit niet. Deze tendens is duidelijk waar te nemen op de kaart van België. Daarom dat ik samen met mijn partij zal blijven pleiten voor een splitsing van de gezondheidszorg, zodat beide landsgedeelten hun eigen accenten in het beleid kunnen leggen.

Dr. Louis Ide
Senator N-VA

28 december 2009

[1] Parlementaire vraag om uitleg (nr. 4-1297) van de heer Louis Ide, 17/12/2009.
[2] "7.500 artsen gebruiken emd." In: Artsenkrant, nr. 1967, 09/01/2009.
[3] http://www.iph.fgov.be/flu/EN/Y2009-Influenza.pdf
[4] Parlementaire vraag om uitleg (nr. 4-1297) van de heer Louis Ide, 17/12/2009.
[5] Parlementaire vraag om uitleg (nr. 4-1290) van de heer Wouter Beke, 10/12/2009.

De geschiedenis zal me gelijk geven: 14 juli 2008 was een kantelmoment. Het federale overlegmodel heeft op dat moment zijn grenzen getoond. We zitten in een dynamiek waarbij een uitsluitend federale oplossing onmogelijk is geworden. We moeten nu verder werken vanuit de gemeenschappen en gewesten.

Yves LETERME – DE STANDAARD – 02/08/09

Het is niet onmogelijk dat Vlaanderen met verstandige staatslieden zijn autonome bevoegdheden uitbreidt, maar een nieuwe confederale beleidsvoering vergt een visie op termijn, geduld en wijsheid. Het uitblijven van een grondige staatshervorming valt te verkiezen boven een slechte.

Manu RUYS – "Richard Celis –Sporen trekken", p. 285-6, Pandora Publishers nv, oktober 2009

KORTE BERICHTEN

VLAAMSE GEZONDHEIDSINDICATOREN

De levensduur in Vlaanderen behoort tot de hoogste in Europa

De recente gezondheidsindicatoren van 2007 in Vlaanderen, verzameld door het Vlaamse Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, zijn verschenen en op internet te raadplegen. Verschillende aspecten verdienen enige aandacht, ondermeer de rangschikking van de Europese lidstaten naar direct gestandaardiseerde sterfte. Helaas zijn er geen cijfers voor geheel België en doodnuchter wordt dan ook verteld in de *WHO HEALTH for all mortality data base (jan 2009)* dat "*de cijfers voor België nog niet beschikbaar zijn voor de periode 2004-2006"*. België ontbreekt tussen 27 Europese landen en is hier opnieuw de uitzondering. Waarin een land kan uitblinken! Men vergelijkt dus de 26 andere Europese landen met Vlaanderen, waarmede men ongetwijfeld vooruitloopt op de toekomst! Voor onze Vlaamse parlementsleden is er voldoende voer om Mevrouw Onkelinx, verantwoordelijk minister, bij de les te houden. De flirt met Armstrong, de zesvoudige winnaar van de Ronde van Frankrijk, zal haar bij deze achterstand niet helpen.

Voor wat de levensverwachting betreft kan Vlaanderen voortreffelijke cijfers voorleggen: het prijkt op de vijfde plaats. De rangschikking is als volgt: (1) Italië, (2) Frankrijk, (3) Zweden, (4) Spanje, (5) Vlaanderen en (6) Cyprus. Vier van deze koplopers zijn Middellandse-Zeelanden. Voor de bekende zuid-noordgradiënt in levensduur, maar ook in kanker en hart- en vaatziekten stelt men gebruikelijk het Middellandse-Zee dieet (de 'olijven`) verantwoordelijk. Hoezeer de voedingsindustrie zich hierop heeft geworpen en zich heeft verrijkt, hierover is er lang nog geen eenstemmigheid en andere verklaringen zijn zeer goed mogelijk. Tijdens de laatste decade blijft de levensverwachting in Vlaanderen nog stijgen, bijna vier maand per jaar voor mannen (nu 77,9 jaar) en bijna drie maand per jaar voor vrouwen (nu 82,9 jaar).

Verder kan men veel andere wetenswaardigheden bij deze indicatoren terugvinden, bijv. dat bij de mannen de sterfte door hart- en vaatziekten tijdens de laatste decade met 28 % is gedaald en bij vrouwen met 27%. De Vlaamse sterftecijfers voor hart- en vaataandoeningen behoren tot de laagste in Europa. De cijfers inzake overlijden door kanker zijn eveneens hoopgevend. Hetzelfde kan gelukkig ook worden gezegd betreffende de suïcidecijfers, hoewel Vlaanderen hierin nog steeds zeer hoog scoort. Verder daalt de tabak-gerelateerde sterfte bij mannen, terwijl die bij vrouwen stijgt.

Piet Hein Jongbloet

AANVULLEND PENSIOEN GEMEENTEPERSONEEL

Vlaamse gemeenten starten aanvullend pensioen zonder federale minister

De koepel van Vlaamse gemeenten (VVSG) en de vakbonden van hun personeel wachten niet meer op de federale minister van Pensioenen Michel Daerden (PS). Die belooft een kaderregeling voor het *niet vastbenoemd personeel*, nadat de PS in 2006 een ontwerp van SP.A -minister Bruno Tobback daarover afgeschoten had.
"We hebben nog geen ontwerp Daerden gezien. Wij wachten niet meer; in de cao van 2008 hebben we onze werknemers beloofd er op 1 Januari 2010 aan te beginnen, we doen het", zeggen ze in koor.
100.000 van de 170.000 personeelsleden van Vlaamse gemeenten hebben een contract zoals de werknemers in de privésector en krijgen dus ook maar een privépensioen. Dat bedraagt maar de helft van dat van vastbenoemden, al doen ze hetzelfde werk. Veel laaggeschoolde werknemers van gemeenten hebben een pensioen van amper 1.000 euro per maand; na een onvolledige loopbaan is dat nog minder.
Vroegere pogingen om hiervoor een federaal pensioenfonds op te richten mislukten. Het wordt dus een Vlaams pensioenfonds. De provincie Antwerpen stelde haar pensioenfonds open voor de gemeenten; Olen en Dessel gingen er al op in. VVSG en de bonden zien het echter liever Vlaams. Ze verwachten dat alle gemeenten toetreden, al zullen enkelen de crisis inroepen voor wat jaren uitstel (Guy Tegenbos, DS 16.10.09).

Albert Baert

GELUIDSLIMIET OP CONCERTEN EN MUZIEKFESTIVALS

Het is de verdienste van de krant De Standaard die het debat opende na geluidsmetingen op Pukkelpop. De minister van cultuur, Joke Schauvliege, heeft daarop een werkgroep samengesteld die dinsdag 1 december is samengekomen. Er waren vijftig aanwezigen met verschillende achtergronden en er was onmiddellijk een consensus over een realistische limiet. De medische sector is vragende partij voor een limiet begrensd tot 100 dbA zoals al bepaald in de Scandinavische landen, Duitsland en Zwitserland. De muziekorganisatoren zouden de grens liever wat hoger leggen uit vrees publiek te verliezen.
Een tweede maatregel bestaat erin alle betrokkenen te sensibiliseren over de relatie geluid en gehoorschade. Zo moet de grens voor kinderen lager liggen dan voor volwassenen. Er is eveneens eensgezindheid om gehoorbeschermers aan te bieden op concerten. Verschillende types worden uitgetest op hun werking.
Door een gecontroleerde limiet op te leggen worden meteen twee doelstellingen bereikt: de gehoorbeschadiging en de geluidshinder.
Tenslotte komt het geluid in bioscopen en mp3-spelers nog op de agenda.
Einde 2010 moet een nieuwe regelgeving resulteren in een aangepast beleid.

Jan Dockx

PEDAGOGISCHE INSPECTIE IN FRANSTALIGE SCHOLEN IN VLAAMSE FACILITEITENGEMEENTEN

Bijna een halve eeuw geleden werd de taalgrens vastgelegd en werd in zes gemeenten rond de tweetalige Brusselse agglomeratie en in een aantal gemeenten langs de taalgrens het stelsel van taalfaciliteiten ingevoerd. Deze gemeenten maken deel uit van het eentalige Vlaamse, resp. Waalse gewest, maar hadden een belangrijke anderstalige minderheid. Officieel moesten de faciliteiten bijdragen tot een betere integratie van de anderstalige inwoners. Daartoe moet de Vlaamse Gemeenschap in die Vlaamse gemeenten Franstalig basisonderwijs met versterkt onderwijs van de tweede landstaal inrichten indien een voldoende aantal ouders dit vragen. Vlaande-

ren heeft die verplichting steeds nauwkeurig nagekomen. Dezelfde verplichting geldt uiteraard voor Waalse gemeenten met taalfaciliteiten, maar Wallonië weigert Nederlandstalig onderwijs in te richten of te subsidiëren.

Voor ieder weldenkend mens zal het evident zijn dat de Vlaamse Gemeenschap ook de pedagogische inspectie uitvoert in de scholen die ze inricht en betaalt. Maar zo hebben de Franstaligen het niet begrepen: Vlaanderen moet die scholen betalen, maar het Franstalig ministerie van onderwijs voert de inspectie uit. Zo waren de ministers indertijd overeengekomen in een "protocol" alhoewel dit niet in de wet staat.

Na 46 jaar heeft het Vlaams Parlement eindelijk een decreet goedgekeurd waarmee die absurde regeling zal rechtgezet worden. Voortaan zal het Vlaamse ministerie van onderwijs verantwoordelijk zijn voor de pedagogische inspectie en misschien zal Vlaanderen er nu kunnen op toezien dat de faciliteiten gebruikt worden om de integratie van Franstaligen in hun Vlaamse gemeente te bevorderen. Dat decreet was reeds twee jaar geleden in de bevoegde commissie van het Vlaamse Parlement goedgekeurd, maar werd tot nu toe tegengehouden door drie belangenconflicten en het is slechts door een uitzonderlijk snelle actie van het Vlaams Parlement dat er geen vierde belangenconflict ingeroepen werd. We kunnen dit beschouwen als een kleine overwinning van Vlaanderen, maar het is vooral een illustratie van de absurditeit van het huidige Belgische staatsbestel, dat samenhangt met wazige compromissen en "protocols".

Robrecht Vermeulen

ZORGGRENS WORDT ZORGKLOOF

Elk nieuw initiatief in de gezondheidszorg diept de zorggrens verder uit tot een ware kloof.
Het aantal patiënten met GMD (Globaal Medisch Dossier = inschrijving bij vaste huisarts) is beduidend hoger in Vlaanderen. Het aantal aanvragen voor Impulseo 1 en 2 (financiële hulp voor opstarten huisartsenpraktijk in huisartsarme gebieden) is een bijna exclusieve Vlaamse aangelegenheid. Voor de borstkankerscreening is de verhouding screeningsmammografieën/ diagnostische mammografieën in Vlaanderen omgekeerd evenredig met deze verhouding in Wallonië en Brussel. Met andere woorden in Vlaanderen werkt men het goedkoopst en het meest efficiënt.
De registratie van de vaccinaties tegen A/H1N1 – griep gebeurde vooral in Vlaanderen.
De betere organisatie van de eerste lijn in Vlaanderen mag deze pluim op zijn hoed steken.
Vele huisartsenkringen, hier en daar aangestuurd door het Logonetwerk, hebben hun performantie bewezen.
Vreemd toch dat men in de Huisarts van 10 december als titel: "het Belgisch kringmodel een voorbeeld voor Europa" moet lezen. Moet natuurlijk Vlaams model zijn.
Minister Laurette Onkelinx wijt de verschillende registratie dan weer aan de ordewoorden van de verschillende nationale artsensyndicaten met dan blijkbaar toch een verschillende respons in de twee landsdelen.
Hetzelfde verhaal bij de diabeteszorgtrajecten en diabeteseducatoren. Ook hier valt op dat Vlaanderen meer dan het voortouw neemt. De aangevraagde zorgtrajecten voor diabetes komen voornamelijk vanuit Vlaanderen en amper uit het andere landsdeel.
Idem dito voor het aantal diabeteseducatoren.
Conclusie: Elk nieuw federaal initiatief levert een bijdrage tot de verdere uitdieping van de zorggrens tot een ware gezondheidszorgkloof.

Dirk Van de Voorde

LOONKOSTENHANDICAP

Vaak wordt de loonkostenhandicap geciteerd als een belangrijke hindernis voor investeerders in ons land.
De loonkosten voor een bedrijf zijn het geheel van de lonen en de sociale bijdragen door de werkgever.
Vooral in tijden van financieel-economische crisis laten investeerders zich leiden door het verschil in loonkosten tussen verschillende landen. Welnu, sinds de invoering van de nationale loonnorm in 1996 zijn de lonen in België globaal 4,1 % meer gestegen dan in de buurlanden Frankrijk, Duitsland en Nederland (J. Rasking, DS 10.11.09). Volgend jaar zou de Belgische loonkostenhandicap volgens de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) iets kleiner worden, namelijk 3,3 %. Intussen bevestigen de CRB-statistieken dat België marktaandelen blijft verliezen in sterkere mate dan een referentiegroep van 12 Europese landen (I. Broeckmeyer, DT 13.11.09).
Tegen deze achtergrond wordt een uitspraak van minister-president Kris Peeters beter begrijpelijk: "*Na Opel en DHL zullen er nog andere dossiers komen. De crisis op de arbeidsmarkt is groot. Het ergste is nog niet voorbij. In twee jaar tijd zal Vlaanderen 44.000 jobs verliezen … Sommigen proberen het Belgisch loonkostenprobleem wat naar de achtergrond te duwen. Ik verzeker u: in de hoofdkwartieren van de bedrijven is dat niet zo*." (DS 28.11.09).

Eric Ponette

VLAANDEREN KOESTERT SPAARVARKEN

Cijfers van de Nationale Bank tonen aan dat we in 2008 dik 35 miljard Euro spaarden. Dit is bijna 17 % van ons inkomen. Zo halen we het niveau van de spaarkampioenen in Europa, Duitsland en Oostenrijk, in.

De eerste reden voor deze spaarwoede tekent zich af vanaf 2005 toen de vergrijzing een belangrijk thema werd, terwijl voor de overheidsfinanciën onvoldoende inspanningen werden geleverd in de "goede jaren". Later kwam daarbij de stijging van de vastgoedprijzen en de rentetarieven, wat de spaarneiging voor aflossing van hypothecaire leningen extra stimuleerde.
En nu volgt dan vanaf 2008 de wereldwijde financiële en economische crisis. Immers wie bang is zijn baan te verliezen, spaart meer.

Ook de mentaliteit rond sparen speelt een belangrijke rol. Een gemiddeld Vlaams gezin haalt een piek in de spaarquote van rond de 23 % tussen 30 en 39 jaar. Geleidelijk vermindert dit percentage om rond 65 jaar op nul terug te vallen. In Wallonië wordt zelden meer dan 15 % van het beschikbare inkomen gespaard, ook al houdt dat niveau vrij lang aan. Deze spaarachterstand leidt dan tot verder sparen van ongeveer 3% na de pensionering in Franstalig België. De spaarquote van beide landsgedeelten kruisen elkaar rond de leeftijd van 60 jaar. De Vlamingen sparen dus een derde meer dan de Walen.

De spaarquote is de verhouding tussen de hoeveelheid spaargeld en het beschikbare inkomen. Het gemiddeld procent in Europa bedraagt 11. Verwacht wordt dat de Belgische spaar-

quote in 2009 de grens van 17 % overschrijdt.

Geert Debruyne

ZILVERFONDS

De bedoeling van het Zilverfonds, dat in 2001 door de regering Verhofstadt I werd opgericht, was - via het afbouwen van de overheidsschuld – de toekomstige vergrijzingskosten te kunnen betalen. Doch om meerdere redenen rijzen er ernstige twijfels over de waarde van dat fonds.

Vooreerst heeft de federale regering er sinds 2007 geen geld meer voor opzijgezet.
Verder beschouwen sommigen het als een lege doos, omdat het fonds in eigen overheidspapieren belegde; als de overheid de Zilverfonds-obligaties zou aanspreken, zou daardoor de schuld opnieuw stijgen.
Tenslotte kan het Zilverfonds maar aangesproken worden wanneer de schuldgraad beneden de 60 % van het bruto binnenlands product (bbp) daalt. Welnu, men verwacht dat die schuldgraad einde 2010 tot ruim 100 % van het bbp zal stijgen (Wim Van de Velden en Pieter Blomme, DT 04.07.09 en 24.11.09).
Worden we weer een federale illusie armer?

Eric Ponette

ROOKVERBOD (Vervolg)

Algemeen rookverbod in de horeca opnieuw uitgesteld!

In veel Europese landen is het algemeen rookverbod in de horeca reeds ingevoerd, onder meer in Italië (2005), Zweden, Ierland (2004), Finland, het Verenigd Koninkrijk. Onlangs is er, onder stimulans van CD&V, in Kamer en Senaat een zoveelste moeizaam compromis bereikt om dit algemeen rookverbod ook in België ingang te doen vinden, althans vanaf 1 januari 2012. Helaas dit was zonder de waard gerekend! Op het laatste moment was Elio Di Rupo van 'persoonlijke mening' veranderd omdat de horecabedrijven de nodige tijd moesten krijgen om zich aan te passen aan de nieuwe situatie. Uitstel tot 1 juli 2014. Deze ommezwaai moest zelfs Laurette Onkelinx slikken, zijn partijgenote en groot verdedigster van haar federaal en dus nationaal kankerplan! Zij moet zich nu in alle mogelijke bochten wringen om recht te praten wat Di Rupo scheef trekt, aldus de Artsenkrant (04-12-09).

Het is evident dat Vlaanderen weer buigen moet voor de grillen van de PS in Wallonië. Zelfs De Standaard kapittelt op 05-12-09 "*Het Belgisch compromis als karikatuur van zich zelf*", alsof ook DS niet langer meer in het B-project gelooft! De CD&V van Leterme moet nu met hangende pootjes dit nieuwe compromis verdedigen en dit zoveelste uitstel gedogen.
De hartgroep van de *Members of the European Parlement (MEP)*, die op EU-niveau de inspanningen voor de strijd tegen hart- en vaatziekten evalueert en er op toeziet dat doeltreffende beleidsmaatregelen ter ondersteuning van preventie worden genomen, noemde dit uitstel een catastrofale en betreurenswaardige beslissing, met 5000 doden als gevolg. De Liga tegen Kanker wil naar het Grondwettelijk Hof stappen om de nieuwe rookwet te vernietigen. De steun van het VGV heeft ze!

Piet Hein Jongbloet

LHC

Een berichtje uit 'The Economist' van 28-11-09:
"...it is not just the science and scale of the machine (i.e.: Large Hadron Collider in Zwitserland) that is jaw-dropping. So is the price tag. The LHC cost SF 10 billion. (i.e. 6.6 miljard Euro) to build, once the full cost of the detectors themselves is included. Some 14 years after its construction was approved, the time has come to start using it ..."
Waw! nogmaals Waw!
De éénmalige LHC-prijs bedraagt maar de helft van wat we jaarlijks aan de Franstaligen betalen! Dus na 14 jaar hebben wij de waarde van 28 LHC's aan de Franstaligen geschonken, uiteraard zonder dank. Zeggen wij met niet meer reden "the time has come to start using it"!

Jan Peremans

JONGEREN-ENQUETE

Europese jeugd: "Born to be mild"

Wanneer de media met zo'n kop op je afkomen, als resultaat van een uitgebreide jongerenbevraging, is het oppassen geblazen. En wanneer zij hun wijsheid dan nog bij de collegae van MTV Networks International halen is een verwittigd man er ruim twee waard. Niets is immers wat het lijkt.

Het betreft hier namelijk een televisienetwerk dat begin de jaren tachtig als eerste begon met doorlopend uitzenden van videoclips. Nu maakt dit netwerk deel uit van een mediaconglomeraat dat vooral met hedendaagse muziek gerelateerde activiteiten bezig is. Het wordt dus al onmiddellijk duidelijk over welke jongeren dit gaat en hoe zij werden benaderd.
Daarbij vertellen dat de resultaten van de bevraging over gans Europa, van Noord naar Zuid, van West naar Oost gelijk lopen en dat ook "de jeugd in België daar nauwelijks zal van verschillen" lijkt helemaal kort door de bocht.
Om maar iets te zeggen: bestaan er nu al dan niet cultuurverschillen tussen de jeugd van het Noorden en het Zuiden van dit land?
Niet gehinderd door enige minimale terreinkennis stellen de onderzoekers dat de jeugd veel ambities heeft en mooie dromen die wel erg materialistisch zijn. Dat men hierbij vragen over traditie, individualiteit, gedrevenheid en positivisme op een hoopje gooit is zowel bedenkelijk voor de ondervragers als voor de huidige maatschappij.
Wij moeten er dan nog van uit gaan dat de opstellers van de enquête "positivisme" ook erkennen als de filosofie van het empirisme, dat alleen met het meetbare rekening houdt en gaat voor het vooruitgangsgeloof.
Een metafysische kijk, laat staan geloof en religie, is aan deze mensen niet besteed en in haar verregaande vorm wordt ook de ethiek door het logisch positivisme overboord gegooid.

Neen, ik denk dat deze bevraging helemaal niets zegt over wat er momenteel bij de hedendaagse jeugd in Vlaanderen leeft. Het klinkt natuurlijk mooi aan het einde te zeggen dat de jongeren succesvol willen zijn en ook iets wensen te betekenen voor hun naasten. Maar dat voor hen "psycholoog of notaris" de meest populaire beroepen zijn doet helemaal de deur dicht.
De hedendaagse jeugd heeft nood aan rust en is op zoek naar enige zingeving is mijn vermoeden, maar ik deed er nog geen onderzoek of bevraging over ...

Chris Geens

RENTESNEEUWBAL

Volgens de nota "Verkenningen 2010-2011"van de begrotingsdiensten van de federale regering, zou de Belgische staatsschuld in 2010 stijgen tot

103,9 % van het bruto binnenlands product (bbp) (G. Tegenbos, DS 06.08.09).
Op die schuld moeten jaarlijks rentelasten betaald worden. *Wanneer die rente hoger is dan de economische groei, gaat de schuld automatisch verder stijgen,* niet alleen in absolute cijfers doch ook ten opzichte van het bbp. Dan spreekt men over "de rentesneeuwbal die aan het rollen gaat" (G. Tegenbos, DS 06.08.09; Interview met Geert Noels, DS 15.09.09).
In het 4de kwartaal van 2008 was de economische groei voor het eerst sinds lang negatief: - 1,3 %. Toen ging de rentesneeuwbal, die in de jaren 2000 gestopt was, terug aan het rollen (WV, DT 11.02.09).
Wanneer de actueel erg lage rentevoeten de komende jaren stijgen (G. Tegenbos, DS 06.08.09) zal de rentesneeuwbal blijven rollen of terug gaan rollen.

Eric Ponette

GEZONDHEIDSZORG IN VOJVODINA

Gezondheidszorg in Vojvodina (Servië) in eigen handen, in Vlaanderen nog steeds niet!

De Servische provincie Vojvodina met haar grote Hongaarse minderheid kan zelf opnieuw haar onderwijs en volksgezondheid ter hand nemen. Onder het communistische regime waren deze bevoegdheden reeds autonoom geworden, maar door Slobodan Milosevic volledig teruggedraaid eind jaren tachtig. Om Servië klaar te maken voor het lidmaatschap van de Europese Unie moest de autonomie door het Servische parlement opnieuw worden goedgekeurd. Bij de stemming hierover bleven de *radicaal-Servische nationalisten* weg. Zij vreesden afscheiding van het gebied in het noorden en verdere uitholling van de Servische staat. (VIP, AFP)

De *radicaal-Belgische nationalisten* zijn nog steeds in staat het recht op een eigen Vlaamse gezondheidszorg te verhinderen, onder meer met beweringen als zou Europa dit nooit aanvaarden! En verder, met opgelegde '*solidariteit'* en becijferde schijnwerkelijkheden, zoals de recente RIZIV-publicaties. Bij de uiteindelijke realisatie van Vlaamse zelfbeschikking zal een gelijkaardig *radicaal-Belgisch nationalisme* demonstratief het parlement verlaten uit vrees "voor afscheiding van het noorden en verdere uitholling van de Belgische staat".

Piet Hein Jongbloet

INWIJKELINGEN EN TAAL

Tijdens een interview in KNACK (23.12.09) zegt mevrouw Nadia Fadil, postdoctoraal onderzoekster aan het Centrum voor Sociologisch Onderzoek van de K.U.Leuven: "Blijven we vasthouden aan een pedagogisch project dat de eentaligheid van kinderen als de norm neemt? Of vertrekken we vanuit de realiteit, en beschouwen we meertalige kinderen voortaan als een van de normen? In Antwerpen heeft de helft van de schoolgaande kinderen een andere moedertaal dan het Nederlands."

Indien dit een poging is om integratie af te wijzen en het territorialiteitsbeginsel, met de taal als basis, op de helling te zetten, zou ik dat ten zeerste betreuren.
Bezorgdheid blijkt wel degelijk gerechtvaardigd wanneer men verder in het interview leest dat Nadia Fadil zich solidair verklaarde met Dyab Abou Jahjah, militant lid van de Arabisch-Europese Liga (AEL), die integratie afwijst.

Eric Ponette

FRANSTALIGE ECONOMEN EN STAATSHERVORMING

In De Tijd van 27/11/2009 wordt gerapporteerd over het tweejaarlijks congres van de Franstalige economen. De boodschap was duidelijk: als de overheid economische groei wil bevorderen moet ze haar staatsstructuren hervormen. De voorzitter van het congres was Etienne de Callataÿ, hoofdeconoom van Bank Degroof; Peter Praet van de Nationale Bank was een van de ondervoorzitters.
Een hervorming is nodig omdat de Belgische economische groei niet vanzelf terugkomt. Eén van de stimuli om de groei hier ten lande aan te zwengelen is de hervorming van de staat. De financiering van de overheid zit scheef. De federale regering draagt nu in haar eentje de kosten van de vergrijzing. Brussel krijgt te weinig geld omdat de pendelaars er werken, maar in hun woonplaats belastingen betalen. En als de deelstaten meer werklozen aan een job helpen, dan plukken niet zij, maar de federale regering daarvan de vruchten.
De structuren moeten dus aangepast worden aan de economische realiteit, en dat betekent meer macht en autonomie voor de deelstaten.
En de Franstalige economen voegen eraan toe dat dit gerust kan zonder de solidariteit tussen Vlamingen en Franstaligen aan te tasten. Dat laatste is immers de grootste koudwatervrees van de Franstaligen voor een staatshervorming.
Op het congres werd ook benadrukt dat het Franstalig onderwijs doelmatiger kan en moet. Onderwijs is belangrijk om economische groei te creëren. Er is meer geld nodig voor het hoger onderwijs, en de banden met de bedrijfswereld moeten aangehaald worden. Op dat vlak scoort Vlaanderen duidelijk beter.

Jan Van Meirhaeghe

Het Vlaams Parlement heeft unaniem, min de stem van de Franstalige van dienst, een decreet goedgekeurd waardoor de inspectie op de Franstalige schooltjes in de faciliteitengemeenten nu door Vlaanderen georganiseerd zal worden. … De schooltjes in kwestie worden immers gefinancierd door Vlaanderen, liggen op Vlaams grondgebied, en onderwijs is al meer dan een behoorlijke tijd een gemeenschapsbevoegdheid.

Yves DESMET – DE MORGEN – 23/10/09

De welzijnssector hervormen is een werk van lange adem en Vandeurzen verdient de kans om pas over vijf jaar op de resultaten afgerekend te worden. Eén belofte zijn hij en de hele CD&V nu al aan zichzelf verplicht: dat hij op het einde van de legislatuur nog altijd op dezelfde stoel zit en ook echt beoordeeld kan worden. De stoelendans die de vorige vijf jaar drie verschillende CD&V-ministers naar Welzijn voerde, is echt niet voor herhaling vatbaar.

Liesbeth VAN IMPE – HET NIEUWSBLAD – 30/10/09

KLIMAATSTEUN

"Lidstaten genereus voor klimaat!" (D.T. 12.12.09)
Gezien de ernst van het probleem verwachten we dan ook een aangepaste enorme som. Helaas: het is niet meer dan 2.4 miljard euro per jaar, gedurende 3 jaar, oftewel 7.2 miljard!
Barroso, die het kan weten, noemt dit een indrukwekkende inspanning geleverd door *alle* Europese lidstaten *samen*. Knack noemt het een "Fast start" programma. Is dat zoiets als een Marshall plan?
De arme landen echter zeggen 'het is niet genoeg'! Die hebben duidelijk al van andere Marshall plans gehoord.
Welnu: hier kan Vlaanderen een wereldspeler worden, en ditmaal wel voor een goede zaak.
We kunnen immers *alleen en per jaar* 7.2 miljard geven, en er zelfs nog 5 miljard bovenop doen. En dat niet voor 3 jaar, maar blijkbaar voor altijd!
Trouwens op die manier kunnen wij ons Europees imago herstellen, nu het door die talrijke klachten over ons gebrek aan solidariteit zo dikwijls beklad werd.
Alles hangt natuurlijk af van de goedkeuring door onze zelfbenoemde meesters. Die weten immers alles over solidariteit.

Jan Peremans

SPREIDING ASIELZOEKERS

Als gevolg van de grote instroom van asielzoekers en van een tekortschietend uitwijzingsbeleid, is het opvangnetwerk van Fedasil reeds maanden verzadigd. Daaraan wou staatssecretaris Philippe Courard (PS) verhelpen door de gemeenten via hun OCMW's in te schakelen voor opvang en financiële hulp. In "Spreidingsplan 42" legde hij vast voor hoeveel asielzoekers de gemeenten moeten instaan.
Na lang aandringen bekwam Kamerlid Sarah Smeyers (N-VA) de cijfers: van de 7.433 asielzoekers werden er 88 % toegewezen aan gemeenten in Vlaanderen, 11 % aan gemeenten in Wallonië en 1 % aan gemeenten in Brussel (Jan Segers, HLN 04.12.09).
Het is niet rechtvaardig dat bvb. de rijke provincie Waals-Brabant in dat plan slechts 3 % van de asielzoekers krijgt toegewezen tegenover 20 % voor Vlaams-Brabant.
Vlaanderen is gastvrij en moet dat blijven, doch aangezien het asielbeleid een federale bevoegdheid is, moeten voor het spreidingsbeleid communautair rechtvaardige en doorzichtige verdeelsleutels worden gehanteerd.

Eric Ponette

De EU is een complexe constructie. De Commissie verdedigt het algemeen belang van de Unie, het Parlement verdedigt het belang van de burger, en de Raad verdedigt de belangen van de lidstaten. Als nu aan het hoofd van die Raad een krachtige persoon komt, die niet democratisch is verkozen maar aangesteld door een handvol 'kingmakers', kan de Unie dan nog overleven?

Dirk DE WILDE – DE TIJD – 30/10/09

We volgen een ontradende strategie bij verslavende middelen. … We moeten vermijden dat onze preventieboodschap totaal de mist ingaat. Dat is mijn grote verwijt aan diegenen die het gedoogbeleid juridisch wilden betonneren: dat houdt een gigantisch signaal van banalisering in. Kijk naar wat er gebeurt in Nederland, dat het gedoogbeleid geleidelijk terugschroeft.

Jo VANDEURZEN – ARTSENKRANT – 03/11/09

Ten slotte zouden veel miljarden extra kunnen bespaard worden in de curatieve zorg, mocht er in dit land wat meer uitgegeven worden aan verstandige gezondheidspreventie.

Guy TEGENBOS – DE STANDAARD – 13/11/09

Lid worden van het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds…
…is zelf de sociale zekerheid splitsen.

U bent dan niet enkel in orde met de wettelijke verzekering, maar u geniet ook van interessante aanvullende en facultatieve diensten en voordelen. Bovendien geeft u de unitaire machten een krachtig signaal voor een eigen Vlaamse sociale zekerheid!

Lid worden vraagt amper administratieve rompslomp.
Eén telefoontje volstaat, de rest doen wij.
Aarzel geen dag langer en bel gratis: **0800-179 75**

Hoofdzetel
Hoogstratenplein 1 • 2800 MECHELEN
Tel. 015-28 90 90 • e-post: info@vnz.be

Belangrijkste kantoren

Aarschot	Schaluin 99	Mechelen	Van Benedenlaan 32
Antwerpen	Troonplaats 2	Menen	Bruggestraat 152
Berlaar	Dorpsstraat 22	Merelbeke	Poelstraat 40
Boechout	J.F. Willemsstraat 18	Mol	Sint-Paulusstraat 2/1
Brugge	Gistelsesteenweg 113a	Nijlen	Woeringenstraat 7b
Deurne	Turnhoutsebaan 289	Overijse	Duisburgsesteenweg 149
Gent	IJzerlaan 16	Ranst	Antwerpsesteenweg 3a/b1
Haacht	Wespelaarsesteenweg 2b	Roeselare	Leenstraat 3
Hasselt	Burg. Bollenstraat 1/4	Sint-Genesius-Rode	Kerkstraat 2a
Heist-o/d-Berg	Kattestraat 45	Sint-Niklaas	H. Heymanplein 18
Herentals	Molenvest 6	Tienen	Wolmarkt 9
Herenthout	Bouwelsesteenweg 17	Torhout	Elisabethlaan 2/2
Ieper	J. Capronstraat 15	Turnhout	Kasteelplein 10/1
Izegem	Kerkplein 8	Vilvoorde	Schaarbeeklei 47
Kapellen	Hoogboomsteenweg 119	Waregem	Stormestraat 36
Kortenberg	Leuvensesteenweg 214	Willebroek	Overwinningsstraat 39
Kortrijk	Gr. Gwijde van Namenstr. 7	Wommelgem	Kerkplaats 31
Lier	Antwerpsestraat 145	Zandhoven	Oude Baan 1a

Wij zijn ook nog aanwezig in

Aalter, Aartselaar, Asse, Bellegem, Berchem, Berendrecht, Bonheiden, Boom, Bornem, Brakel, Brasschaat, Brussel, Deerlijk, Dendermonde, Dessel, Deurne, Diest, Diksmuide, Dilbeek, Dilsen-Stokkem, Edegem, Essen, Galmaarden, Geel, Glabbeek, Gooik, Grimbergen, Grobbendonk, Halle, Hamme, Heide, Herent, Herselt, Heusden-Zolder, Hoboken, Hoeilaart, Hooglede, Huldenberg, Hulshout, Ingelmunster, Kalmthout, Kapelle-o/d-Bos, Kessel, Knokke-Heist, Kontich, Kortemark, Kraainem, Kruibeke, Kuurne, Laakdal, Lanaken, Ledegem, Leuven, Lint, Lokeren, Lommel, Maldegem, Malle, Meerhout, Meise, Merchtem, Merksem, Moeskroen, Mortsel, Noorderwijk, Olen, Poperinge, Putte, Puurs, Rijkevorsel, Roosdaal, Schoten, Steenokkerzeel, Tervuren, Westerlo, Wetteren, Wevelgem, Wichelen, Wiekevorst, Wijnegem, Wilrijk, Wuustwezel, Zemst, Zoutleeuw, Zwevegem en Zwijndrecht.

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds
www.vnz.be - 0800-179 75

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

GISTEREN ZAL HET BETER GAAN?*

In brede lagen van onze bevolking en zeker ook bij jongeren stelt men een toenemende belangstelling en verantwoordelijkheidsgevoel vast voor ontwikkelingssamenwerking. Dit ondanks het feit dat cijfers niet meteen een hoopvol beeld geven van haar verwezenlijkingen en dat ook ervaren missionarissen en missiezusters bij vragen naar zin en evaluatie van hun levenswerk al eens beklemmend stil worden.*
LUMOS (Leuvense universitaire medische ontwikkelingssamenwerking en solidariteit) coördineert als overkoepelende structuur, uitgaande van de UZ Leuven en de K.U.Leuven, diverse initiatieven op het vlak van solidariteit en coöperatie. Als zowel reflecterende organisatie en katalyserende beweging is LUMOS momenteel vooral actief in Rwanda, Kameroen en, wegens historische banden, gans in het bijzonder in Congo.

Dit jaar herdenkt Congo 50 jaar onafhankelijkheid. Waarschijnlijk niet alleen herdenken maar ook vieren, alvast door sommigen. Maar valt er iets te vieren?

Met de regelmaat van een klok verschijnen er de laatste tijd boeken en artikels in dag- en weekbladen over zin en onzin van ontwikkelingssamenwerking en worden er congressen en symposia over dit thema ingericht. En de conclusies zijn, zonder in een zwart-witverhaal te willen vervallen, zeker op een macroniveau globaal somber tot zeer somber. De vraag is zelfs niet opgelost of de injectie van miljarden dollars ooit ergens de natuurlijke evolutie van een arm land gunstig heeft beïnvloed. Sommigen gaan zelfs zover te beweren dat deze hulp eerder meer problemen heeft geschapen dan opgelost.

Het ene land is natuurlijk het andere niet en ook in Congo mag men niet zonder meer alles over dezelfde kam scheren. De laatste tijd neigt men ook te zeer een ontwikkelingsregio overwegend met statistieken te benaderen. Hiertoe zijn trouwens vernuftige en toegankelijke instrumenten ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld "www.gapminder.org". Op een dynamische en interactieve wijze geeft deze webstek de evolutie weer van een breed gamma van socio-economische, educatieve, gezondheidskundige, ecologische en andere maatschappelijke indicatoren.

Het beeld dat men hiermee van Congo krijgt is dan toch wel ontgoochelend. Met een buitenlandse hulp van 34 $ per persoon en per jaar situeert het zich frustrerend constant voor quasi elke parameter bij de aller-slechtste. Zo is de gemiddelde levensverwachting van een Congolees nu niet alleen slechts 46 jaar, maar vanaf 1977 zelfs achteruit gegaan. Dit situeert een Belg, die bijna van 80 jaar mag dromen, terug in 1894. Op 100.000 geboorten sterven er bijna 1000 moeders, 100-maal meer dan bij ons, en gezien de veelal afwezige vaders een zo mogelijk nog grotere familiale en ook economische catastrofe. De kindersterfte tot 5 jaar bedraagt 129 per 1000, 30-maal meer dan bij ons. Elk jaar komen er op 100.000 inwoners 400 tuberculosegevallen bij en het land zou meer dan 500.000 HIV-patiënten moeten verzorgen. Met slechts 38% kinderen die basisschool lopen legt men ook maar zwakke fundamenten voor de toekomst. Geen 2% van de wegen zijn verhard en deze afwezige verkeersinfrastructuur maakt vele vormen van uitwisselingen vaak onmogelijk. Zo toch geasfalteerd zijn de wegen bezaaid met incisieve verkeersdrempels, die in een context van overwegend verkuilde pistes wat magisch-realistisch overkomen en eerder de aftroggelarij dan de veiligheid lijken te bevorderen. Een Congolees verbruikt 5.5 gram suiker per dag, tegen 151 voor een Belg. Misschien kan men zich troosten met het feit dat de Congolees minder tot geen belastingen betaalt, en met een CO_2-emissie van 0.04 ton per persoon per jaar, voor een Belg is dit 10 ton, niet meteen verantwoordelijk kan worden gesteld voor de opwarming van onze aarde.

Weleens lijkt veel ingewikkeld studiewerk overbodig. Zo volstaat het gewoon in Congo neer te strijken, even in de cités te kuieren, enkele weken in een hospitaal te werken om zich geen illusies te maken dat de millenniumdoelstellingen* in 2015 verre van gehaald zullen worden.

Toch blijft dit land met zijn voor ons ongewone tijdloze magische dimensie moeilijk en omzichtig te doorgronden, en misschien daardoor juist ook zo aantrekkelijk fascinerend. Het lijkt alsof veel Congolezen zich haast naadloos verplaatsen tussen hun wereld en een koloniale culturele erfenis. Deze ambiguïteit koesteren ze bovendien als een dubbele verzekering. Soms begint men zelfs te twijfelen in welk vel ze zich het best voelen. Naast voor GSM's, die in hun verbale cultuur 25 % van hun budget opslokken, is reclame voor cosmetische huidverblekingsproducten, aanvankelijk enkel voor vrouwen maar nu ook voor mannen, quasi de enige bestaande vorm van publiciteit en ongetwijfeld een vanuit psychoanalytisch oogpunt interessant fenomeen.

Op basis van een bescheiden ervaring lijken me volgende elementen in overweging te moeten genomen worden voor een verdere toekomstgerichte samenwerking.

Vooreerst een door ons resolute afzwering van het paternalisme, ook al staan de Congolezen hier zelf, als het hun uitkomt, niet zo afkerig tegen. Ze dienen zelf het project voor hun samenleving, die onvermijdelijk ook globaler zal worden, uit te tekenen. Bij de realisatie hiervan zouden we hen hoogstens als katalysators mogen helpen.

In de lijn hiervan is het belangrijk dat ze hun eigen waarden ontdekken en ontwikkelen. Dit moet hen helpen om een blijkbaar onderhuids aanwezig minderwaardigheidscomplex af te schudden, zodat ze als gelijkwaardige partners ongecomplexeerd en zonder allergische reacties beroep kunnen doen op voor ieder soms noodzakelijke complementaire competenties. Zo lijken ze het, mogelijk gezegend en verwend door een klimaat zonder winters en door een veelal vruchtbare bodem, moeilijk te hebben met het voorzien, het anticiperen, het organiseren, het preventief onderhoud: allemaal deskundigheden die onmisbaar worden binnen, ook bij hen, op een onstuitbare manier meer complex wordende structuren.

Geloof in hun eigen waarden zou hen ook moeten helpen miserie toch niet als hun voornaamste rijkdom te beschouwen. Soms krijgt men de indruk dat ze in projecten hoofdzakelijk van ellende moeten leven en om te overleven de nood enkel kunnen bestendigen. Als arts heeft het me getroffen hoe welig en kleurrijk de begrafenisondernemers floreren, schrijnwerkers zich hoofdzakelijk door het maken van doodskisten handhaven, de mortuaria de best uitgeruste en geconditioneerde ziekenhuisafdelingen zijn en vooral hoe met de prijs van een uitvaart de noodzakelijke medische of heelkundige interventie gemakkelijk had kunnen worden uitgevoerd. Binnen die dynamiek is een betere geneeskunde zelfs niet welgekomen.

Tot slot kunnen wij in Congo wel een jeugddroom waarmaken, ons als het ware met de teletijdmachine tot in de prehistorie projecteren en vestigen in die geschiedenisperiode waar we ons het gelukkigste voelen. Maar aan de andere kant van het spectrum missen ze wat mij betreft zelf ergens nog een soort discontinuïteit in de evolutie. Veel relaties zitten vast in verlammende structuren en clans en berusten niet op jeugd, vernieuwing, openheid, emancipatie, intrinsieke waarden. Soms twijfel ik zelfs of er echte liefde kan bestaan, het grootste drama van Afrika, en hiervoor is armoede geen excuus. Het doormaken van een eigen mei 68-achtige revolutie lijkt me misschien paradoxaal nog de meest cruciale voorwaarde voor een gezonde verdere autonome ontwikkeling.

LUMOS wil zich in dit proces als partner aanbieden en ijvert voor een efficiënte en effectieve vorm van structurele hulpverlening en ontwikkelingssamenwerking, zowel op het vlak van onderwijs in het biomedisch domein, medische dienstverlening als op het vlak van maatschappelijke gezondheidszorg. Vooral initiatieven, waarin de blijvende maatschappelijke slagkracht en weerbaarheid van de plaatselijke gemeenschap vergroot worden, kunnen rekenen op de steun van LUMOS. Als kritische succesfactoren weerhoudt LUMOS duurzaamheid en aandacht voor ecologische aspecten, continuïteit, voorspelbaarheid, wederzijds respect, openheid en wederkerigheid. LUMOS wenst met een langetermijnvisie vooral vraaggestuurd te werken naar met de partner gemeenschappelijk opgestelde doeleinden toe. LUMOS beoogt naast expertise en multidisciplinariteit een brede betrokkenheid. Maatschappelijk wenst LUMOS een sensibiliserende en enthousiasmerende rol op te nemen en weigert het zich neer te leggen bij het in de titel gesuggereerde fatalisme.

www.uzleuven.be/lumos

*De millenniumdoelstellingen werden in 2000 vastgelegd in de Millenniumverklaring van de Verenigde Naties te New York. Ze werden door 190 lidstaten onderschreven. Door ze te ondertekenen, hebben deze staten zich ertoe verbonden om tegen 2015 de acht millenniumdoelstellingen te bereiken, namelijk:

1. de grootste armoede en honger uitbannen
2. lager onderwijs wereldwijd toegankelijk maken voor iedereen
3. de gelijke behandeling van mannen en vrouwen bevorderen
4. de kindersterfte verminderen
5. de gezondheid van moeders verbeteren
6. strijd leveren tegen HIV/AIDS, malaria en andere ziekten
7. actief werken aan een duurzaam milieu
8. werken aan een mondiaal partnerschap voor ontwikkeling

Bernard Spitz
Professor Verloskunde K.U.Leuven
Lid van de Kernraad van LUMOS

KONINKLIJKE ACADEMIE VOOR GENEESKUNDE VAN BELGIE

Op 21 november 2009 werden volgende prijzen uitgereikt:

- Prijs van de Academie voor Fundamenteel Geneeskundig Onderzoek: Tom Taghon
- Prijs van de Academie voor Klinisch Geneeskundig Onderzoek: Pieter Gillard; eervolle vermelding: Julie De Backer
- Prijs Dr. Roland De Ruyck voor onderzoek op kanker of andere ongeneeslijke ziekten: Jan Cools
- Prijs van het Fonds Dr. en Mevr. Schamelhout-Koetlitz voor geneeskundig onderzoek aan Vlaamse universiteiten: Philip Van Damme
- Prijs Prof. Dr. G. Verdonk voor diëtetiek of geriatrie: Inge Huybrechts
- Prijs van het Fonds Dr. K.-L. Verleysen voor menselijke geneeskunde: Katrien Stouffs
- Prijs Dr. José Daels voor studie van ongeboren en pasgeboren kind en zijn moeder: Liesbeth Lewi; eervolle vermelding: Kristien Roelens
- Prijs Mevr. M.-T. van Genechten-Paternoster en Prof. G. Vantrappen voor gastro-enterologie: Jacques Pirenne
- Prijs Dr. Luc Broeckaert en Mevr. Annie Depreeuw voor geneeskundig onderzoek gericht op preventie en praktijk: Barbara Boone
- Prijs Prof. Dr. Marc Verstraete voor de studie van de hemato-angiologie: Roger Lijnen

Voor meer inlichtingen over deze en andere prijzen:
zie webstek www.zorg-en-gezondheid.be/academie_geneeskunde.aspx

VGV-MEDEDELINGEN

BLAUWDRUK VLAAMSE GEZONDHEIDSZORG

Geachte collega, beste VGV-lid,

Het Vlaams Geneeskundigenverbond wil een blauwdruk ontwikkelen voor de Vlaamse gezondheidszorg. Deze blauwdruk moet een antwoord geven op de vraag waar we heen willen met de Vlaamse gezondheidszorg wanneer de Vlaamse Gemeenschap over de volledige bevoegdheid beschikt. De gezondheidszorg splitsen is een gelegenheid om de organisatie fundamenteel te herdenken en structuren uit te zetten die realistisch zijn en de efficiëntie verhogen.

In de komende gesprekken over de staatshervorming is het belangrijk vernieuwende ideeën in te brengen die de voordelen van een splitsing in het licht stellen.

Daarom zijn wij zo vrij beroep te doen op uw mening, inventiviteit en kritische zin.

Een werkgroep heeft een aantal stellingen voorgesteld als basis van discussie. Geef uw beoordeling met een score van 1 tot 6. Score 1 (volledig oneens), 2 (oneens), 3 (enigszins oneens), 4 (enigszins eens), 5 (eens) tot 6 (helemaal eens) of blanco (niet in staat een score te geven). Indien u niet akkoord gaat met de stelling of deze wil nuanceren (dus in geval van een score <4 of blanco) herformuleer dan de stelling zo dat u het er wel mee eens kan zijn.

Ook kunt u bijkomende stellingen formuleren.

De werkgroep zal de antwoorden analyseren en proberen tot een gezamenlijk standpunt te komen.

Voor het invullen van de vragenlijst vragen wij u deze in te vullen op Internet. Ga daarvoor naar www.vgv.be/blauwdruk.htm

Indien u de vragenlijst op papier wenst in te vullen: stuur uw antwoord dan terug naar: Secretariaat Vlaams Geneeskundigenverbond, Ergo de Waellaan 3/14, 2100 Deurne-Antwerpen.

Met onze meeste dank voor uw medewerking tekenen wij met vriendelijke
en collegiale groeten,

Het VGV-bestuur

PERSBERICHT VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND 31.10.09

DE RIZIV-STUDIE 2006 LEERT WEINIG NIEUWS

De RIZIV-studie, die op 26.10.09 gepubliceerd werd, leert ons dat Wallonië in 2006 gemiddeld 2,3 % meer uitgaf dan Vlaanderen. In de vorige RIZIV-studie bedroegen die cijfers voor 1999: 5 %, voor 2000: 4 %, voor 2001: 4 %, voor 2002: 4 %, voor 2003: 2 %, voor 2004: 3 % en voor 2005: 3 % (publicatie RIZIV: april 2007). Weinig nieuws dus, behalve dat Brussel in 2006 het minst uitgaf.

Ook het "bekijken van de brute uitgavencijfers met een andere bril", namelijk de aanpassing van de cijfers door de verrekening van een aantal parameters is niet nieuw. Die techniek werd reeds gebruikt door PS-topman Michel Jadot in zijn rapport van 1994, waarin hij, na invoering van bepaalde parameters, eveneens verkondigde dat Vlaanderen per hoofd meer uitgaf dan Wallonië. Doch het verwondert dat een Rijksinstituut opnieuw een communautair betwistbare parameter, zoals de voorkeurstatuut tegemoetkoming (o.a. veel meer invaliden in Wallonië), introduceert en zo wetenschap met politiek vermengt.

Verder bevestigt de huidige RIZIV-studie dat er in meerdere deelsectoren duidelijke uitgavenverschillen blijven bestaan tussen Vlaanderen en Wallonië: voor sommige geeft Wallonië meer uit, voor andere geeft Vlaanderen meer uit. Dat zijn de deelsectoren waar Wallonië en Vlaanderen nu reeds verschillende klemtonen leggen. Ook dat wisten we reeds.

De studie spreekt niet over de geldtransfers uit Vlaanderen, die hoofdzakelijk langs het inkomstenkanaal verlopen, en die in 2006 via de geneeskundige verzorging 1,219 miljard euro en via de RIZIV-uitkeringen 0,328 miljard euro bedroegen. Ook in de vorige studies werd daarover gezwegen.

Tenslotte tast de RIZIV-studie geenszins de basisargumenten van het VGV voor de communautarisering van de gezondheidszorg aan:
1. aan beide gemeenschappen de mogelijkheid geven om voluit de eigen klemtonen te leggen in de volledige gezondheidszorg, dus zowel in curatie als preventie;
2. het gezondheidsbeleid zo efficiënt mogelijk maken door het volledig op het gemeenschapsniveau te brengen, zodat een continuïteit ontstaat met andere bevoegdheden die reeds op dat niveau liggen: de welzijnszorg, de zorgverzekering, de gezondheidsopvoeding, de preventie, de erkenning van de ziekenhuizen en de infrastructuurbetoelaging van de ziekenhuizen;
3. beide gemeenschappen responsabiliseren tot een zo adequaat en spaarzaam mogelijk gezondheidsbeleid.

Daartoe roepen we ook onze collega's in de Franse Gemeenschap op: de volledige communautarisering van de gezondheidszorg is in het gemeenschappelijk belang van onze beide gemeenschappen.

Namens de Raad van Bestuur van het VGV,

Dr. Jan Dockx	Dr. Robrecht Vermeulen	Prof. Dr. Eric Ponette
VGV-voorzitter	VGV-ondervoorzitter	Oud-voorzitter VGV

STATUTAIRE ALGEMENE VERGADERING VGV: LEUVEN 28.11.09

1. Jaarverslag VGV 2009 door Bart Garmyn, VGV-secretaris

1.1 Wijzigingen Raad van Bestuur 2009

- Liesbeth Beeckman heeft ontslag genomen uit Raad van Bestuur VGV en als lid van de Algemene Vergadering (AV). Dit om redenen die niets met VGV te maken hebben.
- Gui Celen was vergeten zich schriftelijk kandidaat te stellen op de vorige Algemene Vergadering. Het bestuur heeft hem met algemene goedkeuring gecoöpteerd als lid van de Raad van Bestuur in afwachting van een regularisatie op deze AV.
- Op deze AV willen we ook officieel afscheid nemen van ons oud bestuurslid Raymond Lenaerts. Wij willen hem uitdrukkelijk danken voor zijn jarenlange onbaatzuchtige inzet voor VGV.

1.2 Leden en ledenwerving

Er zijn dit jaar 25 nieuwe leden.
Het bestuur voert een actieve politiek om vroegere leden te recupereren. Piet Jongbloet heeft aanvaard de ledenlijsten op te volgen.
Dit jaar waren er twee overlijdens te betreuren onder onze leden: het VGV neemt afscheid van trouw lid en oud bestuurslid Dr. Paul Hollaert en van trouw lid Dr. Roger Van der Cammen.

Acties voor ledenwerving:

- Er is een nieuwe folder gemaakt voor ledenwerving. Mensen die we op het oog hebben als lid kunnen we dergelijke standaardbrief sturen. Respons op dergelijk schrijven is echter erg laag.
- Persoonlijk mensen contacteren is meer efficiënt. Persoonlijk engagement is dus belangrijk om het aantal leden op te drijven. Jonge mensen engageren blijft de uitdaging. Alle leden en in het bijzonder leden van de Raad van Bestuur worden aangespoord om actief mogelijke leden aan te spreken.
- Wat ons dit jaar de meeste leden heeft opgeleverd is de publiciteit die we maken voor onze vereniging door in de pers te komen. Persmededelingen blijven dus een prioriteit voor het bestuur in 2010.
- Onze penningmeester Geert is vragende partij om de brief voor hernieuwing lidmaatschap einde van de maand december te versturen. Dit heeft het voordeel dat we de inkomsten kunnen boeken in 2010. Dit maakt onze boekhouding overzichtelijker. Er is ook minder discussie over leden die beweren reeds betaald te hebben. Nadeel is de financiële aftrekbaarheid voor 2009.

1.3 VGV Cultuur

- 22/11/2008: bezoek aan museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde in het Pand te Gent
- 13/12/2008: bezoek aan de COBRA tentoonstelling in Museum Schone Kunsten Brussel
- 04/03/2009: Vlaamse wandtapijten voor de Bourgondische hertogen
- 09/05/2009 bezoek legermuseum
- 13/06/2009: bezoek tentoonstelling Karel De Stoute, pracht en praal in Bourgondië
- 26/09/2009: bezoek nieuw Magritte museum in Brugge

1.4 VVMV-VGV Colloquium 23 oktober 2010

De voorlopige titel voor het colloquium is: "Armoede en gezondheidszorg in Vlaanderen"
Datum: zaterdag 23 oktober 2010 in Vlaams Parlement.
Het voorstel van thema is de interactie armoede en gezondheid. "Ziek maakt arm en arm maakt ziek ". Dit is een thema dat ons zeer sterk aangaat. Het heeft een sterke sociale dimensie. Zo kunnen we ook nieuw publiek aantrekken. Dergelijk colloquium geeft een antwoord aan onze tegenstrevers dat we niets anders willen doen dan splitsen.
Men gebruikt armoede eveneens om te wegen in regionale vergelijkingen. Waar armoede heerst is echter ook overconsumptie aanwezig. Armoede wordt immers gebruikt om overconsumptie te verantwoorden.
Verder is er sprake van een sluipende dualisering in de gezondheidszorg. Ongelijkheid in gezondheid is veel te weinig onderzocht.
Onder leiding van Chris Geens is er een werkgroep samengesteld om het programma samen te stellen. Voorlopige leden van de werkgroep zijn Jan Dockx, Robrecht Vermeulen, Eric Ponette en Bart Garmyn. Alle VGV leden zijn er welkom.

1.5 VGV Blauwdruk Vlaamse Gezondheidszorg

Vorige Algemene vergadering werd reeds aangekondigd dat het VGV in opvolging van het symposium van 2008 verder wil gaan naar een ontwerp van blauwdruk voor de Vlaamse Gezondheidszorg. In samenwerking met een werkgroep in de schoot van VGV en in overleg met een schaar van experten werd een vragenlijst ontwikkeld waarmee een delphi-analyse wordt opgestart.
Het voorstel is om de tekst zo snel mogelijk op te sturen naar alle leden.
Een papieren versie wordt opgestuurd samen met de brief voor hernieuwing lidmaatschap.
Er werd een mooie webapplicatie gemaakt waarop de vragenlijst ook elektronisch kan worden ingevuld. Dit verdient zeker de voorkeur voor het vlotte verwerken van de resultaten.
Als de respons van de leden tamelijk homogeen is zal dit doorgestuurd worden naar een meer uitgebreid artsenkorps. De uiteindelijke blauwdruk is een onderwerp voor een symposium.

1.6 Personalia

Dr. Robrecht Vermeulen heeft de Remi Pirynsprijs gekregen voor zijn inzet voor de Nederlandstalige cultuur in Brussel. Het prijsgeld wordt door Robrecht geschonken aan VGV voor de organisatie van het volgend symposium. De prijs werd toegekend op de algemene ledenvergadering van de Orde Van den Prince op zaterdag 24 oktober 2009 in Elewijt.

Prof. Eric Ponette heeft de Orde van de Vlaamse Leeuw gekregen van de Beweging Vlaanderen Europa en de Orde van de Vlaamse Leeuw. De prijs werd vrijdag 26 juni 2009 toegekend te Antwerpen met een laudatio door Prof. Mathias Storme.

1.7 Politieke actualiteit

- 8 November 2008: VGV protesteert officieel bij senaatsvoorzitter De Decker tegen het onontvankelijk verklaren van 46 vragen van senator Louis Ide.
- 22 November 2008: namens VGV dankt Eric Ponette minister-president Peeters voor vrijmaken medische noodhulp in Oost- Congo.
- 18 December 2008: overleg tussen VGV en de ingenieurs (KVIV) en Vlaamse juristen Vereniging.
- 3 februari 2009: Jan Dockx dankt namens VGV minister-president Peeters voor het vrijmaken van medische noodhulp voor cholera epidemie in Zimbabwe.
- 12 April 2009: VGV ondersteunt het protest van senator Lieve Van Ermen van LDD. Zij stelt kritische vragen aan Minister Onkelinx in verband met de erkenning van nieuwe hartcentra in Wallonië. Dit besluit versterkt de discrepantie tussen het aantal centra en het aantal inwoners in Vlaanderen en Wallonië.
- 14 mei 2009: VGV feliciteert Marino Keulen met zijn uitspraak op de Dag Van de Verpleegkunde dat hij van gezondheids-zorg een Vlaamse bevoegdheid wil maken.
- 01 juli 2009: VGV schrijft minister Heeren aan in verband met de recuperatiepogingen van de federale minister Onkelinx op vlak van preventieve bevoegdheden. In het schrijven wordt melding gemaakt van de 2 snelheden in de borstkanker-screening en de tabakspreventie in nationaal kankerplan.
- 16 oktober 2009: Werkgroep AK-VSZ van OVV stelt studie voor over transfers sociale zekerheid. Herman Deweerdt berekende op basis van officiële documenten het verschil in inkomsten en uitgaven 2003 tot en met 2007 met uitsplitsing deelsectoren. Globale resultaten: totale transferbedrag vanuit Vlaanderen 4,688 miljard euro in 2007. Er was een grote sprong tussen 2003 en 2004; vanaf dan is dit gestabiliseerd. Er kwam bericht van deze persconferentie in De Standaard (Guy Tegenbos), in GVA en BvL (Dirk Castrel) en een Belga bericht.
- 26 oktober 2009: voorstelling studie RIZIV die zegt dat verschil uitgaven gezondheidszorg tussen Wallonië en Vlaanderen vermindert: in 2006 nog 2,3 %.
  Als je bepaalde parameters invoert, geeft Vl volgens die studie meer uit dan W: dat beschouwen we als een stuk weten-schappelijke manipulatie. In meerdere deelsectoren zijn er duidelijke Vlaams-Waalse verschillen (HA versus specialisten, participatie globaal medisch dossier, medische beeldvorming, klinische biologie …). Het VGV werkt aan een gefundeerd antwoord.

1.8 Tijdschrift Periodiek

De redactie onder leiding van Prof Ponette zorgde opnieuw voor 4 uitstekende nummers en een speciaal nummer met het verslag van het symposium in 2008.

2. Financieel verslag 2009 en begroting 2010 door Geert Debruyne, VGV-penningmeester
Beide worden door de Algemene vergadering goedgekeurd.

3. Rondvraag (Bart Garmyn)

3.1 Brussel Halle Vilvoorde
Professor Ponette is ongerust over de afloop van dit dossier. In een debat voor het Emeriti Forum te Leuven op 25.11.09 met als titel: "Heeft België nog een toekomst?" zei Prof. filosofie Phillipe van Parys (UCL) dat hij het territorialiteitsbeginsel steunt, maar dat hij voorstelt dat minstens 4 faciliteitengemeenten aansluiten bij Brussel. Als een "gematigd" academicus reeds dergelijke stelling inneemt, mogen we ons aan het ergste verwachten.

Eric Ponette zal vragen binnen de beleidsorganen van OVV alle prioriteit te geven aan de opvolging van BHV.

3.2 Door Louis Ide wordt voorgesteld dat Dr. Hendrik Verbrugge gecoöpteerd zou worden in het VGV-bestuur. Hendrik liep school aan Klein Seminarie van Roeselare en specialiseerde na zijn artsenstudie nefrologie in UZ Gasthuisberg. Op dit ogenblik is hij professioneel werkzaam als arts in Sint Truiden. Hij is ook politiek mandataris bij CD&V en burgemeester van Alken. Als politicus die onafhankelijk durft te denken, past zijn profiel dus uitstekend in het profiel van onze vereniging. Zijn coöptatie kan dan ook rekenen op algemene goedkeuring.
Dr. Verbrugge dankt voor het vertrouwen en belooft zijn taak als bestuurslid actief op te nemen.

3.3 Geert Debruyne doet het voorstel dat onze vereniging tracht om het cultureel aanbod aan de leden uit te breiden met eventueel één of meerdere buitenlandse reizen. Dit voorstel wordt actief ondersteund door Piet Jongbloet. Jan Dockx neemt dit mee in zijn voorbereiding van 2010.

4. Woord van voorzitter Jan Dockx

Zie "Voorwoord" in dit nummer van Periodiek.

STEDENWEDSTRIJD *

Jaarvergadering VGV 2010: welkom in Roeselare
Waarom de jaarvergadering van VGV 2010 in Roeselare moet zijn? Waarom, als we dan toch kiezen voor het verre West-Vlaanderen, kiezen we Brugge of Ieper niet? Roeselare heeft cultureel toch niets te bieden? Inderdaad, wie naar Roeselare komt, moet de Roeselaarse geest ademen en op zoek gaan naar wat cultureel-historisch interessant is. Roeselare is vooral bekend van zijn "batjes". In volle crisis was dit de eerste stad ooit die een braderie organiseerde: handelaars kwamen op straat, verkleed, en konden zo een heel deel van hun investeringen via de verkoop recupereren. Er bestaan nog films van. Wie Roeselare zegt, zegt ook Roulartа, of hoe vanuit dit provinciestadje de "Media Group" gestuurd wordt.

Als het VGV naar Roeselare komt moet er een wandeling georganiseerd worden van historisch kerkorgel tot historisch kerkorgel. Twee meesterstukken van de leerlingen van meester Aristide Cavaillé-Coll (Philippe Forrest en Louis Demazière) staan in Roeselare. Ik zwijg dan nog over het Pieter Van Peteghem orgel in Oekene. Of waarom eens geen bamboe-orgel in de Geuzentempel (het charmante protestantse kerkje) gaan beluisteren? Het staat vlak in de buurt van het Rodenbach standbeeld.
Een wandeling met luisterbezoek aan drie van de vele orgels die Roeselare rijk is, moet toch kunnen smaken.

Over smaak gesproken: we kunnen niet anders dan passeren langs de prachtig gerestaureerde brouwerij Rodenbach, waar we niet alleen een oude Rodenbach proeven maar ook proeven van de sfeer van de Rodenbachs. Rechtover de brouwerij Rodenbach bevindt zich trouwens het huis van de Rodenbachs.

Als ware pelgrims moeten we dan ook het graf van Rodenbach bezoeken dat gelegen is in een oud kerkhof vol oude majestueuze graven en kapellen, gebouwd door de alombekende "nieuwmarkters" van Roeselare.

De Sint-Michielskerk herbergt nog enkele schatten en misschien versieren we wel een beiaardconcert. Op de tonen van de beiaard kunnen we ons richting het Klein Seminarie begeven, waar de 'Groote Stooringe' plaats had. De prachtige laat barokke kerkgevel van het Klein Seminarie refereert naar de grandeur van het Augustijnenklooster, dat het Klein Seminarie ooit was vooraleer Guido Gezelle en Pater Lievens er hun tenten opsloegen.
Ten slotte, culinair hoeven we ons ook geen zorgen te maken: Roeselare barst van de gezellige cafeetjes, top brasserieën, fantastische restaurants, ...
Zeker moeten we, om de dag af te sluiten, toch een foederbier proeven, deze oude, oude rodenbach, zal uw slokdarm dichtbranden.

Louis Ide en Hendrik Verbrugge

*Inzendingen zijn welkom op info@vgv.be of VGV-secretariaat, Ergo de Waellaan, 3/bus 14, 2100 Deurne-Antwerpen

Het is zorgwekkend dat de verdediging van een mooie taal 'elitair' is geworden. Ze is integendeel de basisvoorwaarde voor mondigheid, emancipatie en zindelijk democratisch debat. … Dialecten zijn, in tegenstelling tot de tussentaal, authentiek en verdienen behouden te worden. Maar dialect gebruiken moet een keuze zijn, geen onmacht om Nederlands te spreken.

Mia DOORNAERT – DE STANDAARD – 09/11/09

Blijkbaar zijn ze uit het oog verloren dat ook hij het wetsvoorstel over de splitsing van B-H-V heeft ondertekend. Herman woont in Sint-Genesius-Rode, en dat is ook de Brusselse Rand, hè. Het is naïef om te denken dat hij bereid zou zijn om die splitsing te koppelen aan een gebiedsuitbreiding van Brussel.

Eric VAN ROMPUY – KNACK – 18/11/09

Het erfgoed van de menselijke verwezenlijkingen is juist de basis van waaraf we verder kunnen gaan. De intellectuele bronnen die vroeger zij aangeboord geven geen pasklare antwoorden op hedendaagse situaties, maar we hebben ze wel nodig om tot eigen ideeën te komen.

Frank FUREDI, hoogleraar Universiteit van Kent in Canterbury – KNACK – 18/11/09

OVV-MEDEDELINGEN

PERSCONFERENTIE AKTIEKOMITEE VOOR EEN VLAAMSE SOCIALE ZEKERHEID (AK-VSZ) OP 16.10.09

DE TRANSFERS IN DE SOCIALE SECTOR 2003 – 2007

Het laatste gepubliceerde transferonderzoek is van ABAFIM (een cel van de Vlaamse Administratie). Het ging over de periode 1990 – 2003 en betrof alle transfers, uitgezonderd deze op de overheidsschuld. In de laatste jaren pakten kwaliteitskranten uit met sensationeel nieuws over het verdwijnen van de transfers in de ziekteverzekering en bepaalde Vlaamse politici wisten te voorspellen dat de transfers zouden omkeren wegens de vergrijzing. Het AK-VSZ heeft nu zelf een onderzoek gedaan naar de transfers in de sociale sector (sociale zekerheid plus sociale bijstand) in de periode 2003 – 2007. De resultaten werden voorgesteld op een persconferentie op 16 oktober 2009.

Wat zijn de belangrijkste resultaten?

1. De transfers bestaan nog altijd. Na de trendmatige stijging van 1990 tot 2003 (volgens het ABAFIM-onderzoek eindigend met 3,74 miljard € in 2003) is er in 2004 nog een forse stijging geweest naar **4,7 miljard €.** Sindsdien is het totaal van de transfers gelijk gebleven.
2. In 2007 bedroegen de transfers 14 % van de sociale uitkeringen in Vlaanderen. In Wallonië was dit 20 % en in Brussel 11 %.
3. Achter deze globale cijfers zitten enkele trendbewegingen. Kijkend naar de uit Vlaanderen wegvloeiende geldstromen:
   a. In de pensioensector is de neerwaartse trend geleidelijk maar ook zeer duidelijk. Ook in de ziekteverzekering, zowel geneeskundige verzorging als uitkeringen, is de trend neerwaarts. Bij de kinderbijslagen is er stabilisatie en bij de werkloosheid is de trend duidelijk stijgend.
   b. In de tak maatschappelijke integratie via de OCMW's is de trend sterk stijgend, vooral ten voordele van Brussel.
   c. In de tak tegemoetkoming aan personen met een handicap is de trend dalend.

   Deze trendbewegingen zijn al 10 à 15 jaar zichtbaar. De stijgende kosten in Vlaanderen worden gedeeltelijk gecompenseerd door een andere trend: het toenemend verschil tussen de tewerkstelling in Vlaanderen en Wallonië.
4. Het AK-VSZ suggereert meerdere praktische aanwendingsmogelijkheden voor het geval dat deze transfers zouden vrijkomen bij splitsing van de sociale zekerheid. Bijvoorbeeld in de tak geneeskundige verzorging waar de transfer 1.214 miljoen € bedroeg in 2007. Met dit bedrag zouden:
   a. Het remgeld bij dokters, apothekers en kinesisten kunnen afgeschaft worden evenals het persoonlijk aandeel in de verpleegdagprijs,
   b. Vijftig nieuwe rust- en verzorgingstehuizen van 100 bedden kunnen gefinancierd worden,
   c. De premies voor de Vlaamse Zorgverzekering kunnen afgeschaft of de uitkeringen met de helft verhoogd worden.

   Het AK-VSZ voegt er systematisch aan toe: "Het is niet aan ons om te bepalen waaraan het geld van de transfers moet besteed worden."

Naast het bewijs over het bestaan en de omvang van de transfers in de sociale sector is de *werkwijze* wellicht het meest merkwaardige aan dit AK-VSZ-onderzoek. Alles steunt op *officiële gegevens*. De bronnen zijn gedetailleerd aangeduid. Er zijn tal van gedetailleerde tabellen. Iedereen kan ieder bedrag verifiëren. Naar onze mening zijn transferberekeningen nog nooit zo transparant geweest. Naar wij hopen ook nog nooit zó overtuigend.
Het AK-VSZ zal binnenkort de gegevens en de resultaten verspreiden in een brochure.

Herman Deweerdt, medewerker AK-VSZ

PERSBERICHT VAN HET OVERLEGCENTRUM VAN VLAAMSE VERENIGINGEN (19.10.09)

OVV-standpunt betreffende het belangenconflict vanwege de regering van de Duitse Gemeenschap

Met verbazing nam het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV) kennis van de intentie die de regering van de Duitse Gemeenschap heeft in verband met het voortzetten van de carrousel van de belangenconflicten over de splitsing van het kiesarrondissement B-H-V. Zo zet minister-president Karl-Heinz Lambertz een vierde belangenconflict in gang.
De minister-president van de Duitse Gemeenschap is van socialistische signatuur. In feite voert hij gewoon uit wat de PS-meerderheid in de Franstalige Gemeenschap wenst: deze kan vijf parlementen zodanig sturen dat er vijf gemeenschapsconflicten worden ingeroepen, zodat zij vijf maal 120 dagen kan remmen waardoor de Vlaamse parlementaire meerderheid door een Franstalige minderheid voor schut wordt gezet.
Welk belang kan de Duitse Gemeenschap hebben bij het verhinderen van de splitsing van B-H-V? Het argument van "Het is crisis" snijdt hier geen hout: werkloosheid, tekort in de begrotingen, sluiten van bedrijven... worden niet opgelost met het verhinderen van de splitsing van B-H-V. Feit is dat volgens de carrouselbedenkers de federale regering niet mag vallen. Maar heeft de Duitse Gemeenschap belang bij een Vlaamse verbittering tegenover allen die de Vlaamse belangen stelselmatig schaden?
Even nadenken vrienden uit de Oostkantons: waarvan komt het geld voor investeringen, hoe kunnen maatregelen voor industriële vernieuwing worden getroffen en hoe kunnen plannen voor een economische herleving tot stand komen? België moet

worden gered, door te vermijden dat de Grondwet wordt geëerbiedigd, zo wordt gezegd. Geen enkel democratisch land kan echter zo'n flagrante antidemocratische maatregel overleven. Met haar houding kiest de Duitse Gemeenschap duidelijk partij voor de opinie van een minderheid tegenover de opvatting van de meerderheid in België en overtreedt ze de democratische beginselen.
Het OVV dringt er bij de regering van de Duitstalige Gemeenschap op aan zich in de kwestie van de splitsing van B-H-V onpartijdig en democratisch op te stellen en de nefaste carrouselplannen op te geven.

Huguette Ingelaere, Voorzitter OVV

Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen – Passendalestraat 1A – 2600 Berchem
Telefoon: 03 320 06 31 ■ Fax: 03 366 60 45 ■ E-post: secretariaat@ovv.be
Bezoek onze webstek: www.ovv.be

PERSBERICHT AKTIEKOMITEE VOOR EEN VLAAMSE SOCIALE ZEKERHEID (AK-VSZ) OP 11.11.09

Gezondheidszorgen: de uitgaven zijn bijna gelijk maar de Vlamingen betalen veel meer.

Het RIZIV publiceerde enkele dagen geleden een studie over de Geografie van de medische consumptie.

Volgens deze studie lagen in 2006 de werkelijke uitgaven per verzekerde in Vlaanderen 40 euro lager dan in Wallonië en 21 euro hoger dan in Brussel. De fictieve uitgaven na standaardisering lagen in Vlaanderen 7,50 euro hoger dan in Wallonië en 65 euro hoger dan in Brussel.

Om deze informatie te vervolledigen wijzen wij er op dat de Vlamingen, vooral als gevolg van de hogere tewerkstellingsgraad, een veel groter aandeel betalen in de financiering van de gezondheidszorg. Per verzekerde is de bijdrage van de Vlamingen 493 euro groter dan die van de Walen en 371 euro groter dan die van de Brusselaars.

Gui Celen, Voorzitter AK-VSZ Erik Stoffelen, Secretaris AK-VSZ

IN MEMORIAM OVV-VOORZITTER HUGUETTE INGELAERE

Huguette De Bleecker – Ingelaere overleed te Gent op 10 december 2009.
Haar leven stond in dienst van de Vlaamse en sociale ontvoogdingsbeweging.
Zij zetelde jarenlang in de Gentse gemeenteraad en in de Oost-Vlaamse provincieraad voor de Volksunie.
Later concentreerde zij haar energie op de niet-partijpolitieke Vlaamse beweging.
Zij richtte in 1975, samen met andere dames, het Forum van Vlaamse Vrouwen op.
Door haar achtergrond van lerares Nederlands was zij bijzonder gevoelig voor het behoud en de verdediging van de Nederlandse taal. Rond dat thema voerde zij actie te Gent in de werkgroep "De Draak" en op nationaal vlak in de taalwerkgroep van het Overlegcentrum van Vlaamse Verengingen (OVV).
Haar sociale bewogenheid kwam speciaal tot uiting in de buurtwerking en in de Vlaamse Kring Sluizeke-Muide te Gent.
De laatste jaren was zij co-voorzitter van de Vlaamse Volksbeweging.
In januari 2009 werd zij tot voorzitter van het OVV verkozen; zij werd in die functie gerespecteerd omwille van haar duidelijke taal en gestructureerde aanpak.
Zij ontviel ons, veel te vroeg, op de leeftijd van 68 jaar.
Zij was een eerlijke en moedige vrouw.

Eric Ponette

Even belangrijk is te zien wat Herman Van Rompuy het voorbije jaar niet kon…. Kort samengevat komt het erop neer dat België twee levensgrote problemen heeft die het maar niet kan oplossen. Het eerste is dat ons land er maar niet in slaagt zich voor te bereiden op de golf van vergrijzingskosten die binnen enkele jaren de overheidsfinanciën overspoelt…. Het tweede probleem is dat de politieke klasse er maar niet in slaagt de staat op een efficiënte manier te organiseren.

Bart HAECK – DE TIJD – 24/11/09

Zo wordt voor waarheid verkocht dat de regering zal vallen als de Kamer het Vlaamse voorstel tot splitsing goedkeurt. Klopt niet. De regering valt als de Franstaligen weigeren een parlementaire meerderheidsbeslissing te aanvaarden, omwille van BHV het land actief in een crisis storten en de uitvoerende macht zouden misbruiken om een beslissing van de wetgevende macht af te blokken.

Peter DE ROOVER – DE STANDAARD – 25/11/09

VGV-CULTUUR

VGV BEZOCHT

1. *Magritte Museum en de Coudenbergsite.*

In samenwerking met het Doktersgild Van Helmont werd op 26 september een daguitstap georganiseerd in Brussel. De opkomst met 50 deelnemers was overweldigend.
In de voormiddag werd het Magritte Museum, gelegen op het Koningsplein, bezocht met twee gidsen. De presentatie van de werken was bijzonder mooi en uitgekiend. Dit museum zal een studiecentrum over Magritte worden, zoals het Van Gogh Museum te Amsterdam.

Op de middag hebben we de lunch genoten in het prachtig art-nouveau Muziekinstrumentenmuseum, met op de hoogste verdieping een prachtig uitzicht op de stad Brussel.

In de namiddag zijn we ondergronds gegaan voor een bezoek aan de recent geopende Coudenbergsite met onderaardse gewelven en overblijfselen van het Paleis van Brussel. De doorsteek ter hoogte van de Isabellastraat maakte het mogelijk om ook de archeologische site van Hoogstraaten te bezoeken.
Voorwaar een geslaagde dag.

2. *Rogier Van der Weyden in M te Leuven*

Met een totaal uitverkochte tentoonstelling kon het VGV samen met de VHG op 28 november ruim 60 leden met 3 gidsen laten genieten in het prachtig gerenoveerde museum M, een ontwerp van de toparchitect Stéphane Beel. Het niveau van de 80 geëxposeerde werken was bijzonder hoog. Maar bovenal was de presentatie indrukwekkend. Door deze tentoonstelling wordt Rogier Van der Weyden in ons land eindelijk als evenwaardig gezien met Jan Van Eyck en Hans Memling. Hij is vooral beroemd geworden als de schilder van de menselijke passie en emotie, hoewel zijn werk voornamelijk uit religieuze voorstellingen bestaat. Hij schilderde de mooiste tranen uit de kunstgeschiedenis, aldus Spaanse edellieden. Een dergelijke kwalitatieve tentoonstelling is zeer uitzonderlijk en de opkomst van 150.000 bezoekers is hiervan dan ook het bewijs.

Het drieluik '*De Zeven Sacramenten*' zal nog enige tijd in Leuven blijven, wat goed nieuws is voor diegenen die het topstuk zouden gemist hebben. De reden hiervoor is de nakende sluiting van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen.

Jan Dockx

VGV BEZOEKT

De zoon van de hemel.
Op 23 januari bezoeken we deze tentoonstelling in het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel naar aanleiding van Europalia. In de Chinese mythologie is Pangu de schepper van het universum, die de hemel en aarde scheidde. De Zoon van de Hemel is de soeverein die deze harmonie in het universum moet bewaren. Zo volgen generaties en dynastieën elkaar op, waarbij zijn rol steeds dezelfde bleef en zelfs nog werd versterkt.
Dit verhaal begint in het neolithicum (ca. 3500 V.C.) en eindigt met de Qing (1644 – 1912), de laatste dynastie. Voor de bezoeker ontplooit zich de fascinerende wereld van macht om met de hemel te communiceren. De aanvankelijk magische rituelen evolueerden naar een streng gereglementeerd en geordend systeem, waarbij elk detail telt. Mede in verband met de introductie van de astronomie door de Jezuïeten bereikte deze evolutie een hoogtepunt in de 17de eeuw. Het gaf een wetenschappelijke dimensie aan de dialoog tussen keizer en hemel. De 250 kunstvoorwerpen komen uit zes provincies en uit het Museum van de Verboden Stad in Beijing. Zij getuigen van de macht en rituelen van de meer dan 200 Zonen van de Hemel.

De tentoonstelling omvat bronzen offervaten, een unieke jaden lijkwade, edelsmeedkunst, keizerlijke gewaden, vaatwerk in porselein, astronomische instrumenten en beschilderde rollen en geeft een goed inzicht in het leven van de keizers

Het VGV en Doktersgild Van Helmont organiseren op 23 januari een geleid bezoek aan deze unieke tentoonstelling.

Jan Dockx

WAT GAAN WE BEZOEKEN IN 2010?

In volgorde van tijd van het voorjaar tot het najaar:

1. *Gustave Van De Woestijne*: Museum voor Schone Kunsten te Gent
2. *Opening van de STAM op 18.06*: in het schitterende historische kader van de Bijlokeabdij, te Gent
3. *Ensor:* Grote tentoonstelling ter gelegenheid van Ensor's 150ste verjaardag, te Brussel
4. *Van Eyck tot Dürer* een toptentoonstelling, kwalitatief gelijkwaardig aan die van Rogier Van der Weyden.

Een programma om van te watertanden, dat onder voorbehoud zal worden gerealiseerd door VGV, zoals steeds in samenwerking met het Doktersgild Van Helmont.

Jan Dockx

"Heb ik dan tevergeefs, met nachtelijk geduld, ontcijferd het negatief hiëroglief……"
Verhalen over dokters die ook dichters zijn of waren.

In de Standaard-Letteren van 23 Oktober 2009 bespreekt Luuk Gruwez de dichtbundel die "het meest zijn aandacht heeft getrokken" en die bleek "Soms is alles eeuwig"(Querido) van de 94-jarige Leo Vroman te zijn.

Leo Vroman werd geboren in Gouda op 10 April 1915. Op de vlucht voor de binnenvallende Duitsers reist Vroman in 1940 via Engeland naar Nederlands-Indië, waar hij geneeskunde studeerde en het diploma van arts behaalde. Na de inval van de Japanners werd hij gevangen gezet en verbleef hij in meerdere concentratiekampen. Eens de oorlog voorbij, gaat hij als hematoloog-onderzoeker aan de slag in het Veterans Administration Hospital Brooklyn, New York. Hij promoveert in 1958 aan de Rijksuniversiteit Utrecht op een proefschrift: '*Surface contact and thromboplastin formation'* en in 1962 publiceert hij in het prestigieuze tijdschrift '*Nature*' een artikel met als titel '*Effect of absorbed Proteins on the Wettability of Hydrophylic and Hydrophobic Solids*'.

Als dichter behoort hij niet tot welke stroming in de literatuur ook. Hij publiceerde 45 dichtbundels, kreeg in 1964 de P.C.Hooft-prijs voor zijn indrukwekkend poëtisch oeuvre en in 1989 kreeg hij een eredoctoraat in de letterkunde toegewezen door de Rijksuniversiteit Groningen. In Gerrit Komrij's '*Nederlandse Poëzie van de 19de tot en met de 21ste eeuw in 2000 en enige Gedichten*', de bijbel van de Nederlandstalige dichtkunst, krijgt Vroman 16 bladzijden toegewezen, terwijl coryfeeën als H. Claus, G. Achterberg en J. Slauerhoff het met respectievelijk acht, zes en vijf pagina's moeten stellen.

In 1947 trouwde Vroman met Tineke Sanders, antropologe en tevens literair auteur, en samen hadden ze twee dochters. In 1951 verwierf de dichter het Amerikaans Staatsburgerschap. Sindsdien woont en leeft hij, steeds samen met Tineke, in Texas USA. Hij geldt als een van Nederlands grootste en nog levende dichters.

Uit het verhaal van Luuk Gruwez citeer ik graag het volgende: "*Er zit meer zwaarte in zijn lichtheid, meer ernst in zijn jolijt, meer zwart in zijn frivoliteit*", een 'phrase' die uitermate pertinent de poëzie van Vroman omschrijft. Veel gedichten in deze bundel gaan, hoe kan het ook anders voor een 94-jarige, over levenseinde, dood, het hiernamaals, wat dat ook moge wezen en vergankelijkheid, maar ook over zelfrelativering, liefde en de relatie met zijn oorspronkelijk vaderland. Die zelfrelativering vinden wij terug in een vroeger gedicht: '*Hoe moet ik schrijven*', waar de dichter zichzelf tot 'prins van de rijmelarij' uitroept. Het is deze rijmelarij die soms storend en gezocht voorkomt en meer in deze bundel dan in zijn vroegere gedichten. De bundel is overigens te lang, er is blijkbaar te weinig selectief gewerkt bij de samenstelling ervan. Men kan ervan op aan dat de lezing soms vermoeiend overkomt, niet in het minst door het toevoegen van een aantal Engelstalige gedichten, die voer zijn voor een '*happy few*'. De omslagtekening, zo vermeldt het colofon, is van de hand van de auteur, maar ook de vele illustraties in het '*binnenwerk*' zijn getekend LV en voelen wat oudmodisch-oubollig aan, zoals overigens ook de inhoudsopgave op de eerste bladzijden van de bundel. De tekeningen doen denken aan deze van Fred Bervoets, maar missen de expressiviteit en het rebelse ervan. Op de achterflap staat een waarschijnlijk recente close up foto van Vroman met alle stigmata van de bijna honderdjarige, men kan ervoor of ertegen zijn, vergelijk het met foto's op doodsprentjes waar ofwel de laatste ofwel de mooiste foto van de overledene wordt afgebeeld. Dit alles weegt echter niet op tegen het humanistische, ethisch en toch luchtig en frivole discours dat de beste gedichten in deze bundel kenmerkt. Daarom en ook omwille van de grote verscheidenheid van deze poëzie is de keuze van een gedicht tot besluit een moeilijke opgave.

Ik koos de volgende versregels voor U uit:
"Ik beweeg mij vaak in vele/oud historische gebaren./Noem ze dus maar rituelen./Zo strijk ik soms mijn lange haren/(allang verdwenen) uit mijn gezicht,/baad eerst mijn hals en dan mijn benen/en rijm in elk gedicht."

"Ik heb je alles al gezegd,/met hart en ziel aan je gehecht,/niet woordelijk maar dadelijk."

"Borsten doen mij niet veel/en kunnen mij zelfs hinderen/want ze kijken vaak zo scheel/
en zijn, vind ik, voedsel voor kinderen."

"Wie sterft na meer dan negentig jaar/daar hoeft ook niemand om te grienen;/die mag hoogstens hier of daar/een aardig stukje krant verdienen."

"Maar wat zal er met die ziel gebeuren?/Als een spreidende olievlek word ik/slechts enkele moleculen dik./Maar wat een kleuren."

Tuur De Schepper

Voor de grote Vlaamse partijen van nu is niet zozeer het premierschap van Yves Leterme onvermijdelijk, maar België als politiek lichaam. Het is eerder een historisch project waaraan men nu eenmaal meedoet: maar dat beter onsentimenteel gesaneerd kan worden. Dat is een politieke realiteit, die men als buurland alleen maar kan betreuren. België als natie loopt af, de vraag is alleen in welk tempo.

DE REDACTIE – NRC-HANDELSBLAD – 25/11/09

Enige tijd geleden kwam DHL nog met grootse plannen om zijn Brusselse hub fors uit te breiden. Daardoor zouden duizenden nieuwe jobs gecreëerd worden. Wij hebben dat evenwel massaal afgewezen…. Wat er nu bij DHL gebeurt is daarom enkel de verdere technische afhandeling van beslissingen die we zelf geïnspireerd hebben.

Marc BALDUYCK – GAZET VAN ANTWERPEN – 27/11/09

DE KLOKKENROOF IN DE TWEEDE WERELDOORLOG (1)

Naar een artikelenreeks van Michel Lejeune, verschenen in ***Campanae Lovanienses.*** *met de welwillende toelating van auteur en uitgever*

Inleiding

Door de eeuwen heen zijn onze gewesten niet gespaard gebleven van klokkenroof tijdens oorlogsomstandigheden. Tijdens de Reformatie vielen de klokken ten prooi aan vernielzucht door de Geuzen. Van 1795 tot 1801 zou ook de Franse bezetter in de Zuidelijke Nederlanden talrijke kerkelijke goederen confisqueren en er een ware klokkenroof organiseren. De stukgeslagen klokken werden gesmolten en hergoten, niet alleen tot kanonnen maar ook tot munten, die men 'une cloche' noemde. In de Eerste Wereldoorlog heeft de bezetter de klokken in onze torens praktisch onaangeroerd gelaten, dankzij het stoutmoedig optreden van Kardinaal Mercier, primaat van België van 1906 tot 1926.

In 1941 dreigde voor klokken en beiaardkunst alweer een donkere periode in België. Op 1 november I94l vaardigde de Duitse bezetter een decreet uit voor inbeslagneming van klokken. Met het oog op de wapenindustrie hadden de Duitsers vooral veel belangstelling voor metalen voorwerpen, variërend van melkbussen tot complete inventarissen van fabrieken. De klokken werden gevorderd omwille van het brons, een legering van koper en tin.

Voorgeschiedenis van de klokkenroof

Reeds in het voorjaar van 194O was er in Duitse regeringskringen een drukke discussie gaande over de mogelijkheden in eigen land de klokken op te eisen voor oorlogsdoeleinden, als grootste bron van het kostbare koper en tin. Klokkenroof was voor Duitsland geen nieuw fenomeen, daar die in 1917 ook reeds had plaatsgevonden. Na de Anschluss van 1938 werden de lokale overheden bevolen alle klokken van het 'Reich' te inventariseren (Duitsland en Oostenrijk). Echter, na ondertekening van het niet-aanvalsverdrag tussen Nazi-Duitsland en de Sovjet-Unie te Moskou (22 augustus 1939), had Rusland Hitler aangeboden om de broodnodige metalen te leveren. "Stalin hat für uns die Glocken gerettet" riep de Duitse bevolking uit.

Na de Duitse inval in Rusland van 22 juni 1941 werd opnieuw de vraag naar metalen actueel en zelfs zéér dringend, zodanig zelfs dat de eerste klokken uit de Duitse torens verdwenen op het einde van dat jaar. Men besloot dan alle na 1918 gegoten klokken te verwijderen, in totaal 70% van het klokkenbestand van het Reich. De in de middeleeuwen gegoten klokken, de belangrijkste en die van drie oude beiaarden bleven in de torens hangen, slechts 10% van het totale klokkenbestand. De meeste van deze 'geredde' klokken zouden echter worden vernield door de geallieerde bombardementen. De historische klokken werden van een witte letter M (Monument) voorzien.

Dat de Duitse bevolking de klokken van de Dom van Keulen als een relikwie vereerde is geen geheim. De Duitse autoriteiten dreigden zelfs de Mechelse beiaard volledig te ontmantelen bij een eventueel bombardement van de Domkerk van Keulen. Dat de klokken van de Sint-Romboutskathedraal de Tweede Wereldoorlog hebben overleefd, is te danken aan het feit dat de Dom van Keulen bij bombardementen maar relatief weinig schade had opgelopen (Keulen is pas in 1944 voor ongeveer 90% verwoest). De geallieerde piloten hadden het bevel gekregen de Dom niet te bombarderen omdat dit gebouw diende als herkenningspunt voor de geallieerde vliegtuigen. Het lag natuurlijk voor de hand dat de klokken in de bezette gebieden hetzelfde lot zouden ondergaan. De eerste opgeëiste klokken kwamen op 12 december 1941 toe op de 'Zinnwerke' te Wilhelmsburg en in april 1942 op de 'Nord-Deutsche Affinerie' te Peute.

Italië handelde op dezelfde manier als zijn As-bondgenoot. Het fascistisch Italiaanse bewind had zelfs vóór W.O. II een 'overeenkomst' gesloten met het Vaticaan voor ontmanteling van klokken bij een eventuele oorlog. De helft der Italiaanse klokken werd ter plekke verbrijzeld en voor het overgrote deel als schroot verzonden naar Hamburg voor elektrolyse.

In Frankrijk werden de klokken van het departement Elzas-Lotharingen beschouwd als deel uitmakend van het Duitse Rijk. In tegenstelling tot het bezette deel weigerde de Vichy-regering halsstarrig klokken in te leveren. Zij zond gewillig bronzen monumenten naar Duitsland om die te laten smelten. "Pétain a sauvé les cloches pour nous" werd in het "France Libre" beweerd. Van de bezette gebieden bleven merkwaardig genoeg het Groothertogdom Luxemburg, Denemarken en Noorwegen het lot van klokkenroof bespaard. In het Duitse protectoraat Bohemen-Moravië werden al lijsten opgemaakt in 1940. Reeds in hetzelfde jaar werden de eerste exemplaren uit de torens gehaald. In Nederland werden de eerste klokken gevorderd in de herfst van 1942 en dit ging door tot de terugtrekking van de bezetter in maart 1945. In november 1942 hadden de Duitsers bevel gegeven, alle klokken uit de torens te halen voor de wapenindustrie. Ze deden dat zeer grondig, zodat in november 1943 er nog slechts dertig handbeiaarden en zes trommelspelen overbleven. Om de stilte in de Nederlandse dorpen en steden te verdrijven werden er talrijke truckjes bedacht als alternatief voor slagklokken, die de juiste tijd aangaven. Zo werden ook gietijzeren kookpotten en oude stoomketels ter compensatie in de torens opgehangen.

De toestand in ons land.

Met zekerheid mogen we stellen dat dankzij de harde aanpak van het Belgische Episcopaat, de Belgische klokken van deportatie gevrijwaard zijn gebleven en dit tot februari 1943. Dat Kardinaal Mercier in W.O. I de klokkenroof door zijn onverzettelijkheid heeft kunnen tegenhouden is onmiskenbaar. In W.O. II waren echter Nazi's de tegenspelers van Kardinaal Van Roey. De relatie van de kerk met de bezetter was totaal anders: terwijl toch voortdurend kleine conflicten zich voordeden ontstond een zekere modus vivendi tot in 1944, die de wederzijdse verhoudingen kenmerkte. De zorg voor behoud van de

confessionele, sociale en economische organisaties noopte het episcopaat er toe enerzijds spectaculaire weerstand tegen de bezetter te vermijden en anderzijds toch bepaalde toegevingen te doen. Anderzijds bleef de kerk toch halsstarrig vasthouden aan haar principes en rechten.
Het Duitse militair bestuur in ons land, onder leiding van Militärbefehlshaber Von Falkenhausen, had gedurende de bezetting vooral een technische taak. Het Belgische potentieel moest zo goed en zo goedkoop als mogelijk gebruikt worden voor de Duitse oorlogsinvasie tot Hitler over de toekomst van België zou beslissen. Daarom waren'*Ruhe und Ordnung'* (rust en vrede) van primordiaal belang. Na verloop van tijd vestigden zich allerlei partij- en rijksdiensten in België die geen verantwoording aflegden bij het militair bestuur. Himmler en zijn SS wilden maar al te graag de militairen weg hebben om hun plaats in te kunnen nemen. In Nederland en het Groothertogdom Luxemburg waren ze daarin snel geslaagd. In België stuitten ze echter op verzet van de niet erg Nazigezinde Von Falkenhausen en de Militärverwaltungchef Eggert Reeder.
Het was vooral met Dr. Franz Thedieck, Oberkriegsverwaltungsrat en rechterhand van Reeder, dat er te praten viel. Nooit heeft von Falkenhausen zelf rechtstreeks contact gezocht met Kordinaal van Roey. Tot vier maal toe was het Franz Thedieck die op het Mechels aartsbisschoppelijke paleis verscheen om lastige geschillen op te lossen. Hij was uitgesproken Rooms-Katholiek en werd gedurende zijn verblijf in België door de SS in de gaten gehouden. Dr. Thedieck heeft ongetwijfeld de vertraging van klokkenroof in ons land mee in de hand gewerkt en zolang Himmler hier weinig of geen invloed had, kon hij de kardinaal steunen. Voor wat hij als Duits militair had gedaan voor België ontving hij een gouden kruis uit de handen van hofmaarschalk Graaf de Grunne van het huis van Koningin Elisabeth. Dit gebeurde in 1943, daags voor Thediecks verplichte vertrek naar Duitsland tijdens een avondmaal ten huize van kanunnik Van der Elst, waar ook Dr. Victor Leemans aanwezig was. Deze stond gedurende W.O. II aan het hoofd van het ministerie van Economische zaken en leverde een dagelijks gevecht om de Belgische industrie draaiende te houden ten dienste van het land. Na de oorlog werd de anti-nazi Thedieck kabinetschef van de eerste West-Duitse Bondskanselier Konrad Adenauer.

CULTURELE EVENEMENTEN IN FRANKRIJK

PRADES te PARIJS... Een festival op tournee

Het provincialistische stadje Prades leunt tegen de Canigou, de mythische berg van de Catalanen en is het Mekka van alles wat van ver of nabij te maken heeft met de cello. Na zijn vlucht voor het moordende Franco-regime vond niemand minder dan de al even mythische cellovirtuoos Pablo Casals er een nieuwe thuishaven. Hij inviteerde er de grootste artiesten van zijn tijd, wij spreken uiteraard van de vijftiger jaren van de vorige eeuw. In de entourage van het mondaine leven, in en naast de kuuroorden, vormen de Franse gastvrijheid, het zonnige klimaat, de grandioze natuur, het culinaire land van beloftes een gunstige voedingsbodem voor het organiseren van kamermuziekfestivals van uitzonderlijk niveau. Dit hoogfeest vindt jaarlijks begin augustus plaats.

Doch nu wil artistiek directeur Michel Lethiec, overigens een schitterend klarinettist, met zijn festival ook Parijs veroveren. Onder het motto '*Chefs d'oeuvre de la musique de chambre*' zijn daar uitzonderlijke kamermuziekconcerten te beleven. Zo o.m. twee concerten op 16 januari onder het motto '*Mozart en de sterren*' met een conferentie door Hubert Reeves met als bonus het onderwerp 'Astronomie en Ecologie'. Op 25 februari is dan '*Chopin te Parijs'* aan de beurt en wel in aanwezigheid van de componist Krzystof Penderecki! Een Schubertiade op 12 maart maakt dit compleet. Enkele namen? Jérémy Menuhin, Bruno Pasquier, Frank Helmerson en natuurlijk ook Lethiec zelf. Het gemis aan de besneeuwde Canigou en een milde zuiderse lentezon zal door dit beloftevolle programma en de vertolking door artiesten van wereldformaat worden gecompenseerd. Parijs wordt zo nog aanlokkelijker!

Luc Schaeverbeke

Info/ telefonisch:0033 468 96 33 07 alsook per e-post:
contact@prades-festival-casals.com
Meer gegevens ook op www.prades-festival-casals.com

PERPIGNAN IN DE GOEDE WEEK
Het FESTIVAL de MUSIQUE SACREE, een heel eigen profiel!

Als meest zuidelijk belangrijke Franse stad, gelegen aan de Middellandse zee, is Perpignan zowat de hoofdstad van Frans Catalonië, dus het kleine broertje van de wereldstad Barcelona. Perpignan blijft een dichtbije unieke plaats om de typische Goede-Weeksfeer te ondergaan, die sommige Spaanse steden zo typeert, zoals bvb. Sevilla. Veurne heeft zijn beroemde boeteprocessie; in Perpignan is dit de vermaarde '*Sanch*', omwille van zijn indrukwekkende stilte. Men moet het hebben meegemaakt. Perpignan is trouwens ook een stad waar vele culturen elkaar ontmoeten. En ook de stad met het grootste aantal Zigeuners.

In deze bijdrage willen wij echter in hoofdzaak het Festival de '*Musique Sacrée'* belichten. De motor achter dit evenement blijft Marie-France Barbera, die voor deze 23ste uitgave terug de grote lijnen uittekende. Het festival wil een ontmoetingsplaats blijven tussen culturen en volkeren waar het gaat om religieus geïnspireerde muziek; daarbij is het ook lid van de wereldvereniging van religieuze muziekfestivals, waarvan mevrouw Barbera overigens voorzitter is.

In 2010 start men op vrijdag 26 maart met de uitvoering van het '*Stabat Mater'* van Antonin Dvorak. Er is echter ook Sefardische muziek te horen of Polyfonie uit het graafschap Nice. Eigenlijk een zeer originele programmatie, die thematisch aansluit

bij het Passiegebeuren. De zes concerten gaan door in de *Eglise des Dominicains*. Een origineel idee voor een cultureel getinte lentevakantie. In een zevental uur brengt de TGV je ter bestemming. Barcelona, of de besneeuwde Pyreneeën voor de sportieven, liggen op een boogscheut afstand. Zij verwachten je voor een citytrip, dan wel een wandeling met sneeuwschoenen of een afdaling op ski's. Een 'Goede Week' met vele facetten en mogelijkheden!

Luc Schaeverbeke
Info telefonisch; 00 33 468.66 33 54
e-postadres: affaires-culturelles@mairie-perpignan.com

OVER DE SCHREVE MET AUTEUR MICHEL WALLON

Bij "Les Chti's" in voornaam gezelschap.

Samen met Stéphanie - de dochter ontsproten aan de fantasie van de auteur Michel Wallon - stappen wij in dit zopas verschenen kleinood getiteld: '*La grand'place de ma petite ville*' door Frans Vlaanderen. Wij wandelen er in het gezelschap van een twintigtal auteurs die er ooit verbleven of betreden plaatsen die in hun werk werden vereeuwigd. Michel Wallon publiceerde al meerdere "pélérinages littéraires". Hij woonde o.a. in de buurt van Perpignan, Lyon en Baden-Baden, waar hij leraar was aan het Lycée Français. Stéphanie bezocht en verkende eerder deze plaatsen en regio's. Doch nu keert zij terug naar de geboortestreek van haar vader...

Michel Wallon werd inderdaad geboren te Hazebrouck - waar sommigen nog altijd 'Vlamsch' spreken...en hoog achten. Hij heeft Frans-Vlaanderen lief als geen ander en ontving talrijke literaire onderscheidingen. Vooral zijn magisch-realistische novellenbundel '*Les Anges parmi nous*' kon ons bekoren. Als 'Vlaming' sluit hij stilistisch aan bij een traditie van auteurs als Johan Daisne en Hubert Lampo of Simenon en Alain Fournier, doch ook bij schilders als bvb. Paul Delvaux!

In deze bundel vertoeven wij in het gezelschap van kleurrijke personaliteiten: Winston Churchill en Anton van Wilderode, Marguerite Yourcenar en Guido Gezelle, Maxence Van der Meersch naast Jean Racine en verder ook Georges Simenon met wie de auteur persoonlijk correspondentie onderhield. Verder ook André Maurois, Anton Van Duinkerken, Jeanne Devos en Mickaël Jenkins ... zo maar een greep uit de vele namen. Het kleinood smeekt om een vertaling in het Nederlands! Maar het eenvoudige, zeer mooie Frans dat Wallon gebruikt -'Flamand' zou hem eigenlijk als pseudoniem beter staan – is voor de meesten onder ons zeker geen hinderpaal.

'*La grand'place de ma petite ville* / *Voyage en Flandre française avec des écrivains d'hier et d'aujourd'hui*', is in de betere literaire boekhandel alsook bij ondergetekende te bekomen.

Luc Schaeverbeke,
41 Aardenburgse weg
8310 Brugge
luc.schaeverbeke@gmail.com

UIT DE DISCOTHEEK

CD 'IN FLANDERS' FIELDS vol. 59, PHAEDRA, PIET SWERTS. HEILIGE SEELENLUST (Oratorio)
Uitvoerders: ***Ann De Renais,*** soprano, ***Jan Caals,*** tenor, Choirs and Orchestras Lemmens Institute, ***E.Saveniers,*** conductor

Dit Oratorium op Duitse tekst verweeft het bijbelse Hooglied met mystieke poëzie uit de 16e Eeuw. P. Swerts zelf noemt het *'een reflectief werkstuk bij zijn doctoraal onderzoek naar toepassings-mogelijkheden van compositieprocédés uit de polyfonie naar onze moderne toonspraak*'. Gedurfd! En toch geen cerebraal experiment geworden! Dankzij het inventief muzikaal talent van P. Swerts groeide het uit tot een erg toegankelijk, boeiend groots meerstemmig werk geweven op een oud-polyfonisch stramien. Voor de uitvoering zorgen de degelijk opgeleide koor- en orkestformaties van het Lemmens Instituut, uitstekende vocale solisten en de bezielende dirigent E. Saveniers. Bijzonder bevallige lyrische momenten en warm-getinte nuances brengt Jan Caals in de beroemde hooggestemde verzen die de verrukkelijke geliefde lokkend loven. Met gaaf en helder sopraantimbre herschept Ann De Renais even verrukkelijk dit etherisch beeld. Een origineel verfijnd instrumentaal klank- en kleurenpalet in de begeleiding verinnigt nog de tederheid aan hun stem toevertrouwd. Beluister alvast uit dat oorstrelend Hooglied: '*Meine Braut ist ein Garten*', '*Ich komm in den Garten zu dir, meine Braut*!' en '*Lege mich wie ein Siegel auf dein Herz'*. Er wachten U daarna nog meer stralende vergezichten uit deze tuin van Eden!

CD Fuga Libera FLEMISH ROMANTIC MUSIC ON PERIOD INSTRUMENTS. *The Royal Brussels Hornsound.*
Martin-Joseph MENGAL (1784-1851) Grand Octuor pour six cors et deux trombones . **Léon DUBOIS (1859-1935)** Octuor pour huit cors chromatiques
Uitvoerders: ***Luc Bergé*** *horn*, ***Jeroen Billiet*** horn e.a., ***Diederik De Rouck,*** conductor

Docent en hoornist Luc Bergé heeft getracht met medewerking van oudstudenten waardevolle maar vergeten Vlaamse romantische muziek te laten herleven op authentieke instrumenten. J.M. Mengal was zelf hoornist. L. Dubois schreef in opdracht van hoornist L. H. Merck. ('Flemish' verwijst alleen naar hun herkomst). Dankzij intensief onderzoek over de authentieke instrumenten zelf en de bespelingstechnieken ervan, beloofde The Royal Hornsound een homogeen klankbeeld en doorgedreven stilistische eenheid. Daarin zijn ze briljant geslaagd! Het resultaat klinkt absoluut overtuigend. Ik hou van deze opname. Er zijn bijzonder mooie bladzijden te horen! Lichtvoetige elegantie en melodieus gespannen legatobogen naast feestelijk schallende majestatische passages en gedempte fragiele echodialogen, staan hier voor muzikaal verfijnd en gerijpt talent. Een rijke aanwinst die niet alleen hoornisten zal verheugen.!

CD HMC 901995, Harmonia Mundi, FRANZ SCHUBERT "DIE SCHÖNE MÜLLERIN"
Uitvoerders: ***Matthias Goerne***, baryton, ***Christoph Eschenbach***, piano.

Gedragen door zijn heerlijk warme lyrische baritonstem gepaard aan een perfecte verstaanbaarheid en een sterk emotioneel inlevingsvermogen, leidt M. Goerne's vertolking je van intensief naar ademloos luisteren. Niet de verteller, maar de verliefde molenaar zelf is hij en mét hem beleven we alle stemmingsfazen gelegen tussen hoop en verlangen, teleurstelling en vertwijfeling, weemoed en levensmoeheid, die hem uiteindelijk laten stranden in de armen van zijn enige trouwe metgezel, de beek. In dat verhaal ontplooit Goerne een indringend suggestief klankpalet met nuances in stemkleuring, sonoriteit, stemvolume, intentioneel trage tempi. Lange *mezza voce* passages en prangende pianissimi intensifiëren deze eerder sobere, maar uiterst aangrijpende vertolking. Christoph Eschenbach (met D. Fischer-Dieskau ooit in deze cyclus onvergelijkbaar uniek) is met zijn 'zingend' pianospel de ideale alter ego. Zijn delicaat rubato is intens sfeerscheppend. Veel nuances kleuren deze nieuwe interpretatie, die ondanks opvallend langzame tempi haar ontroerende warmgebonden frazering behoudt in zang en klavier. De laatste gefluisterde pianissimi uitstervend op het klavier nadat de beek de molenaar mild heeft toegedekt, houden je gevangen in een eindeloos durend gevoel van pijnlijke weemoed. Op 11 mei 2010 zingt M. Goerne deze cyclus in het Paleis voor Schone Kunsten.

CD IN FLANDERS FIELDS vol.61, PHAEDRA, MARINUS DE JONG (1891 – 1984) Sonata for Violin and Piano op.18, Gaudeamus & Meditatio, op. 8 for violin and piano, Third Piano Sonata op.31, Six pieces.
Uitvoerders: ***Ning Kam,*** violin, ***Jozef De Beenhouwer***, piano.

Deze opname is het zoveelste hartverwarmende muziekjuweel in de reeks. J. De Beenhouwer is de optimale commentator bij de stemmingsgeladen muziek van deze fijnzinnige impressionist. Een breed lyrisch élan voert je onmiddellijk mee in die wondere klankenstroom van de vioolsonate op. 18 '*Pacis, Doloris et Amoris*'. Ongelooflijk zangerig en warmgetint vloeien briljante melodieën in viool en klavier, die beide glanzende tonen weven van fluweel en goudbrokaat! Midden in die overweldigende tonenvloed klinkt de *'Doloris- Nocturno. Andante molto espressivo*' als een innig gebed. De aangrijpende sacrale dimensie ervan dankt haar bezieling aan de blijvende invloed van de kerkmodi op de stijl van M. De Jong. Naast de sterk bewogen, superieure vertolking van *J. De Beenhouwer* manifesteert ook *Ning Kam* zich als uitzonderlijk begaafde vertolkster in '*Meditatio*' waar zij met een opmerkelijke toonproductie op de viool, het zgn. *'blank gezongen'* gregoriaans als wijdingsvolle meditatiezang oproept. Woordeloos aangrijpend zoals de musici in perfect samenspel deze transcendentie aanvoelen en in klank 'hertalen'. Een mystiek en artistiek hoogtepunt! In de derde pianosonate op. 31 lijken pianist en componist met elkaar versmolten. Oude kerktoonaarden genereren romantisch-mysterieuze melodieën. Een ingetogen thema in gregoriaanse stijl en sterk emotioneel geladen variaties bloeien open in een warm en sonoor gedragen legatospel. Gewoon subliem! De melancholische *'De vertorte Blomme'* en de frisse *'Lentetover op huize Meizang'* behoren tot het sluitstuk van dit uur pure schoonheid. De superieure interpretatie van deze begenadigde musici voert ons naar een emotioneel elysium van Vlaamse muzieklyriek, die wij grondig miskennen en onderwaarderen. Mis daarom dit stukje hemel niet dat Phaedra ons ongevraagd aanbiedt!

CD IN FLANDERS FIELDS VOL 54, PHAEDRA, JOHAN DUYCK , El Camino del Alma
Uitvoerders: ***Gents Madrigaalkoor***; ***Vlaams Radiokoor***; ***Collegium instrumentale Brugense***, ***Hilde Coppé***, soprano, ***Noelle Schepens***, alto; ***Ignace Michiels***, organ; ***Hans Ryckelynck***, piano; Conductor: ***Johan Duyck***.

Mystieke paden uit de Gouden Eeuw van de Spaanse Renaissance. Deze 'Weg van de Ziel' loopt over een soms licht cerebraal en niet immer transparant pad. Maar wisselende combinaties van fluit, althobo, piano, klokken en andere instrumenten helpen sterk om de sfeer suggestief te omkleden. Er zijn grote stem- en stemmingscontrasten te horen. De sopraansolo 'Traspasa el aire' wordt heel sereen en gaaf naar de tekst toe gezongen. Al wat daarop volgt, met o.m. het verstilde 'O, desmayo dichoso' zijn eveneens erg dankbare passages. Jammer dat de alt erg donkergekleurde vocalen gebruikt om de '*blijvende helderheid* (Su claridad ...) *van de bron'* te bezingen. De innerlijke bewogenheid blijft zo in de schemerzone hangen. Het voortreffelijk spelend Collegium bouwt samen met zeer geëngageerde koren en solisten gevoelvol mee aan de speciale sfeer van dit mystieke panorama. Bij de Spaanse creatie ervan werd het Gents Madrigaalkoor tot Cultureel Ambassadeur van Vlaanderen gelauwerd.

CD Fuga Libera 553 MAX REGER, Serenade op.141a & 77a für Flöte,Violine & Viola. Streichquintett op.146 für Klarinette, 2 Violinen,Viola, Violoncello.
Uitvoerders: ***Oxalys ensemble***.

Welbewust koos het Oxalys ensemble uit Max Reger's ten dele vergeten oeuvre, dat zich situeert op de grens van Laatromantiek en Moderne tijd. In wisselende bezetting biedt dit sierlijk musicerend ensemble een zeer boeiend uur muziek. Met slechts 3 uitvoerders ontplooien de serenades zich tot een muziekfestijn van vrolijke, speelse, wervelende klanken, dansende ritmes en heerlijk lyrische ontboezemingen vol expressiviteit en tederheid. De frele, warme klanken van fluitist Toon Fret en de fraaie tonen van het snarenduo zijn een lust voor het oor. Het strijkkwintet op. 146 was ook het werkelijke afscheidswerk van de rijpere musicus Reger, zowat zijn muzikaal testament. Hierin zindert het complexe Largo als onvergetelijk emotioneel rustpunt. Ongewone, mooie muziek, even aansprekend als mooi vertolkt door een begaafde klarinettiste en geïnspireerde strijkers. In dit genre staat Reger naast Mozart en Brahms. Oxalys profileert zich ermee als een fijnbesnaard en innovatief ensemble.

Recensie: Els Baert-van den Eynde

HET EX LIBRIS VAN JOSEPH REGA (LEUVEN 1690 – LEUVEN 1754)

Biografie

De ouders behoorden tot de welstellende landelijk stand. Zijn vader, Pieter Rega, baatte een grote lijnwaadblekerij uit Na schitterende studies aan de Grieks-Latijnse humaniora ging hij in 1709 naar de Faculteit Geneeskunde, waar hij zijn licentiaat haalde. Daarop studeerde hij gedurende vier jaar in Parijs: anatomie, chirurgie en scheikunde – vakken die hij later te Leuven zou doceren. Hij deed er ook ervaring op in de ziekenhuizen en sectiezalen. In 1718 behaalde hij zijn doctorstitel en in 1719 verkreeg hij zijn primaire leerstoel, waardoor hij de *Materia Medica* mocht doceren. In 1722 werd hij de eerste lekenrector van de Leuvense Universiteit. Zijn leven lang bleef hij vrijgezel en hield hij van kunst en wetenschap (Fig. 1).

Arts en vorser

Zijn bekendheid – als 'De Leuvense Boerhaave' – dankt hij aan zijn dissertatie *De Sympathia* (1721) waarin hij zich door de theorieën van Jan-Baptist Van Helmond (1578 – 1644) liet inspireren. Hij legde grote nadruk op de belangrijke rol van de maag bij ontstaan en plaats van ziekte en vooral op de onderlinge sympathische betrekkingen tussen de organen. Zijn *Accurata medendi methodus* (1733) werd beroemd door zijn voorliefde voor aforismen. Het bevat een aantal passussen van de befaamde artsen van zijn tijd, waaronder Boerhaave, waarmede hij druk correspondeerde. Hij schreef ook *Tractus duo de Urinis C1733*), een wetenschappelijk tractaat gericht tegen kwakzalvers, die zich zonder medische kennis bezondigden aan uromantie (piskijkerij).

Professor

In zijn cursussen spoorde hij aan tot nauwkeurig observeren. De rede alleen kon volgens hem tot vergissingen lijden. Als overtuigd solidist meende hij dat de ziekte in de organen zetelden en niet in de humores (solidisme is de obsolete leer dat de verandering of ziekte in het lichaam te wijten zijn aan de afwijkingen in de vaste bestanddelen van het lichaam). Als chemicus analyseerde hij met zijn collega's enkele minerale bronnen, o.a. deze van Mariemont, wat te lezen valt in de *Dissertatio de aquis mineralibus*.

Bouwer

Na een periode van verval door de jansenistische theorieën en ijdele scholastische disputen verhoogde hij het prestige van de universiteit door een groot *anatomisch amfitheater* te laten bouwen, gedeeltelijk op zijn kosten, (1744). Hij richtte ook het eerste *laboratorium* voor chemie en fysica op.

Op zijn initiatief werd ook een grote *kruidtuin* (*Hortus botanicus – 1738)* aangelegd, die herhaaldelijk werd bezocht door Linnaeus. Deze plantentuin bevond zich aanvankelijk naast het anatomisch theater, maar in 1819 werd deze naar de overkant verplaatst. Als boekenvriend stimuleerde hij de bouw van de *universiteitsbibliotheek* als bijgebouw van de universiteitshal aan de Oude Markt.

Ambassadeur

Toen de Franse generaal Maurits van Saksen levensgevaarlijk ziek was heeft Rega hem succesvol behandeld. Hierdoor kon hij hem in 1745 overtuigen om Leuven te vrijwaren van plundering en verwoesting, waardoor de stad zijn huidige uitzicht ten dele te danken heeft aan Rega. Bovendien was hij de *archiater* (vorstendokter) van de regentes Maria-Elisabeth

Mens en weldoener

Zijn leven lang was hij bekend om zijn buitengewoon minzame manier en hulpvaardigheid, speciaal voor de armen. Het welzijn van zijn medeburgers lag hem zeer nauw aan het hart. Belangeloos en vrijgevig als hij was, liet hij 10.000 florijnen na voor het financieren van dertien studiebeurzen. Na zijn dood ten gevolge van een beroerte, mocht de universiteit voor 2.000 florijnen boeken kiezen uit zijn zeer rijke bibliotheek.

Zijn ex librissen

Er zijn drie ex librissen van hem bekend (zie Fig 2), het grootste (65 bij 54 mm) en de twee kleinere, bijna identiek (50 bij 43 mm). Het wapen is omringd met de tekst: D: HENR; JOS; REGA MED; DOC; PROFF; PRIM. Het schild kan als volgt worden beschreven: van zilver een schuinbalk van azuur beladen met drie zespuntige sterren, vergezeld van tweemaal drie opgestapelde sint-jakobsschelpen; bovenop prijkt een zespuntige ster als helmteken.

Dirk Mattelaer

Bibliografie

- F.A. Sondervorst, Geschiedenis van de Geneeskunde in België, Elsevier, Brussel, 1981, 123.
- A. Van Driessche, Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, Brussel, 1954, deel XVI, nummer 4.
- J. Van Laere, Nationaal Biografisch Woordenboek 11, Brussel, 1985, 630-631.

PRAKTISCH HANDBOEK VOOR MEDISCHE INTENSIEVE ZORGEN

ALEXANDER WILMER, GREET HERMANS, WOUTER MEERSSEMAN PHILIPPE MEERSSEMAN, PETER VANBRABANT, DANIEL KNOCKAERT

2009; 248 blz.; 13,5 x20 cm; met tabellen, schemas en grafieken
Uitg. Acco Leuven/Den Haag - uitgeverij@acco.be
Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven
ISBN: 978 90 334 6886 5
€ 27,50
Bespreker: Piet Hein. Jongbloet

Het gaat hier om een zeer overzichtelijk en praktisch handboek dat niet alleen bedoeld is voor arts-assistenten in opleiding voor intensieve zorg. Het kan ook van dienst zijn voor huisartsen die hun patiënten moeten voorbereiden op een ziekenhuisopname. De auteurs zijn ofwel algemeen internist, pneumoloog-intensivist of gespecialiseerd in urgentiegeneeskunde. Zij komen allen uit 'de stal' van de Gasthuisberg van de Leuvense medische faculteit.

Op een dienst Medische Intensieve Geneeskunde (MIG) vindt men een grote verscheidenheid aan aandoeningen, die allen hun geëigende diagnostiek en behandeling vereisen. Men treft in dit handboek zeer overzichtelijk een groot aantal gestandaardiseerde diagnostische en therapeutische schemata aan, die gesteund zijn op *evidence based medicine.* Er is ook, zeer te waarderen, een apart hoofdstuk gewijd aan het communiceren met de families.

BEELDSCHONE BOEKEN. DE MIDDELEEUWEN IN GOUD EN INKT.
MUSEUM CATHARIJNECONVENT, UTRECHT.

Anne Margreet W.As-Vijvers, Saskia van Bergen, Marta Bigus, Bart Jaski, Micha Leeflang; Hans Mulder, Kathryn M.Rudy.

2009, 160 blz., geïllustreerd
Uitgeverij Waanders b.v. Zwolle/Museum Catharijneconvent Utrecht.
ISBN 978 90 400 8581 9, NUR 655
€ 29,95
Recensie: Els Baert-van den Eynde

Deze bijzonder fraai uitgegeven en prachtig verluchte publicatie verdient alle lof. Ze werd ontworpen naar aanleiding van de tentoonstelling, zomer 2009 in het Museum Catharijneconvent in Utrecht. Deze tentoonstelling werpt een bijzonder licht op de middeleeuwse boekproductie uitgaande van Utrecht, toentertijd het culturele, politieke en religieuze centrum van de Noordelijke Nederlanden.

Het is een pracht van een boek geworden met een rijkdom aan oogstrelende beelden, die deze tentoonstelling hebben opgeluisterd. Bedoeling ervan was om in 2009 en 2010, in samenwerking met andere musea, het ongekende kunstaanbod van manuscripten - gaande over een periode van circa 695 tot 1500 - te presenteren voor een internationaal publiek. Daarom werd aan de bijzonder geslaagde Nederlandse tekst eenzelfde uitleg in het Engels toegevoegd.
Stapsgewijze maken we kennis met deze prestigieuze handschriften vol onvolprezen miniatuurkunst in hun verschillende fazen: handgeschreven, handgemaakt, handgeschilderd, handgedrukt. Onmerkbaar geraak je in de ban van deze geduldige, vaardige, kleurrijke, kunstzinnige, veelzijdig cultureel en religieus geïnspireerde weg, die zij moesten volgen. Ik ben sprakeloos over de fotografische kwaliteit van de afgebeelde miniaturen. Zelfs uitvergroot blijven ze hun eigenschappen behouden en meer dan eens ontlokken ze ontroerende momenten bij het bewonderen van zoveel moois. Het brengt mij onmiddellijk het onvolprezen boek over de Vlaamse Miniaturen (uitgave Davidsfonds) van Maurits Smeyers in herinnering: even origineel, even degelijk, even adembenemend mooi, alleen wat minder pagina's, gezien de beperking van het onderwerp. Uit diezelfde pagina's vernemen we tussendoor wat meer over de vruchtbare uitwisseling tussen de Noordelijke en de Zuidelijke Nederlanden in dit domein.

Met grote belangstelling en voldoening heb ik dit werk ingekeken, bewonderd en herlezen. De gemiste tentoonstelling werd hierdoor ruim gecompenseerd.

---

50 JAAR GROEIEN IN VERTROUWEN
Van Dominiek Savio Instituut tot Dienstencentrum GID(t)S 1958-2008

MICHEL NUYTTENS (hoofdredacteur)

2008, 228 blz, 25,2 x 22 cm
Uitgever: Dienstencentrum GID(t)S en Davidsfonds Uitgeverij NV, Blijde-Inkomstraat 79,3000 Leuven
www.davidsfondsuitgeverij.be
ISBN 978 90 5826 571 5; NUR 680
€ 27.50
Bespreker: Jan Van Meirhaeghe

In 1958 werd op het kasteeldomein Mariasteen te Gits het Dominiek Savio-instituut voor spastische kinderen opgericht. Vijftig jaar later is dit uitgegroeid tot het Dienstencentrum GID(t)S: een multidisciplinair centrum waar expertise aangeboden wordt aan personen met een handicap op het vlak van zorg, onderwijs, wonen en arbeid, en dit zowel binnen de site te Gits als daarbuiten.
Naar aanleiding van het vijftigjarig bestaan werd dit boek samengesteld, de geschiedenis van dit instituut en zijn evolutie naar het huidig dienstencentrum beschrijvend.
Het eerste deel is een kroniek waarin hoogtepunten van de geschiedenis van de instelling, merkwaardige feiten, figuren en voorvallen worden beschreven. Het tweede deel bevat getuigenissen van mensen die nauw betrokken zijn bij het instituut of hun stempel op de werking hebben gedrukt, vooral personeelsleden, (ex-)leerlingen en bewoners.
De vele, vaak zeer persoonlijke, getuigenissen en de zeer talrijke treffende foto's maken van het boek een unieke en

warme herinnering voor al wie met het Dominiek Savio Instituut van dicht of ver te maken had of heeft.
Maar deze benadering zorgt ervoor dat ook de buitenstaander geïnteresseerd in de zorg voor personen met een handicap kan meekijken van op de eerste rij.

MYTHOLOGIE – MYTHEN, LEGENDEN EN FANTASIEËN
1) Klassieke Mythologie; 2) Oude Wereld; 3) Nieuwe Wereld
***1) Alice MILLS**; 2) **Greg BAILEY** – **Michael CARDEN** – **Elizabeth DIMOCK** – **Christine EL MADI** – **Denise IMWOLD** – **Hugo MCCANN** – **Alice MILLS** – **Antone MINARD** – **Peter ORTON** – **Simon ROBERTS** – **Paule RULE** – **Rudolf SIMEK** – **Elisabeth STUCHBURY** – **Geo Athena TREVARTHEN** – **Ramona Louse WHEELER**; 3) **Philip CLARKE** – **Denise IMWOLD** – **Deanna PANIATAAQ KINGSTON** – **Okusitino MAHINA** – **Alice MILLS** – **Anthony ROLO** – **Rawiri TAONUI,** vertaling door Jeroen DE KEYSER*
2007; 1) 205 blz.; 2) 171 blz.; 3) 159 blz.; 1) 300 afb.; 2) 240 afb.; 3) 210 afb.; 30.5 cm x 23.5 cm
Uitgever: Roularta: Knack www.knack.be
Farde ISBN 978 90 5466 491 8
Boekdelen ISBN 1) 978 90 5466 468 0 2) 978-90 5466 473 4 3) 978 90 5466 474 1
€ 44,50
Bespreker: Karin Ponette

De hoofdauteur is hoogleraar literatuur en kinderliteratuur. Het eerste deel ('*Klassieke mythologie*') verkent de wereld van Zeus, Heracles, Medusa, Odysseus en anderen. Deze materie is bekend en daarom erg toegankelijk: de mythen en legenden van het oude Griekenland en Rome komen er aan bod. De tekst is geschikt voor een breed publiek. Zo is er bijvoorbeeld een lijst met godennamen, zowel in de Griekse als de Romeinse mythologie en een stamboom van goden en titanen. Verder is er nuttige informatie over orakels. De lezer krijgt een originele interpretatie over de oorsprong van de liefde. We maken kennis met de stichter van de Olympische Spelen en met tal van andere verhalen en elementen, zoals de Trojaanse oorlog met een stamboom van het huis van Troje en de Griekse begrafenisriten. Het boek bevat prachtige foto's van bekende schilderijen, voorzien van naam van auteur en datum van uitvoering.

Het tweede deel ('*Oude Wereld'*) bevat epische verhalen over moord en brand, maar ook betoverende verhalen over beantwoorde en onbeantwoorde liefde. Er zijn drie hoofdstukken: vooreerst de Europese mythologie met de belangrijke Keltische feesten en de Arthur-mythologie met de ridders van de ronde tafel en de graal. Vervolgens de Egyptische mythologie met een tijdlijn over het oude Egypte en verder de tot de verbeelding sprekende watergeest en goden in de Afrikaanse mythologie. Tenslotte komt de mythologie van Azië en het Midden-Oosten aan de beurt met ondermeer de Mesopotaamse mythologie waarin Gilgamesj op zoek gaat naar de onsterfelijkheid. Dit deel geeft ook informatie over Hindoegoden en Chinese, Japanse en Tibetaanse mythologie.

Het derde deel ('*Nieuwe Wereld'*) bevat meeslepende verhalen over Aboriginals, Maori, Indianen, Maya's, Inca's en andere volkeren uit Oceanië en Amerika. Centraal staan de mythen over schepping, dieren, liefde en dood. Het boek is kindgericht en spreekt tot de verbeelding. Tevens is het interessant materiaal voor spreekbeurten of voor al wie geïnteresseerd is in het bovennatuurlijke. De hoofdstukken zijn opgeluisterd met spreekwoorden en symbolen. Een geografisch kaartje toont het verspreidingsgebied van de indianenstammen. Je bent snel vertrouwd met begrippen als de heilige pijp, het belang van de bizon en het ratelslangmonster. De belangrijkste Incagoden met naam en functie zijn opgelijst en tevens lees je in een notendop de geschiedenis van Machu Picchu in Peru. Het sjamanisme komt in een positief daglicht te staan met zijn sociale functie, waaronder stervensbegeleiding.

HET SPEL VAN DE WAANZIN
Over gekte in film en theater
Museum Dr. Guislain / Filmfestival Gent
2008, 172 blz, Formaat: 27 x 22 cm
Uitgever: Roularta Books - www.roulartabooks.be
ISBN 978 90 8679 178 1; NUR 670
€ 30,00
Bespreker: Jan Van Meirhaeghe

Dit boek is het resultaat van een samenwerking tussen het museum Dr. Guislain te Gent en het Filmfestival Gent. Het is eigenlijk de catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling die plaats vond in het museum Dr. Guislain van 4 oktober 2008 tot 12 april 2009.
De tentoonstelling toonde schilderijen, filmfragmenten, beeldhouwwerk, affiches uit tientallen collecties uit binnen- en buitenland. In samenwerking met het Filmfestival Gent werd een DVD-box samengesteld met een selectie van de langspeelfilms waarvan ook fragmenten getoond werden op de tentoonstelling.

Waanzin is taboe maar fascineert mateloos. Deze ambivalente houding zet aan tot spel: we fantaseren, ontvluchten en dollen er op los. In het spel worden ondraaglijke dilemma's en complexe paradoxen toonbaar.
Kunst vindt inspiratie in datgene wat mensen bedreigt, verscheurt en verontrust, maar ook plezier en genot verschaft. Theater en film verbeelden ondraaglijke vragen, mogelijke oplossingen en onmogelijke werelden.
Het spel van de waanzin verkent de grensgebieden tussen theater, film en waanzin. Archetypische figuren als de nar, de hysterische vrouw en de gevaarlijke gek passeren de revue. Maar de tentoonstelling stelt ook de vraag naar het theatrale van de waanzin en belicht de scène als plaats voor gekte, ritueel en genezing.
Vijf essays behandelen de complexe relatie tussen kunst en kunstenaars en de psychiatrie. Het zwaartepunt ligt bij film en theater, maar er zijn ook stukken over schilderkunst en poëzie.
Men staat stil bij portretten van narren en van gekke vorsten, bij schilderijen met bordeelscènes en bij figuren zoals Frankenstein, Dr. Caligari en acteurs zoals Jack Nicholson en Woody Allen.
Het boek is rijkelijk geïllustreerd met kunstwerken en voorwerpen uit meer dan veertig collecties uit binnen- en buitenland.
Ik merkte in het boek wel veel storende taalfouten (vooral d-t fouten).

MEDIA & JOURNALISTIEK IN VLAANDEREN KRITISCH DOORGELICHT

JOHAN SANCTORUM EN FRANK THEVISSEN

2009; 384 blz.; 15 x 23; paperback

Uitgeverij: Van Halewyck, Diestse steenweg71A- 3010 Leuven

www.vanhalewyck.be

ISBN 978 90 5617 957 1 NUR 810/740

€: 25,00

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Refererend naar de waarschuwing voor het gevaar van roken, zo luidt de ondertitel van dit boek "Media kunnen uw gezondheid ernstig schaden". Wie het gebazel en de grootspraak van de 'zichzelf aanprijzende kwaliteitspers' grondig beu is, komt hier aan zijn trekken. Men leert er hoe de journalistiek in Vlaanderen verstrengeld is met partijpolitiek en commercie. Johan Sanctorum, filosoof en Frank Thevissen, communicatiewetenschapper hebben voor dit project een schare van participanten - niet de geringste en vaak ook onderling afwijkende - bij elkaar gebracht: Karel Anthierens, Siegfried Bracke, Bert Cornelis, Jos De Man, Jef Lambrecht, Kim Duchateau, Guido Naets, Jan Neckers, Wim Schamp, Jef Turf, Luc Van Braekel, Roger Van Houtte, Filip Van Laenen, en Carl Devos. Deze laatste schreef het voorwoord. Onder de huidige taboesfeer was het geen sinecure om deze lieden van zowel linkse als rechtse signatuur bij elkaar te brengen, en dit zonder pseudoniem, soms nog 'in actieve dienst'! Waarvoor hartelijke dank!

In drie hoofdstukken worden de journalistieke problemen vóór en achter de schermen van de zogenaamde 'vierde macht' uit de doeken gedaan: 1) objectiviteit, met name 'political correctness'; 2) kwaliteit, met name de prangende vraag of de commercialisering van geschreven en audiovisuele pers, waarbij de vox populi norm is geworden, een zegen dan wel een vloek is geweest; en 3) integriteit of deontologie in relatie tot de toenemende 'inbedding' van journalistiek in het netwerk van politieke macht en socioculturee establishment. De hoofddoelstelling van het boek is geformuleerd als volgt: "*Media-kritiek is een genre dat we hier niet echt kennen. Kritiek is nochtans de motor van kwaliteit, ook al is die soms heel erg confronterend. Vandaag zitten we met nieuwsmakers in plaats van louter nieuwsbrengers. Kritiek gaat over uitvergroting, commercialisering, infotainment, verpulping, politieke correctheid. Vandaag overheerst de verstrooiingsfunctie. We amuseren ons kapot, in cirkels rond BV's en celebrity toestanden, overgoten met erotiek. We zitten op een verslavingstraject richting smaak van de consument.*"

Via Jan Neckers, oud-medewerker van de VRT, krijgen wij een zeldzame inkijk in de openbare omroep. De 'post-68-vooringenomenheid' ten gunste van de socialistische regimes wordt geïllustreerd. Na de val van de Muur werd deze ingeruild voor de bekende mantras: multiculturele mythe, ideologische monocultuur (de pensée unique), Belgicistisch discours, en geïnstitutionaliseerde aversie tegen het Vlaams Blok, later Belang: ('of te wel doodzwijgen, of te wel bashen'). Ze komen allemaal voorbij: Y. De Vadder, W. Zinzen, S. Bracke, M. Tanghe, I. Dewitte, K. Cools, Ph. De Aguirre, J. Becaus (representatief voor het meest versluierde politiek correcte taalgebruik). Alle artikelen in de pers over reilen en zeilen van de VRT werden verspreid onder de medewerkers, met uitzondering van deze uit *'t Pallieterke* en het *Journaal* van M. Grammens. S. Bracke brengt, ten opzichte van de openbare omroep en het medialandschap in Vlaanderen een meer hedendaagse, zij het kritiekloze visie. Hij verwelkomt de VTM en keert zich tegen de gangbare clichés over kijkcijfers. Hij verheft de kijker tot majesteit.

In een zeer aparte bijdrage fileert J. Sanctorum de *soixante-huitards* in hun '*lange mars door de instellingen'*, met name Paul Goossens en zijn kompaan Piet Piryns, Peter Vandermeersch, Yves Desmet en wijlen Frans Verleyen. Afkomstig uit Vlaams-katholieke middens waren zij opstandige collegerebellen, die nu lijden aan het syndroom van '*losgeslagen seminaristen, die terug ergens wilden bijhoren, en een kerk zochten voor hun verweesde ziel*'. In zeer snel tempo bereikten zij hun doel. Er vormden zich informele netwerken, waarbij de emancipatorische zucht zich meester maakte van het medialandschap. Achteraf is wel gebleken hoe licht het soortgelijk gewicht was van deze 'beweging'. Heel hun opzet om normen en waarden op de vuilnisbelt te gooien eindigde in cultuurrelativisme en de postmoderne onverschilligheid. Het is deze Verlichtingsparodie die de huidige generatie weerloos maakt tegen het islamfundamentalisme. 'Informatie verwerven' in de klassieke zin van het woord, om '*iets over iets te weten te komen*' is hier niet meer aan de orde, met als gevolg een *politiek correcte* ideeëndictatuur en regimepers. **Het had allemaal ook anders gekund**, zo zegt Sanctorum: **Op het moment van de ontzuiling had een mondige, sterke generatie van journalisten een echt breekpunt kunnen realiseren, bijvoorbeeld, door in eigen beheer een krant op te richten met een eigenzinnige 'drive', kritisch en non-conformistisch. Een krant die het binnenland bekeek als buitenland en het buitenland als binnenland; een krant die als een echte 'vierde macht' zou optreden; een krant die de Belgische constructie als een ballon zou hebben doorprikt.**

Filip Van Laenen veegt de vloer aan met de peilingen naar de kiesintenties in Vlaanderen. Hij vergelijkt ze met Noorwegen met een kleinere bevolking. Ook de zogenaamd 'wetenschappelijk verantwoorde' resultaten bij peilingen met betrekking tot migrantenstemrecht en separatisme, zoals naar voren gebracht door Billiet, Swyngedouw en Jacobs (ISPO, Leuven), neemt hij op de korrel.

In een ander hoofdstuk lezen wij de geschiedenis van *Het Laatste Nieuws* met de 'generatie Hoste', en de cultuurschok die de intrede van de 'generatie Van Thillo' daar veroorzaakte. Bij de overname van *De Standaard* door de 'generatie Leysen' heeft zich een gelijkaardig fenomeen voorgedaan. Naar aanleiding van het Gentse 'Blokarrest' houdt Jos De Man een rekwisitoor tegen de slaafse houding van de journalisten van de 'kwaliteitspers'. De politieke gevolgen van dit Gentse arrest en van die houding waren dan ook navrant, voor wat betreft een nieuwe instroom van migranten.

Het kroonjuweel in dit boek is de '*de zaak Roger Van Houtte'*. Deze doet zelf verslag over de manoeuvres van Steve Stevaert en zijn entourage ten aanzien van Concentra, uitgever van de GvA, met de bedoeling de redactionele lijn van die krant te wijzigen, haar politiek commentator opzij te zetten, en uiteindelijk te ontslaan. Van Houtte's kritieken kwamen de SPa namelijk slecht uit. Er moesten "*duidelijke engagementen komen om de Blokkers van de GvA hun gang niet meer te laten gaan*" en "*Patrick Janssens krijgt helemaal geen kans van jullie*." Geruchten hierover bestonden reeds langer, maar in een opmerkelijk

moedige column openbaarde Tom Naegels de correspondentie van deze topmensen, die aan de royering voorafging. Hetzelfde is gebeurd met Derk-Jan Eppink in de Standaard, na ingrijpen van Guy Verhofstadt. Het zijn maar voorbeelden van het afglijden naar een DDR-regimepers. In Vlaanderen moet een politiek commentator moed opbrengen!
Toch zijn er ook hoopvolle signalen, gesignaleerd door verschillende auteurs, met name de verplaatsing van het echte publieke debat naar de web- en blogsfeer. Dààr is wel plaats voor visies buiten het 'politiek correcte'. G. Naets ontwaart een kantelmoment dienaangaande en Sanctorum besluit: Het cordon médiatique zal zichzelf oplossen en degenen, die het censuurmechanisme hebben gecreëerd, zullen hun geloofwaardigheid en marktpositie verliezen.
Deze verzameling essays, wars van vooringenomenheid en taboes, doet ogen openen en wenkbrauwen fronsen. Dit boek wordt in de Vlaamse media niet op gejuich onthaald en zelfs doodgezwegen - hoe kan het ook anders! DS heeft er met geen woord over gerept, behalve dan de bovengenoemde column van Naegels, een moedig en onafhankelijk man. '*Het is een boek dat de mogelijkheid biedt om de discussie vooral gefundeerd en genuanceerd te voeren*, dat moet zelfs Carl Devos in zijn inleiding en presentatie van het boek toegeven.

OMFLOERST SEPARATISME?
Van de vijf resoluties tot de Maddens-strategie
BART MADDENS

Jaar van uitgave: 2009
176 bladzijden
Formaat: 14 x 22 cm
Uitgever: Pelckmans, Kapelsestraat, 222, 2950 Kapellen (www.pelckmans.be)
ISBN 978 90 289 5621 6
€ 15,50
Bespreker: Eric Ponette

Prof. Bart Maddens doceert politieke wetenschappen aan de K.U.Leuven. Hij was secretaris van de Commissie voor Staatshervorming van het Vlaams Parlement tussen 1995 en 1999. Hij is lid van de Gravensteengroep.

De titel van zijn boek, met voorwoord door de Vlaamse nestor Manu Ruys, verwijst naar de nieuwjaarstoespraak van de koning op 31 januari 2006, waarin hij elk "openlijk of omfloerst separatisme" veroordeelde.
In het boek beschrijft Maddens de recente Vlaamse politieke ontvoogdingsperikelen sinds de "Schrikkelnota" van minister-president Luc Van den Brande in de Commissie voor Staatshervorming van het Vlaams Parlement op 29 februari 1996 tot en met de communautair falende regering Herman Van Rompuy.
Hij beperkt zich echter niet tot het relaas van de feiten: hij analyseert ze grondig als politicoloog en brengt soms verrassende commentaren.
Achtereenvolgens bespreekt hij: de 5 resoluties van het Vlaams Parlement, het Lambermontakkoord, de paarse kieshervorming met de BHV-angel, de operatie *Bye-bye Belgium*, de verkiezingsoverwinning van het kartel CD&V/N-VA, de splitsing van BHV in de Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken, de communautaire initiatieven van de koning, de Vlaamse politieke lijdensweg in 2007 en 2008, de federale regering Van Rompuy zonder Vlaamse meerderheid, de opgang van het politieke Vlaams-nationalisme en het Vlaams regeerakkoord van 9 juli 2009.
Tussendoor geeft Maddens ook zijn mening over, onder meer: het voorstel van een federale kieskring door de Paviagroep, het voorstel van samenvallende federale en regionale verkiezingen, de (Herman) Van Rompuy-doctrine, de afwezigheid van politieke solidariteit van de Franstaligen en het probleem Brussel.

Na de beschrijving van de impasse waarin de politieke Vlaamse beweging is gesukkeld sinds de federale verkiezingen van 10 juni 2007, stelt Maddens zijn strategie voor om uit het slop te geraken. Het uitgangspunt is: laten we de rollen omkeren; indien de Franstaligen blijven "non" zeggen, kunnen wij stellen "nous ne sommes demandeurs de rien" en wachten tot zij in geldnood geraken. Intussen moet de Vlaamse regering haar bevoegdheden maximaal invullen en belangenconflicten inroepen telkens Vlaamse belangen door de federale regering worden geschaad, onder meer wanneer de federale begroting met die belangen in botsing komt.
Dat er mogelijke bezwaren zijn tegen deze strategie, ontkent de auteur niet.
Het besluit van Maddens is dat België enkel kan overleven als een confederatie van twee deelstaten, die vastleggen wat ze nog samen willen doen en hoe ze de gemeenschappelijke hoofdstad Brussel zullen besturen. En dat, indien de Franstaligen dat afwijzen, enkel nog de mogelijkheid openligt van een soevereine Vlaamse staat.

De indeling van het boek in 27 korte hoofdstukken met telkens een originele, de nieuwsgierigheid prikkelende titel ("Goud betalen voor een speelding", "De Vlamingen verliezen een *chicken game*", "Belgavox en de manipulatie van de verkiezingen"…), bevordert de leesbaarheid.
Het werk is helder en vlot geschreven, zodat het toegankelijk is voor een breed publiek. Het is helemaal geen saaie, integendeel een spannende, lectuur die bijna leest als een detectiveroman.
Iedereen met belangstelling voor de actuele Vlaamse ontvoogdingsstrijd, moet het boek lezen en herlezen.

BEETHOVEN. EEN BIOGRAFIE.
JAN CAEYERS

2009; 672 blz.; hardcover, geïllustreerd; werkenregister en personenregister.
Uitgever: De Bezige Bij, Amsterdam . www.debezigebij.nl
ISBN 978 90 234 29067 NUR 661
€ 45,00
Recensie: Els Baert-van den Eynde

Ingewijden wisten het reeds langer: de gedreven dirigent Jan Caeyers kon en zou Beethoven nooit loslaten. Hij zou het té vroegtijdig beëindigd muziekpodium van zijn succesrijke Beethovenacademie ruilen voor het vrije podium van het woord: van muzikale naar verbale communicatie onder vorm van een *boek bedoeld voor een breed publiek van muziekliefhebbers en cultureel-historisch geïnteresseerden. We hebben hier meteen een van de grootste Beethovenspecialisten aan het woord.*

Jan Caeyers is in de wereld van muziekluisteraars reeds lang bekend en gewaardeerd vanwege de vele concerten met zijn befaamde Beethovenacademie. Het is niet verwonderlijk dat de docent-dirigent, die steeds de dirigeerstok met geestdrift, kennis, talent, ervaring en ambitie heeft gehanteerd - ook nu nog in het buitenland - , nu de pen ter hand nam om aan te vullen wat hij dirigerend was begonnen. Deze beslissing heeft een bijzonder gunstige wending gegeven aan de Beethovendroom van de auteur. De bekroning ervan is deze schitterende monumentale Beethovenbiografie. De uitzonderlijke biografische en muziekhistorische waarde ervan is het resultaat van intensief wetenschappelijk onderzoek en redactioneel werk, meer dan vijf jaar lang. Al lezend in deze omvangrijke literaire schets hebben wij een bijzonder dankbaar gevoel overgehouden en Beethoven ontmoet als mens, pianist en 'toonkunstenaar', zoals hij aan het einde van zijn leven ook wenste te worden beschouwd. Jan Caeyers *is* er *op schitterende wijze in geslaagd om bij de lezer een vanzelfsprekende empathie te creëren*, *en de appreciatie van Beethoven, zijn leven en werk in hoge mate te intensiveren.*

Uit de proloog in het boek blijkt dat de auteur zichzelf een brede en diepgravende opdracht heeft gesteld. Kort samengevat is dit het verhaal van een kunstenaarscarrière: de ontwikkeling als componist en de muziekwereld van zijn tijd. Het gaat over het onwaarschijnlijke verhaal van de achterkleinzoon van een bakker uit de Vlaamse stad Mechelen, die uitgroeide tot een van de meest beroemde inwoners van de muziekstad Wenen en tot één van de belangrijkste persoonlijkheden uit de Europese cultuurgeschiedenis. Grote en kleinere historische gebeurtenissen hebben in het verloop van deze moeizame carrière vaak gefungeerd als lotsbestemming.

Jan Caeyers portretteert Beethoven als *g e n i a a l* componist, maar gaat ook in op zijn uiterst gecompliceerde en getourmenteerde persoonlijkheid. De feiten uit zijn leven, zijn sombere jeugd, sterk wisselende stemmingen, verlangens, relaties en conflicten met familie en vrienden, zijn verhouding met de 'onsterfelijke geliefde', het drama van zijn doofheid worden verbonden met zijn werk. De auteur besteedt bovendien ruim aandacht aan de historische context, de belangrijke politieke verwikkelingen van eind achttiende, begin negentiende eeuw binnen het Europa. Hij gaat in op zijn muziek, die met de jaren complexer en eigenzinniger werd. Al het precieuze materiaal dat de auteur heeft verzameld voor dit doel via gesprekken, brieven, handschriften, partituren, documenten, getuigenissen, tijdschriften, artikels, boeken, afbeeldingen, portretten, wordt ondergebracht in 5 omvangrijke delen, die elk een periode uit zijn leven belichten: De kunstenaar als jongeman (1770- 1792); De tijd van gisting (1792 - 1802); De heerser (1802 - 1809); Massa en Macht (1809 – 1816); De eenzame weg (1816- 1827).

Aangezien het levensparcours van Beethoven tamelijk grillig is verlopen en feiten en situaties zich van velerlei aard voordeden op persoonlijk, familiaal, financieel, domiciliair, amoureus, fysisch, psychisch, muzikaal, en historisch vlak, worden deze wetenswaardigheden in de chronologische opbouw van het verhaal meegenomen. De auteur beschikt over een aantrekkelijke schrijftrant, nuchter in de feiten en reflexief in de interpretatie. Het is werkelijk een sterk, boeiend, vlot leesbaar verhaal, boordevol interessante en veelzijdige informatie. Precies deze bijkomende wetenswaardigheden dragen bij tot rijper inzicht in het werkelijke drama en de grootsheid van deze musicus als vrije mens en kunstenaar. Medespeler in het boek is natuurlijk Wenen, de stad zelf met een cultureel en politiek verleden, aristocratische leiders, gebouwen, inwoners, groene omgeving, en vooral een ongelooflijke 'muzikale bagage' aan creatieve toondichters, aristocratische mecenassen, enz.

Natuurlijk komen tijdens het lezen veel vragen aan bod, die ook een bevredigend antwoord krijgen. Bijzonder intrigerend zijn: Waarom was Beethoven voortdurend op zoek naar een *beter* klavier, dat kracht en snelheid kon garanderen en tegelijkertijd moest voldoen aan gedragen klank en mooi legatospel. Dus een piano die ook kon 'zingen'? De wens van een rusteloze volbloed pianist! En precies die droom wordt stukgeslagen door toenemende doofheid. Het verraadt evenveel over het instrument als over de 'zanger' op dit klavier. In dit verband deel ik de mening van Jan Caeyers, waar hij er toe neigt om de pianomuziek van deze fantastische improvisator en pianist de meest interessante te vinden (persrecensie De Singel). Andere thema's: Wie waren zijn leermeesters? Wie waren zijn leerlingen? Had hij een klaviermethode? Hoe verliep de evolutie van solo-pianist naar symfonicus? Wie bleven zijn trouwste vrienden? Wat was de werkelijke draagwijdte van het zgn. *Testament van Heiligenstadt?* Wat schreef hij voor zijn 'onsterfelijke geliefde'? Was hij religieus georiënteerd of sociaal? Kon hij vrolijk zijn? Hield hij van wijn en gezelligheid onder vrienden? Wat had hij met Napoleon? Wat met London? Welk belang hadden metronoom en muzikale detailaanwijzingen in zijn oeuvre? Hoe ging hij om met liedteksten? Waarom had hij een voorkeur voor Mozarts pianoconcerto KV 466? Voor wie klonk "Für Elise"? Was Beethoven de natuurmens van de 'Pastorale'? Door wie werd hij uiteindelijk best begrepen en beschermd? Hoe werd hij beschreven in de daaropvolgende decennia? Klopt dat?

Omdat gans de biografie nuchter en toch aanschouwelijk is geschreven, maakt zulke verhaaltrant de confrontatie met pijnlijke en dramatische gegevens uit dit leven voor de lezer vaak bijzonder aangrijpend. Beethoven was bijvoorbeeld helemaal geen makkelijke man, hetgeen uit veel onprettige gegevens blijkt. Hij heeft haast met iedereen, zelfs met zijn beste vrienden, diepgaande conflicten gehad. Jan Caeyers windt er geen doekjes om; hij legt wel oorzakelijke verbanden, maar vergoelijkt ze niet. Zo blijft de verdere beschrijving, hoe delicaat soms, evenwichtig, eerlijk en open. Meer dan eens komen episodes erg 'pakkend' over. Met de schets van de laatste trouwe vrienden rond zijn ziekbed en de laatste machteloze stervensdagen, eindigt deze biografie huiveringwekkend, abrupt en kil. Je kan dan diep bewogen het enige doen wat Beethoven zelf deed in zijn liedcyclus "An die ferne Geliebte", namelijk terugkeren naar het allereerste thema van de cyclus, terug naar 'waar alles begon'. Uit alles blijkt hoe sterk emotioneel Beethoven als mens en kunstenaar was getekend en hoe eigenzinnig vernieuwend hij was in vergelijking met zijn voorgangers! Voor zijn vele vrienden en fans zal de meest 'individuele muzikale expressie van zijn meest individuele emotie', waarmede de geniaal geïnspireerde en lyrisch improviserende Beethoven zich vaak liet gaan, voldoende reden zijn geweest om de repetitieve opvliegende buien met de mantel der liefde telkens opnieuw toe te dekken.

Het vanzelfsprekende commentaar rond de composities houdt gelijke tred met de biografische elementen en historische feiten. Er is een mooi evenwicht bereikt tussen levensbeschrijving en compositiebeschrijving. Het hoeft de lezer die gewoon muziekliefhebber is (en toevallig geen muziekbeoefenaar) niet af te schrikken dat begeleidende uitleg wordt verstrekt over de geciteerde werken. Deze toelichtingen zijn in bevattelijke termen gesteld en vormen een gevoelige hulp bij het beluisteren ervan. Het gedoseerd musicologisch accent hindert niet, zoveel is zeker. Het werkenregister achteraan in het boek vermeldt de overeenkomstige pagina met de bespreking in het boek. Zo functioneert het ook als een perfect naslagwerk. Een bijzonder woord van waardering voor de Nederlandse uitgever van De Bezige Bij, die dit mooi uitgegeven werk in vertrouwen op zich nam. Het is stevig van formaat en zal het *voorspelbaar herlezen* goed doorstaan!

In verband met de auteur wil ik parafraserend Horatius aanhalen: “Exegi monumentum aere perennius. Non omnis moriar...”. Dit is een *niet overdreven compliment*. Deze biografische 'carmina' zijn een vertaling in verschillende talen meer dan waard. De kunstig verzorgde 'Beethoven-vierdaagse' op Radio Klara, uitgebracht na het verschijnen van het boek, was ook een hulde aan de luisteraars. Voor een recensent ook de kans om snel de efficientie van het geschreven muziekcommentaar te toetsen aan de uitgezonden vertolking ervan. Vele pianowerken en vele liederen zijn mij, als muzikante, meer dan vertrouwd, maar wat voelt een niet-beoefenaar? Dankzij de uitstekende verbale communicatie met ook Jan Caeyers' stem en boek konden de luisteraars vier dagen lang - optimaal qua kwaliteit en presentatie - meegenieten van de muzikale communicatie omtrent het genie Ludwig van Beethoven. Ik neem aan: met succes. Van Beethovenacademie naar Beethovenbiografie. De cirkel is rond!..

BRIEFWISSELING

Van VGV

Aan Professor Rector Mark Waer
Rectoraat K.U. Leuven
Naamsestraat 22/5000
3000 Leuven

Antwerpen, 19 november 2009

Geachte Rector,
Beste Professor Waer,

Het Vlaams Geneeskundigenverbond houdt er bijzonder aan om U van harte te feliciteren met uw aanstelling tot rector van de K.U. Leuven.
Wij komen wel wat laat met onze gelukwensen, maar die zijn er niet minder gemeend om.

Naast onze felicitaties hebben wij ook een uitnodiging voor U.

VGV is een socioculturele vereniging van artsen en misschien wel de oudste geneesherenvereniging van Vlaanderen.
Vermits wij onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering in uw universiteitsstad houden, vinden wij het gepast om U als rector van de oudste universiteit der Lage Landen op deze bijeenkomst uit te nodigen.
Het programma van de dag, met als hoogtepunt het bezoek aan Museum "M" vindt U als bijlage.

Het zou een grote eer voor ons zijn indien U binnen Uw drukke agenda een ogenblik zou vinden om ons even te komen opzoeken. Dit kan bij aanvang of einde van de vergadering, of bij de receptie of het diner zijn.
U kiest maar. En indien U bij Uw aanwezigheid nog een klein staaltje van Uw bekende welsprekendheid kon weggeven zijn al onze wensen vervuld.

Geachte Rector, wij wensen U verder het allerbeste toe, en kijken met bijzondere aandacht uw antwoord tegemoet.

Dr. Dockx Jan	Dr. Van Meirhaeghe Jan
Voorzitter VGV	Oud-voorzitter VGV

Antwoord van Rector Mark Waer

Van: Inge Clerens
Aan: info@vgv.be

Verzonden: vrijdag 27 november 2009
Onderwerp: Algemene Ledenvergadering 28.11.2009

Geachte voorzitter
Geachte oud-voorzitter

Professor Mark Waer, rector van de K.U.Leuven, ontving op 25 november 2009 de uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering van het Vlaams Geneeskundingenverbond op zaterdag 28 november 2009.

Hij dankt u voor de vriendelijke wensen bij zijn aanstelling als rector, maar dient zich te verontschuldigen voor de bijeenkomst nu zaterdag. Met dank voor uw begrip.

Vriendelijke groet

Inge Clerens
P.A. van de Rector

K.U.Leuven
Naamsestraat 22 bus 5000
BE - 3000 Leuven

Van: Jan Dockx (voorzitter VGV)

Aan: Dhr. De Wit Wim
Voorzitter van het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen

Verzonden: woensdag 9 december 2009

Onderwerp: BHV

Geachte Heer De Wit,

Het VGV is bijzonder bezorgd over de verdere afwikkeling van BHV vooral sinds de uitdrukkelijke optie van de federale regering voor de uitwerking van een onderhandeld compromis, recent geformaliseerd door de aanstelling van de Heer J.L. Dehaene, in plaats van een democratische stemming in de Kamer.

Het VGV vraagt dat het OVV in deze zaak dringend een standpunt zou bepalen en publiek maken waarbij preventie te verkiezen is boven behandeling van een onomkeerbare ziekte.

Met de meeste hoogachting,

Jan Dockx
Voorzitter VGV

Aan Gazet van Antwerpen
Cc: Eric Ponette

03.01.2010

Waarde redactie,

Vlaanderen wil de splitsing van B.-H.-V. (uw editoriaal van 02.01.10), maar wil hiervoor geen toegevingen doen.
Dit is een onmogelijke opdracht zolang men vertrekt van de traditionele communautaire loodgieterij, d.w.z. van het traditionele "geven en nemen".
Enkel zo men de communautaire besprekingen aanvat vanuit het principe van de gelijkberechtiging (1 N = 1 F) op alle niveaus, valt er geen schade te vrezen.
Frans- en Nederlandstaligen moeten zowel op federaal als op Brussels niveau op voet van gelijkheid behandeld worden. Het eerste is grosso modo gerealiseerd; het tweede nog steeds niet.
Ook wat de taalgebieden betreft, moeten Franstaligen in Vlaanderen en Nederlandstaligen in Wallonië gelijkberechtigd worden.
Wie dat niet betwist, staat voor de afschaffing van de electorale, administratieve en gerechtelijke tegemoetkomingen aan de Franstaligen in Vlaams-Brabant, m.a.w. voor de electorale, administratieve en gerechtelijke splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde.
Het zou uniek zijn in de geschiedenis, mocht voor een dergelijke gelijkberechtiging een prijs moeten betaald worden.
Voor met name de gelijkberechtiging van de geslachten en van de rassen diende geen prijs betaald te worden.
De evidentie van de gelijkberechtiging sluit compensaties uit.
Waarom zou dit dan wel het geval moeten zijn bij het realiseren van de gelijkberechtiging tussen Nederlands- en Franstaligen?

Guido Ghekiere, Brussel
Bordiaustraat 30, 1000 Brussel

Van: Amery Willem

Aan: Eric Ponette

Verzonden: woensdag 6 januari 2010
Onderwerp: Fw: Samenwerkingsfederalisme (lezersbrief)

----- Oorspronkelijk bericht -----
Van: Amery Willem
Aan: De Standaard Lezersbrieven
Verzonden: Maandag 4 januari 2010
Onderwerp: Samenwerkingsfederalisme (lezersbrief)

Geachte redactie,

Graag publicatie van onderstaande lezersbrief.

Hartelijk dank bij voorbaat,

Willem Amery
Antoine Coppenslaan 3/11 te 2300 Turnhout

TEKST van de brief:

Beste redactie,

Betreft: Samenwerkingsfederalisme

Met diverse staatshervormingen probeert men dit land nu al meer dan dertig jaar een structuur te geven die een degelijke onderlinge samenwerking bevordert. Premier Leterme spreekt van "samenwerkingsfederalisme"; hij vat de droom van onze staatshervormers kernachtig samen.

Hopelijk zullen ministers Milquet, Onkelinx en hun geestesgenoten op een blauwe maandag beseffen dat zij beter op een constructieve benadering van ons federaal bestel overschakelen. Vandaag beoefent men aan Vlaamse kant immers, 'dank' zij hen, eerder een gedoogfederalisme. En laat ons daarom hopen dat Leterme dit laatste nooit, achter het scherm van een 'samenwerkingsfederalisme', nog verder zal laten ontaarden tot een Vlaams capitulatiefederalisme. Het begrijpen zouden alvast zijn eigen kiezers niet.

Willem Amery – Turnhout

De naakte splitsing betekent dat je ze stemt met een Belgische meerderheid die alleen uit Vlamingen bestaat. We aanvaarden elke dag dat we bestuurd worden zonder meerderheid aan Vlaamse kant. Maar dan zou het wél onaanvaardbaar zijn dat we één wetsvoorstel stemmen zonder legitimiteit in Wallonië…. B-H-V moet ijskoud gestemd worden. Dat is de toepassing van de grondwet, daar ga je toch geen prijs voor betalen.

Bart DE WEVER – DE MORGEN – 05/12/09

De manier waarop de PS haar kar keert, doet terugdenken aan de manier waarop diezelfde partij enkele jaren geleden alle mogelijke achterpoortjes probeerde te introduceren om toch maar tabaksreclame mogelijk te maken op het circuit van Francorchamps tijdens de Grote Prijs Formule 1. Diezelfde PS maakt van het federale kankerplan van Laurette Onkelinx één van haar paradepaardjes. De logica is ver te zoeken.

Filip CEULEMANS – DE HUISARTS – 10/12/09

… wij willen een splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde, de benoeming van de drie Franstalige burgemeesters in de Vlaamse Rand is daarvoor geen pasmunt en de uitbreiding van Brussel is niet bespreekbaar.

Alexander DE CROO – DE TIJD – 12/12/09

Het stilleggen van het waterzuiveringsstation Brussel-Noord eind november, waardoor nu ongezuiverd afvalwater in de Zenne stroomt, is een van de grootste criminele milieudaden die dit decennium in de EU zijn gepleegd.

Guy VAN DEN BROEK, redacteur ondernemingen – DE TIJD – 16/12/09

De top van Kopenhagen is jammerlijk mislukt…. De twee grootmachten van de nieuwe wereldorde – de VS en China – konden niet verder gaan. President Obama zou ambitieuzer doelstellingen niet door zijn Senaat krijgen. Peking ziet die dan weer als een inbreuk op zijn soevereiniteit. Europa kwam er eigenlijk niet aan te pas.

Peter VANDERMEERSCH – DE STANDAARD – 21/12/09

…ik ben ervan overtuigd dat we uiteindelijk in een confederaal model terecht zullen komen. Alleen dan zal België kunnen overleven. De huidige situatie is onhoudbaar: Vlamingen en Franstaligen gijzelen elkaar onafgebroken en daardoor worden er haast alleen nog akkoorden gesloten die verregaande compromissen inhouden.

Luc MARTENS, burgemeester Roeselare en voorzitter Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten – KNACK – 23/12/09

Ik heb begrepen dat er in de komende weken en maanden blijkbaar geen staatshervorming te verwachten is.

Yves LETERME – DE STANDAARD – 05/01/10

Eerste minister Yves Leterme heeft de staatshervorming officieel opgegeven…. Wij betwisten hoegenaamd niet dat absolute prioriteit gaat naar de bescherming van de bedrijven en de werkgelegenheid. Maar sluit het ene het andere uit?... Trouwens, mocht de Belgische staat twee jaar geleden hervormd zijn, dan zou de crisis Vlaanderen minder diep treffen dan zij nu doet.

Paul GEUDENS – GAZET VAN ANTWERPEN – 05/01/10

Wat de media vandaag verkondigen is niet de publieke opinie maar de opinie van een handjevol verlichte scribenten dat zich schaamteloos het predicaat toekent de vertolker te zijn van wat er leeft onder de mensen.

Jan VEESTRAETEN – DE VOS, nr. 1 – 2010

DWARSKIJKER

ONZE EUROPEANEN GAAN VLAAMS, of toch niet?

De oorlog aan de Zenne 2009

Zo herinner ik mij het best het jaar 2009.
In de laatste maand van het jaar kwamen immers verscheidene Vlaamse steden in opstand tegen de hoofdstad die het Vlaamse achterland onder een grijze smurrie bedolf.
Nu ging mijn Vlaamse hart pas echt aan het bloeden.
De "donkere" middeleeuwen waren teruggekeerd.
De Vlaamse steden bewapenen zich, niet met munitie en soldaten maar met advocaten, wetteksten en financiële dreigingen en trekken ten strijde tegen de belager van de rivier waarlangs ooit de Vikings tot in Brussel raakten (het waren vooral Denen leert de geschiedenis).
Zo ver is het met Vlaanderen kunnen komen, na 180 jaar bestuur door een constitutionele monarchie, dat de steden onderling in de aanval gaan.

Ik heb de Zenne lief, en dat is ook logisch want mijn wieg stond aan de boorden van deze rivier die als enige in dit land doorheen de drie gewesten loopt. Zo gewenst, kan ik liefhebbers een wandeling aanbieden langs de dorpen en steden die aan de oevers van deze waterweg en haar zijtakken ontstonden.

Wie is de echte schuldige?

Niet Brussel, maar België werd door Europa in gebreke gesteld in de vorige eeuw, voor het niet zuiveren van het afvalwater van de hoofdstad.
Het grootste deel van de rivier die meer dan 100 km lang is loopt door Vlaanderen en de hoofdstad, en de zorg om de waterkwaliteit is natuurlijk eveneens onze zorg, ook al ligt het betreffende zuiveringsstation in het Brussels Gewest.

Daarom moeten Vlaanderen en Europa in de eerste plaats nu België in gebreke stellen dat ook voor ingewijden, ingewikkelde en onmogelijke structuren hanteert die via unitaire kenmerken en confederale trekken een zinvol beleid onmogelijk maken. Vlaanderen en de steden moeten niet tegen Brussel te keer gaan, maar wel de echte pijnpunten aanduiden en waarom niet ook een helpende hand reiken aan de eigen hoofdstad.
Sommigen zien dit waarschijnlijk helemaal anders en zijn de hoofdstad liever kwijt dan rijk, maar hoe je het nu ook draait of keert, Brussel is ook voor Vlaanderen een goed en stevig handelsmerk.

Zo brengt dit incident ons bij de kern van dit betoog.
"Waterbeleid" in de meest ruime betekenis, heeft zowel lokale kenmerken als aandachtspunten voor de wijde wereld.
Water heeft heel wat met milieu te maken, maar ook met verkeer, met welzijn en gezondheid, met cultuur en ontspanning. En of dit nu om het visbestand gaat of de overstromingsgebieden, de bevaarbaarheid of de uitdieping en het zeewater of de natuur, hier is minimum een Europees beleid op zijn plaats.
Deze continentale aansturing is pas mogelijk mits voldoende aanbreng van informatie uit alle betrokken regio's en met goede uitschrijving van de verwachte medewerking op lokaal niveau.
De oude nationale structuren zijn hier niet meer op hun plaats en vormen eerder een hinderpaal dan een nuttige insteek. En dit gaat niet enkel over milieu of waterbeleid maar ook over landbouw en bosbeheer en zeker over welzijn en gezondheidszorg zoals de varkensgriep pandemie recent aantoonde.

Het einde van de bufferstaat

De Habsburgse Zuidelijke Nederlanden, zo leert de geschiedenis ons, werden na de slag bij Waterloo door het Congres van Wenen opgenomen in de bufferstaat, het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden: wat 15 jaar later tot het ontstaan van België leidde.
België bestaat dus niet sinds de tijd van Julius Caesar zoals sommigen onterecht denken.
Wel gingen er in die tijd een aantal bevolkingsgroepen schuil onder de naam Belgae, waarbij ook de Nerviërs van Boduognat behoorden, die ondermeer reeds in 400 v.C., jawel, tussen Zenne en Dijle sporen achterlieten.

Het ontstaan van België heeft dus vooral te maken met de toen gevoerde "omringingspolitiek", onder meer door de Oostenrijkse kanselier Metternich uitgetekend, om de vechtersbazen te scheiden in Europa.
Maar ook dit bleek geen succes, laat staan dat deze constructie ooit voordelig is geweest voor de ontwikkeling van de verschillende volkeren die hier in samenkwamen.

Het zuiden van het land is nu sinds decennia, om allerlei redenen, vergleden in een schrijnende armoede niettegenstaande de goede landbouwgronden, de bosbouw, het rijke industriële verleden en de centrale ligging in Europa.
Vlaanderen dan weer, heeft in heel de Belgische geschiedenis nooit loon naar werk gekregen. Taal, cultuur, werk, onderwijs, welzijn, economie en ga zo maar door werden met heel kleine stappen en heroïsche gevechten nog steeds slechts in beperkte mate "veroverd".
Maar zie, daar is nu de globalisering. Alle grenzen moeten open en ook de laatste resten van de mislukte omringingspolitiek moeten weg.

Europese Vlamingen brengen de oplossing

En plots brengt het toeval een aantal Vlaamse politici in Europees perspectief.
Een "EU- president" kwam sowieso nooit eerder voor, maar dat er gelijktijdig ook een Vlaming Europees commissaris is, een andere Buitenlandse Zaken beheert, iemand van bij ons ook het land bestuurt en zo je wil ook een Vlaming de verdediging van het land op zich neemt, opent perspectieven of juist niet.

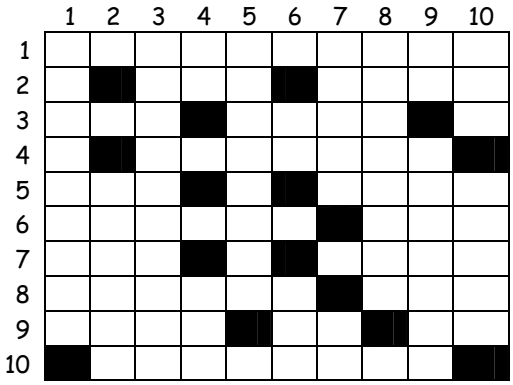
Nu ja, alle Vlamingen zijn ook niet altijd zoals wij ze willen, maar onze benoemde vertegenwoordigers kunnen er toch niet aan uit dat zij in Brussel en in de Vlaamse Rand opgroeiden en hun vak leerden, of diep in Oost- of West Vlaanderen het levenslicht zagen. Helemaal kunnen zij hun aard toch niet kwijt zijn.
Daarom rekenen wij op hen dat zij Vlaanderen over de grenzen heen helpen in de meest ruime betekenis van het woord.
De oorlog aan de Zenne leert ons dat het echt niet meer kan.
Het behoud van voorbijgestreefde nationale structuren remt de ontwikkeling van de regio's en zorgt voor heel wat nodeloze conflicten.
Onze vertegenwoordigers, met momenteel gezag in Europa en mogelijkheden om het beleid aan te sturen, hebben hiermee ook de verdomde plicht meegekregen om te maken dat Vlaanderen kan groeien en bloeien, de hoofdstad inbegrepen.
Van Vlaanderen zelf gaat de boodschap om uit dit conflict te leren dat hulp bieden en samen mee naar oplossingen zoeken veel zinvoller kan zijn dan de vermeende vijand in eigen rangen te gaan zoeken.

En tot slot

Wij moeten ook aanvaarden dat onze Vlaamse hoofdstad een kosmopolitische metropool is geworden wat op zich al een erg verrijkende situatie is en een hulp in het zoeken naar een rechtvaardiger evenwicht tussen de rechten en de plichten van de oudste gemeenschappen die daar wonen en werken. Europa bepaalt de regels zowel wat betreft de controle op het waterzuiveringsbeleid van de steden, waarover de nationale instellingen gezag dragen en verslag moeten uitbrengen, als wat betreft de rechten en de plichten van de lokale gemeenschappen.

HOMO LUDENS

KRUISWOORDRAADSEL

Dit kruiswoordraadsel werd ingezonden door
Prof. Dr. Dirk Lahaye

HORIZONTAAL

1 Deze beroepsziekte is sterk in trek
2 Landelijke bedienden centrale - lekker in de pan
3 Stuiver - brede (Lat)
4 Beloningen
5 E Pluribus Harmonia - Genezer
6 Waarom? - koffiekruik
7 intraveneuse radiografie - kant
8 orgasme - zuid-Nederlandse negatie
9 griekse letter - Ytterbium - grondtoon
10 De collega waar iedere Vlaming fier op is.

VERTICAAL

1 De medische kunst
2 Zijn hond had goede reflexen
3 ontsteking van de ooglidrand (Fr)
4 tij - meer (Sp)
5 verharding
6 Voormiddag - houten (voorvoegsel)
7 Openingen - dubbel
8 symptoom van Mexicaanse griep
9 persoonlijk voornaamwoord - student
10 Sportartikel - Aandoening van de derde leeftijd

Oplossing vorig nummer:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	A	R	G	Y	R	I	A	S	I	S
2	B	A	■	B	A	C	I	L	■	T
3	D	N	A	■	D	O	S	E	E	R
4	O	V	A	R	I	O	■	P	I	E
5	M	I	R	■	O	N	H	E	■	P
6	I	E	T	I	G	■	E	R	W	T
7	N	R	S	■	R	P	R	■	E	O
8	A	■	■	L	A	E	N	N	E	C
9	A	R	O	M	A	■	I	O	■	O
10	L	I	P	O	F	A	A	G	■	C

Wie maakt ook een ontwerp met woorden
(gedeeltelijk medische thema's) en zwarte vakjes?
Inzendingen zijn nog steeds welkom via brief of per e-post:
Redactie Periodiek, VGV, Ergo de Waellaan, 3 – bus 14,
2100 Deurne-Antwerpen - info@vgv.be

HAIKU

Ach oude havik
Lood zit je in de veren
Vliegen kan niet meer.

Roestige vastheid.
Havik klem in wolfsijzer.
Bloedend, stervend, dood.

Louis Ide

Het belangenconflict *
Wijs: van een potteke met vet…

Door het belangenconflict
is BHV ingeblikt.
Het 't belangen… belangen… belangen… belangenconflict:
blijkt politiek heel geschikt:
het is van lotje getikt.

De Vlaming wordt weer geflikt
door het belangenconflict.
Dank zij 't belangen… belangen… belangen… belangenconflict
wordt ons weer land afgepikt:
het is van lotje getikt.

De politiek zit verstrikt
in het belangenconflict.
Het belangen… belangen… belangen… belangenconflict:
Wie heeft zijn woord ingeslikt?
Die is van lotje getikt.

Zo geraakt Vlaanderen verstikt
door het belangenconflict.
Het belangen…belangen…belangen…belangenconflict:
de Vlaming zijn wonden likt:
het is van lotje getikt.

Wordt eens die ballon doorprikt
van het belangenconflict?
Het belangen… belangen… belangen… belangenconflict:
ach! wanneer valt het verdict?
Het is van lotje getikt.

V.V.

* Hekellied ingezonden door een VGV-lid

BE0100615/12-2009

Bescherming op elke leeftijd

Het enige Europese bedrijf
dat zich uitsluitend toelegt op vaccins

sanofi pasteur MSD
vaccines for life

www.spmsd.com